

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2010 - I

ÖNSÖZ

2010 yılı ilk çeyreğinde KKTC Merkez Bankası, kamuoyunu şeffaf ve doğru bilgilendirilmesi gerekliliğinin bilinci ile ülke ekonomisi, finans sektörü ve kamu maliyesinde meydana gelen değişimler ile dünya ekonomisindeki gelişmeleri değerlendiren “Üç Aylık Bülten”i yayımlamaktadır.

2010'un ilk çeyreği itibarıyla hazırlanan bültenin birinci bölümünde uluslararası gelişmelere yer verilmektedir. Sonraki bölümlerde ise KKTC fiyat gelişmeleri, istihdam, ithalat, ihracat, KKTC Kamu Maliyesi, KKTC bankacılık sektörü ile finansal istikrara yönelik gelişmeler yer almaktadır. Bültenin son bölümünde ise ülkede faaliyet gösteren firmaların eğilimlerini ortaya koyabilmeyi amaçlayan ‘İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi’ ile ilgili rapor sunulmaktadır.

2010 yılı ilk çeyreği içinde bankacılık sektörü şube sayısı 184'den 183'e gerilemesine karşın toplam personel sayısı 2.408'den 2.421'e yükselmiştir. Bankacılık sektörü aktif toplamı Mart 2010 sonunda, bir önceki yıl sonuna göre yüzde 0,27 oranında artış göstererek 7.803,8 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. İlgili dönemde bankacılık sektörü krediler kalemi yüzde 0,97, mevduat kalemi ise yüzde 0,78 artış göstermiştir. Krediler kalemi artış hızının mevduat kalemi artış hızından fazla olmasına bağlı olarak bankacılık sektörü mevduatın krediye dönüşüm oranı Mart sonu itibarıyla yüzde 60,68'e yükselmiştir. 2009 yılsonunda yüzde 20,91 olan bankacılık sektörü Sermaye Yeterliliği Rasyosu ise Mart 2010 sonunda 0,29 puan artarak yüzde 21,20'e yükselmiştir.

KKTC kamu maliyesinde, 2009 yılı ilk çeyreği sonunda 598,6 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe gelirleri, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 3,42 oranında artış göstererek 619,1 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bütçe giderleri ise aynı dönemler arasında yüzde 6,38 oranında azalarak 554,7 milyon TL'den 519,3 milyon TL'ye gerilemiştir.

KKTC dış ticaret açığı, 2009 yılının son çeyreğine göre 63,5 milyon ABD doları azalarak 2010 yılının ilk üç aylık döneminde 308,9 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret dengesindeki açık bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) ise yüzde 35,9 oranında artmıştır.

2009 yılında KKTC'ye gelen toplam yabancı yolcu sayısı 2008 yılına göre yüzde 1,03 oranında azalarak 808,682 kişiden 800,376 kişiye gerilemiştir. 2010 yılı ilk çeyreğinde gelen yabancı yolcu sayısı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 13,69 oranında artarak 175,646 kişiye ulaşmıştır.

Bülten'in sürekli geliştirilerek çıkarılmasına katkıda bulunan çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, kullanıcılarına yararlı olmasını dilerim.

Ahmet TUGAY
Başkan

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır.)

© KKTC Merkez Bankası, 2010 / I

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 228 3216 (10 Hat)

Fax

+0392 - 228 5240

+0392 - 228 2131

Websitesi

<http://www.kkctcmerkezbankasi.org>

E-mail

ileti@kkctcmerkezbankasi.org

Üç aylık bültende yayımlanan veriler geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki verilerle karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bültendeki veriler kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Ön Kapak Resmi: *Mevlevi Tekkesi - Lefkoşa*

A. KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AB/AB-13	Avrupa Bölgesi
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
FED	Amerika Merkez Bankası
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İAB	İstanbul Altın Borsası
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SYSR/SYR/SYSO	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
YP	Yabancı Para
£	Sterling, GBP
\$/Dolar	Amerikan Doları, ABD Doları
€	Euro, Avro

B. TANIMLAR

Brüt Krediler: Kredi ve Avanslar + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Likit Aktifler: Nakit Değerler + Merkez Bank. Alacaklar + Bankalardan Alacaklar

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Önsöz	i
1 Uluslararası Gelişmeler	1-8
2 İstihdam ve Fiyatlar	9-12
3 Dış Ekonomik İlişkiler	13-21
4 Bütçe Gelişmeleri	23-27
5 Parasal ve Finansal Gelişmeler	29-40
6 Finansal İstikrar Analizi	41-46
7 Araştırma, Anket ve Çalışma Raporları	47-54
Ekonomik Kararlar	55-58
İstatistik Tabloları	59-90
Notlar	91-92

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır.)

1. ULUSLARARASI GELİŞMELER

2010 Yılı Birinci Çeyrek Küresel Görünümü

2008 yılı son çeyreğinde ortaya çıkan küresel ekonomik krize karşı alınan önlemlere bağlı olarak yükselen kamu borç stokları, 2010 yılı birinci çeyreği içinde dünya genelinde risk iştahında düşüş yaşanmasına neden olmuştur. Oluşan kamu borç stoklarının özellikle gelişmiş ülke piyasalarında endişe yaratmasına bağlı olarak bu ekonomilerde maliye politikalarının sıkılaştırılması gündeme gelmiştir. Bu şartlarda 2010 yılı birinci çeyreğinde uluslararası kuruluşlar küresel ekonomiye ait büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize ederken, yukarıda bahsedilen risklere de vurgu yapılmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülke ekonomilerinin küresel ekonomik büyümede başı çektiği ve gelişmiş ülke ekonomilerinde faiz oranlarının çok düşük seviyelerde seyrettiği bu dönem içinde gelişmekte olan ülke ekonomilerine sermaye akımlarının olduğu gözlenmiştir.

Küresel ekonomik aktivitedeki artış eğilimine ve yapılan tahminlerin yukarı yönlü revize edilmesine rağmen, toparlanma sürecinin bölgesel farklılıklar gösterebileceği göz ardı edilmemelidir. Bunun yanında özellikle gelişmiş ülke kamu maliyelerindeki bozulma piyasalardaki risk algısının artışı tetiklemektedir. Avrupa Birliği içinde yer alan Yunanistan, Portekiz ve İspanya gibi ülkelerde kamu borcunun sürdürülebilirliğine ilişkin artan endişelere bağlı olarak faiz oranlarının yükselmesinin, firmaların ve hane halklarının borçlanma maliyetlerinin artmasına neden olabileceği değerlendirilmektedir.

Gelişmiş ülke ekonomilerinde 2010 yılı birinci çeyreği içinde özel tüketim ve yatırım harcamalarının iktisadi faaliyetteki toparlanmaya yeterli katkıyı sağlamaması, istihdam koşullarında kötüleşmenin devam etmesi ve kriz sonrası ortaya çıkan atıl kapasite miktarının yüksek seviyelerde olması, bu ülke ekonomilerinde büyümenin, gelişmekte olan

ülke ekonomilerindeki kadar yüksek gerçekleşmeyeceğini göstermektedir.

2008 sonu itibarıyla 37,3 seviyesine gerileyen JP-Morgan 'Küresel Çıktı Endeksi' 50 değerini aştığı 2009 yılı üçüncü çeyreğinin ardından artışını sürdürmüş ve 2010 yılı birinci çeyreği sonu itibarıyla 56,60 seviyesine ulaşmıştır.

2009 yılı sonu itibarıyla 53,00 seviyesinde gerçekleşen JP-Morgan Küresel Yeni Sipariş Endeksi'nde de 2010 yılı birinci çeyreği içinde yükseliş yaşanmış ve Mart ayı itibarıyla 57,50 seviyesine ulaşmıştır. Bu seviye yeni siparişlerde 2009 yılı üçüncü çeyreği içinde başlayan artışın, 2010 yılı ilk çeyreği içinde de hızını artırarak devam ettiğini göstermektedir.

Küresel İşsizlik

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2010 yılı Ocak ayında yayımladığı Küresel İstihdam Eğilimleri Raporu'nda, küresel ekonomik aktivitedeki toparlanmanın iş gücü piyasalarına etkilerinin henüz yansımadağı vurgulanmıştır. Raporla 2009 yılı son verilerine göre küresel işsizlik oranının yüzde 6,6 seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. 2003- 2007 yılları arası sürekli gerileme gösteren küresel işsizlik oranı 2008 yılı ile birlikte artışa geçmiş ve 2009 yılında ise artış hızı daha yüksek olmuştur. 2008 ve 2009 yılları arasında işsiz sayısında gerçekleşen artışa en büyük katkıyı gelişmiş ülke ve Avrupa Birliği ülkeleri ekonomileri yapmıştır. Kriz öncesinde gelişmiş ülke ekonomilerinde yüzde 5,7 seviyesinde bulunan işsizlik oranı, 2008'de yüzde 6,0'a çıkmış, 2009 sonunda ise yüzde 8,4'e ulaşmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü raporuna göre gelişmiş ülkeler için işsizlik oranındaki artış 2010 yılında da devam edecek ve yüzde 8,9'a ulaşacaktır. İşsizlik oranının en düşük olduğu ülke grubu olarak belirtilen ihracata dayalı Doğu Asya ekonomilerindeki işsizlik oranı ise 2009 yılında yüzde 4,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2008 Mayıs ayından itibaren 50 seviyesinin altında gerçekleşen JP-Morgan küresel istihdam endeksi yirmi üç ayın ardından ilk kez 2010 yılı birinci çeyreği sonunda 50 seviyesinin üzerine çıkmıştır. Buna göre 2010 Mart ayı itibarıyla endeks 50,10 değerini almıştır.

Enflasyon

2010 yılı birinci çeyreğinde küresel enflasyon seviyesi devam eden atıl kapasiteye bağlı olarak düşük seyrini sürdürmüştür. Özellikle gelişmiş ülke ekonomilerinde, gelişmekte olan ülke ekonomilerine kıyasla, enflasyonist baskıların daha düşük olmasına ve ekonomik aktivitedeki toparlanmanın daha yavaş olacağına dair göstergelerin ortaya çıkmasına bağlı olarak gevşek para politikasının uygulanmasına bir süre daha devam edileceği tahmin edilmektedir. Gelişmekte olan ülke ekonomileri arasında yer alan Asya ve Latin Amerika ülkelerinde ise ekonomik toparlanma sürecine girilmesiyle birlikte beliren enflasyonist baskılara bağlı olarak para politikalarında sıkılaşıma eğilimine girileceği tahmin edilmektedir.

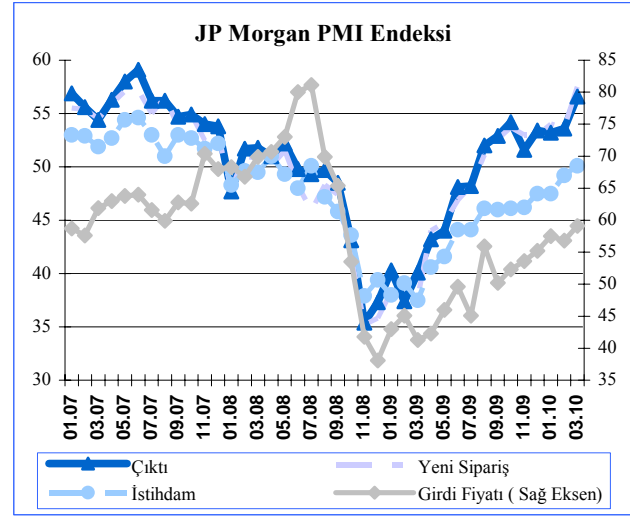
Uluslararası Para Fonu'nun 2010 Nisan ayında güncellediği Dünya Ekonomik Görünüm raporuna göre gelişmiş ülke ekonomilerinde 2010 yılsonu itibarıyla yüzde 1,5 olacağı tahmin edilen enflasyon seviyesinin, 2011 yılında yüzde 1,4'e gerileyeceği öngörülmektedir. Yine aynı raporda gelişmekte olan ülke ekonomilerinde 2010 yılında bu oranın yüzde 6,2'ye, 2011 yılında ise yüzde 4,7 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2009 yılı birinci çeyreği sonu itibarıyla 41,30 seviyesinde gerçekleşen JP-Morgan küresel girdi fiyatları endeksi 2010 yılı birinci çeyreği içinde, 2009 yılında göstermeye başladığı yükselişi sürdürmüş ve 2010 Mart ayı itibarıyla 59,10 seviyesine ulaşmıştır.

2010 yılı birinci çeyreği içinde JP-Morgan PMI endeksleri verilerine bakıldığı zaman, 2009 yılı birinci çeyreği başından itibaren yaşanan

iyileşmenin artarak devam ettiği görülmektedir. Değerlendirmeler yapılırken JP-Morgan PMI endekslerinin 50 değerinin üzerinde olması bu değışkende bir önceki aya göre artış olduğunu, 50 değerinin altında olması ise düşüş olduğunu gösterirken, 50 değeri herhangi bir değışiklik olmadığını ifade ettiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Grafik 1.1

Kaynak: ISM

Küresel Büyüme

2010 yılı Nisan ayı içerisinde IMF tarafından yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda dünya ekonomisindeki toparlanmanın beklentilerden güçlü seyrettiğine ancak bölgesel farklılıklar gösterdiğine vurgu yapılmıştır. IMF raporunda dünya ekonomisinin 2010 yılında yüzde 4,2, 2011 yılında yüzde 4,3 büyüyeceği öngörülmüştür. Ancak bu öngörüler yapılırken, genişletici maliye politikalarına bağlı olarak ortaya çıkan bütçe açıklarındaki artışların büyüme üzerindeki riskleri artırdığı vurgulanmıştır.

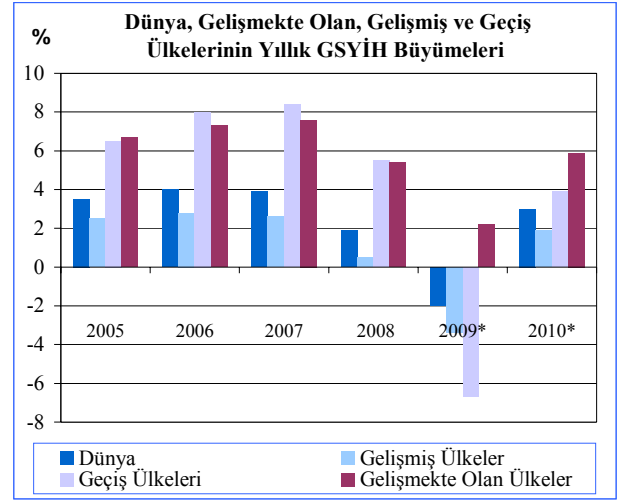
Önceki raporda 2010 yılı için yüzde 3,9 olan dünya ekonomik büyüme tahmini güncellenerek yüzde 4,2 seviyesine yükseltilmiştir. Güncellenen rakamlara göre gelişmiş ülke ekonomileri için 2010 yılında yüzde 2,3 artış beklenirken, gelişmekte olan

ülke ekonomilerinin yüzde 6,3 büyüyeceği tahmin edilmiştir. Gelişmekte olan büyük ekonomiler arasında Çin ve Hindistan için sırasıyla öngörülen yüzde 10,0 ve yüzde 8,8 büyüme oranları ise küresel büyümede bu ülkelerin başı çekeceğini göstermektedir.

Dünya Bankası'nın 2010 yılı Ocak ayında yayınladığı Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda, ekonomik kriz nedeniyle 2009 yılında bir önceki yıla göre dünya ekonomisinin yüzde 2,1 daralmasının ardından, 2010 yılında yüzde 2,9 büyüme göstereceği tahmin edilmiştir. Aynı raporda gelişmekte olan ülke ekonomilerinin 2010 ve 2012 yılları arasında her yıl yüzde 5,7 ile yüzde 6,2 arasında büyüyeceği beklentisine yer verilirken, gelişmiş ülke ekonomilerindeki büyümenin ise 2010 yılında yüzde 2,1 ile yüzde 2,3 arasında olacağı tahmin edilmiştir. Dünya Bankası'nın raporunda da gelişmekte olan ülkeler arasında Uluslararası Para Fonu'nun raporunda vurgulandığı gibi Çin ve Hindistan'ın küresel ekonomiye yapacağı katkıda başı çektiği ifade edilmiştir.

Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun 2010 ve 2011 yıllarına ilişkin tahminlerine göre gelişmiş ülke ekonomilerinin yüzde 2,5, gelişmekte olan ülke ekonomilerinin ise yüzde 6,00 seviyelerinde büyüyeceği öngörülmektedir. Aynı raporlara göre 2010 yılında dünya ekonomisinin göstereceği büyüme rakamlarında ise konsensus sağlanabilmiş değildir. Dünya Bankası'nın tahminleri yüzde 3,3, IMF'nin ise yüzde 4,2 seviyesindedir.

Grafik 1.2

Not:* Kestirim rakamlarıdır.

Kaynak: 2010 başında WESP tarafından güncellenmiştir.

Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye'deki Ekonomik ve Finansal Gelişmeler

Büyüme

2010 yılının birinci çeyreğinde küresel ekonomik toparlanma güçlenmeye başlamıştır. Ancak küresel krize karşı alınan önlemlere bağlı olarak özellikle gelişmiş ülkelerde artan kamu borçları piyasalarda tedirginliğe neden olmaktadır. Özellikle Yunanistan'ın kamu borcuna ilişkin avro alanına üye ülkelerin ortak yardım planını açıklaması ile birlikte beklentilerde iyileşmeler yaşanmıştır.

ABD ekonomisi 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,8 büyüme kaydetmiştir. Özellikle ABD'de tarım dışı istihdam verisindeki iyileşme öncü gösterge olarak kabul edilerek, toparlanmanın beklentilerden hızlı gerçekleşebileceği tahmin edilmektedir.

Avrupa Bölgesi ekonomisi 2010 yılı birinci çeyreği içinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,2 büyüme göstermiştir. Avrupa bölgesinde ülkelerin borç stoklarının sürdürülebilirliğine ilişkin olarak ortaya çıkan endişeler, bu bölgenin ABD ekonomisine göre daha zayıf bir toparlanma göstermesine sebep olmaktadır.

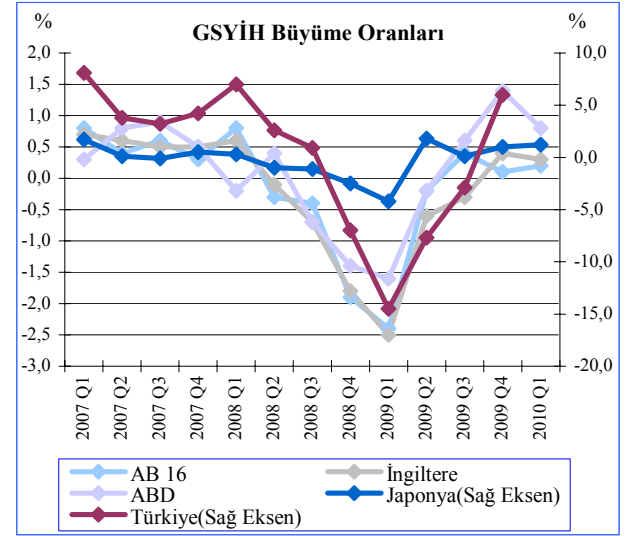
1992 yılından sonra ilk kez 2008 üçüncü çeyreği itibarıyla daralma trendine giren **İngiltere** ekonomisi üst üste altı çeyrek daralmanın ardından 2009 son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre artış gösterirken bu toparlanma 2010 yılı birinci çeyreğinde de devam etmiştir. Buna göre İngiltere ekonomisi 2010 yılı birinci çeyreğinde önceki çeyreğe göre yüzde 0,3 büyüme göstermiş olsa da ekonominin genel görünümünün halen zayıf olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Japonya 2010 yılı birinci çeyreğinde önceki çeyreğe göre yüzde 1,2 büyümüştür. Yaşanan büyümede, özellikle Asya bölgesi olmak üzere, ihracattaki artışın etkisinin büyük olduğu, Asya ekonomisi istikrarını koruduğu sürece Avrupa'ya ihracattaki düşüşün ekonomiye çok fazla zararı olmayacağına vurgu yapılmaktadır.

Türkiye ekonomisi, 2009 yılı son çeyreğinde baz etkisine de bağlı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,00 büyüme kaydetmiştir. Böylece 2008 yılı son çeyreğinden itibaren daralan ekonomi, yeniden büyüme eğilimine girmiştir. Buna göre Türkiye ekonomisi 2009 yılı içinde bir önceki yıla göre yüzde 4,7 daralma göstermiştir. Son çeyrek içinde özellikle imalat sanayinde kaydedilen yüzde 12,8'lik büyüme dikkat çekmektedir.

Türkiye ekonomisi 2010 yılı birinci çeyrek büyüme rakamları bültenin basıma hazırlandığı sırada henüz yayınlanmamıştır. Ancak sermaye akımlarının normalleşmesi, küresel ticaretteki toparlanma ve güçlü iç talep gibi öncü göstergelere bakıldığı zaman Türkiye ekonomisinin 2010 yılı birinci çeyreğinde önceki yıla göre daha iyi bir büyüme performans yakalayacağı tahmin edilmektedir.

Grafik 1.3

Not: Bir önceki çeyreğe göre yüzde değişim oranları.

Kaynak: OECD ve Ülke İstatistik Kurumları

Enflasyon

2010 yılı birinci çeyreğinde büyüme ile birlikte emtia fiyatlarındaki artış ve baz etkisine bağlı olarak enflasyon seviyelerinde de yükseliş yaşanmıştır. Ancak yüksek işsizlik oranları ve düşük kapasite kullanımına bağlı olarak bu yükselişin özellikle gelişmiş ülke ekonomilerinde bir süre daha sınırlı olacağı tahmin edilmektedir.

2009 yılı son çeyreği itibarıyla yüzde 2,8 olan **ABD** yıllık enflasyon seviyesi 2010 yılı birinci çeyreğinde yüzde 2,3 seviyesine gerilemiştir. ABD Merkez Bankası bu çeyrek içinde düşük seyreden kaynak kullanım oranına vurgu yaparak, enflasyonun baskı altında kalmaya devam edeceğini belirtmiş ve uzun vadeli enflasyon beklentilerinin istikrarlı olduğunu ifade etmiştir.

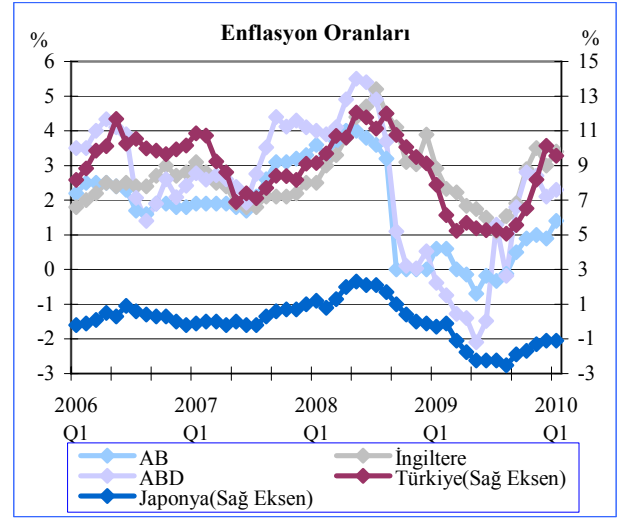
Avrupa Bölgesi'nde 2009 yılı sonu itibarıyla yüzde 0,9 seviyesinde gerçekleşen enflasyon seviyesi, 2010 yılı birinci çeyreğinde yüzde 1,4'e yükselmiştir. ECB tarafından Avrupa Bölgesinde 2010 yılsonu enflasyon oranının yüzde 0,8 ile yüzde 1,6 arasında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

İngiltere'de 2010 yılı birinci çeyreği sonunda yıllık enflasyon, özellikle petrol fiyatlarındaki ve katma değer vergisi oranlarındaki sürekli artışlara bağlı olarak, yüzde 3,4 seviyesine ulaşmıştır. İngiltere'de petrol fiyatları 2010 yılı birinci çeyreği içinde son 18 ayın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Japonya'da 2009 yılı birinci çeyreğinde başlayan deflasyon süreci, 2010 yılı birinci çeyreğinde de devam etmiştir. Ülkede deflasyon baskısını ortadan kaldırmaya yönelik alınan tedbirlerin etkilerinin görülmeye başlamasıyla yüzde -2,5'e kadar yükselmesinin ardından gerilemeye başlamıştır. Buna göre 2010 yılı birinci çeyreği itibarıyla fiyatlar genel seviyesi bir önceki yıla göre yüzde 1,1 düşmüştür. Japonya ekonomisinde deflasyonun 2011 yılı içinde ortadan kalkabileceği tahmin edilmektedir.

2010 yılı birinci çeyreği içinde, gıda fiyatlarındaki hızlı artış, iç talebin güçlü seyri, vergi artışlarının yanı sıra petrol ve ithal girdi maliyetlerindeki artışlara ve baz etkisine bağlı olarak **Türkiye**'de 2010 yılı birinci çeyreği itibarıyla enflasyon, yüzde 9,6 seviyesine ulaşmıştır. Ancak 2009 yılındaki geçici vergi indirimlerinin, 2010'da yıllık enflasyona Nisan ayında yukarı yönlü, Haziran, Temmuz ve Ekim aylarında aşağı yönlü etki yapacağı vurgulanmış, buna bağlı olarak enflasyonun 2010 yılı ikinci çeyreğinde bir miktar artış gösterip, üçüncü çeyrekte yüzde 10,0 civarında dalgalanacağı öngörülmüştür.

Grafik 1.4

Not: Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyat Endeksi, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde değişim.

Kaynak: İlgili Ülke Merkez Bankaları

Politika Faiz Oranları

2008 yılı son çeyreği içinde küresel krizin belirginleşmesi ile birlikte Merkez Bankaları faiz indirimlerine başlamış ve 2009 yılı ikinci çeyreği itibarıyla politika faiz oranları yüzde sıfır - bir aralığına gerilemiştir. Gelişmiş ülke merkez bankaları, ekonomik toparlanmanın istenilen seviyede olmaması ve enflasyonist baskıların henüz zayıf olması nedeniyle, gevşek para politikalarını 2010 yılı birinci çeyreği içinde de sürdürmüşlerdir. Gelişmekte olan ülkelerin bazılarında ise ekonomik toparlanma sürecine daha hızlı girilmesiyle birlikte enflasyon baskıları yeniden belirmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak ise bazı gelişmekte olan ülke ekonomilerinde para politikaları sıkılaşıma eğilimine girmiştir. Bu durum krizden çıkışın ülkeler ve bölgeler arası farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Amerika Merkez Bankası (FED) 2010 yılı birinci çeyreğinde 2008 yılsonu itibarıyla yüzde 0,25 seviyesine çektiği politika faiz oranını değiştirmemiştir. FED bu çeyrek içerisinde ekonomik aktivitedeki canlılığın arttığını, işgücü piyasalarındaki bozulmanın yavaşladığını vurgularken, büyüme sürecinin yüksek işsizlik oranları ve sıkı kredi

koşullarına bağlı olarak uzun vadeli olacağı buna bağlı olarak para politikasının bir süre daha değiştirilmeyeceği ifade edilmiştir.

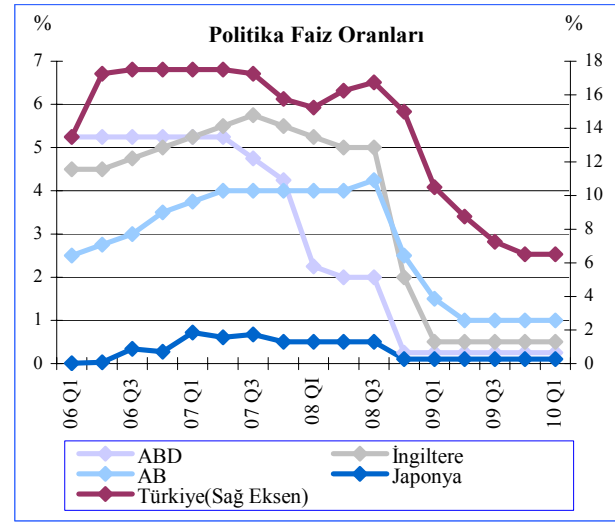
2009 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla faiz oranlarını yüzde 1,00 seviyesine çeken **Avrupa Merkez Bankası (ECB)**, 2010 yılı ilk çeyreğinde de kısa vadeli faiz oranlarını beklentiler dahilinde değiştirmemiştir.

2009 yılı birinci çeyrek sonu itibarıyla politika faiz oranlarını yüzde 0,50 seviyesine çeken **İngiltere Merkez Bankası (BOE)**, 2010 yılı ilk çeyreği içinde de politika faiz oranında değişikliğe gitmemiştir.

2008 yılı son çeyreğinde iki seferde 20'şer baz puan indirime giderek politika faiz oranlarını yüzde 0,10 seviyesine çeken **Japonya Merkez Bankası (BOJ)** 2010 yılı ilk çeyreği içinde ekonominin toparlanma sinyalleri vermesine karşılık, yurtiçi özel kesim talebindeki zayıflığın sürdüğüne vurgu yaparak kısa vadeli faiz oranını değiştirmemiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) 2010 yılı birinci çeyrek sonunda kısa vadeli faiz oranlarını beklentiler paralelinde değiştirmeyerek, yüzde 6,50 seviyesinde bırakmıştır. Ekonomik aktivitenin kademeli toparlanma göstereceğine dair daha önce yapılan vurgu bu çeyrek içinde de tekrarlanmıştır. Buna karşılık, yukarıda belirtildiği gibi baz etkisi, vergi ayarlamaları ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki gelişmelere bağlı olarak yıllık enflasyonda belirgin bir artış olduğuna vurgu yapılmıştır.

Grafik 1.5

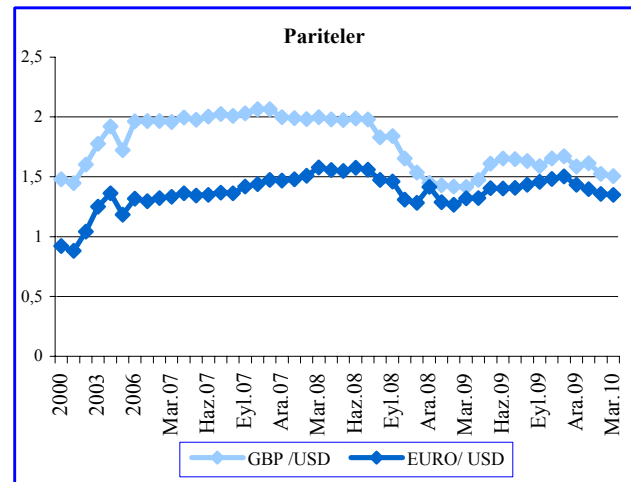

Kaynak: İlgili Ülke Merkez Bankaları

Kur ve Pariteler

2010 yılı birinci çeyreği içerisinde, Yunanistan başta olmak üzere İspanya ve Portekiz'in kamu maliyelerine ilişkin sorunlarının Avrupa Bölgesi ekonomilerini olumsuz yönde etkileyebileceği yönündeki endişelere bağlı olarak, avro, dolar ve sterlin karşısında değer kaybetmiştir. 2009 yılı sonu itibarıyla sterlin ve avro karşısında sırasıyla 1,5787 ve 1,4347 seviyelerinde bulunan dolar, 2010 yılı Mart sonu itibarıyla 1,5073 ve 1,3489 seviyelerine gerilemiştir. Buna göre dolar 2010 yılı ilk üç ayı içerisinde, sterline karşı yüzde 5,05, avroya karşı ise yüzde 5,98 değer kazanmıştır.

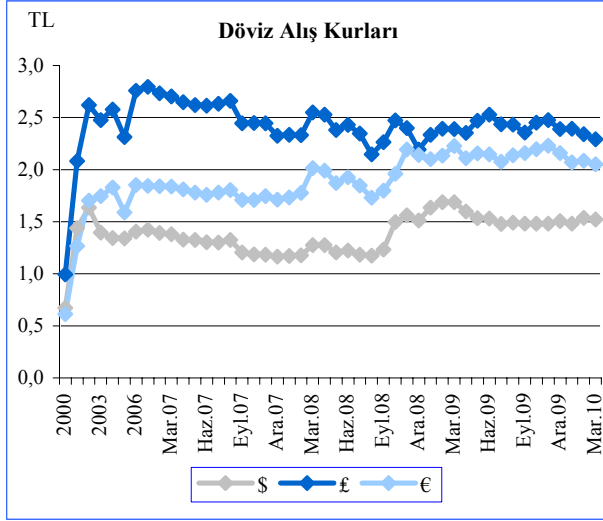
Grafik 1.6

Kaynak: KKTTCMB

2009 yıl sonu itibarıyla dolar, avro ve sterlin karşısında sırasıyla 1,5057, 2,1603 ve 2,3892 seviyelerinde işlem gören Türk Lirası, 2010 yılı birinci çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe göre avro ve sterline karşı değer kazanırken, dolar'a karşı değer kaybetmiştir. 2010 yılı birinci çeyrek sonunda Türk Lirası dolara karşı bir önceki çeyrek sonuna göre yüzde 1,05 değer kaybederek 1,5215, sterlin ve avroya karşı ise sırasıyla yüzde 4,05 ve yüzde 5,00 değer kazanarak 2,2924 ve 2,0523 seviyelerine ulaşmıştır.

Grafik 1.7

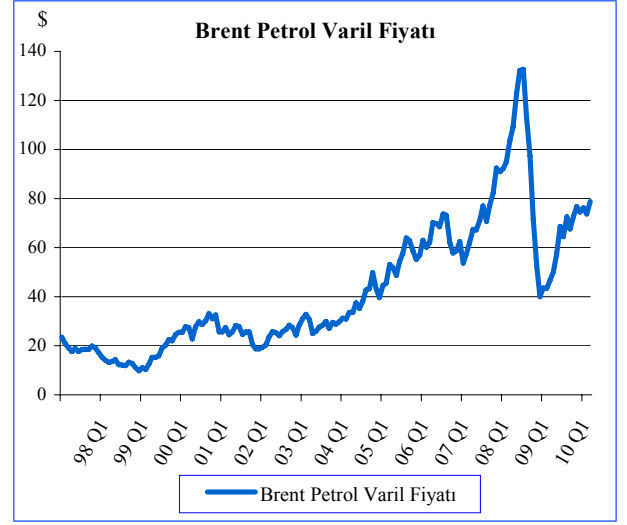

Kaynak: KKTCMB

Petrol

Küresel büyümede toparlanma sürecine girildiğini gösteren verilerin görülmesi ile birlikte emtia fiyatlarında başlayan artış 2010 yılı birinci çeyreğinde de sürmüştür. Buna göre Aralık sonunda 74,46 \$/varil seviyesine kadar yükselen petrol fiyatları 2010 Mart ayı itibarıyla 78,83 \$/varil seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 1.8

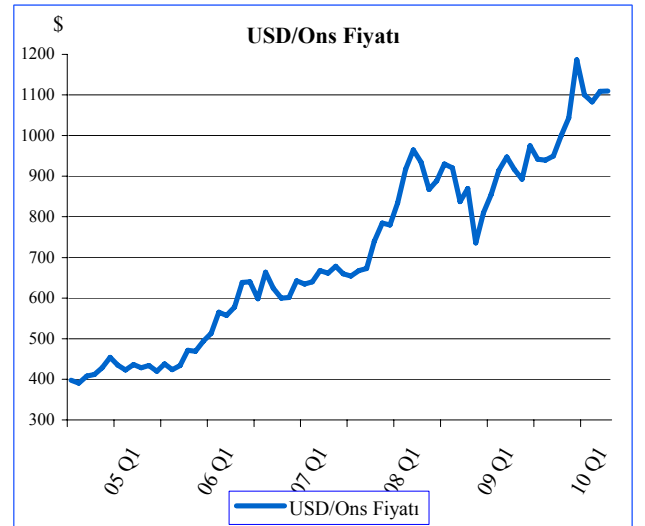

Not: Avrupa Brent Petrol Spot Varil Başına Dolar Fiyatı (FOB)
Kaynak: ABD Resmi Enerji İstatistikleri Kurumu

Altın

2009 yılı Aralık ayında 1.100,31 \$/ons seviyesinde bulunan altın fiyatı 2010 yılı birinci çeyreği içinde gösterdiği artışla birlikte 1.109,82 \$/ons seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 1.9

Kaynak: İAB

Küresel Risk Görünümü (Nisan 2010)

Ekim 2009 Küresel Finansal İstikrar Raporu'ndan beri küresel finansal sisteminde grafik 1.10'da da görüldüğü gibi iyileşme gözlenmektedir. Genel görünümdeki düzelmeye rağmen, bilançolardaki iyileşme süreci ile ilgili kırılganlıktan dolayı risklerin varlığı devam etmektedir. Finansal sistemi ve reel ekonomiyi canlandırmak için yapılan kamu desteklerinin sınırları zorlama olasılığı artırmıştır. Buna bağlı olarak ortaya çıkan ülke riski, istikrarın oluşmasını engellemektedir.

Ekonominin canlanması ve iyileşmesi ile makro ekonomik risklerde rahatlama görülmektedir. Bu ekseninde geliştirilen ve uygulanan politikalardan kaynaklı yatırım ortamının daha güvenli hale geldiği gözlenmektedir. Buna ek olarak araştırma ve geliştirmeye yeniden ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Gösterge niteliğindeki tahminleri içeren Dünya Ekonomik Görünümü (WEO)'de 2010 küresel büyüme tahminindeki ciddi artış dikkat çekicidir. Bunun yanında büyüme eksenli iyileşmenin hızlı ve kırılgan olması beklenmektedir. Bu süreçte gelişmiş ülkeler bir takım yapısal değişiklikleri de gündeme getirdiğinden, gelişmekte olan ülkelere göre daha yavaş ilerleme kaydetmesi beklenmektedir.

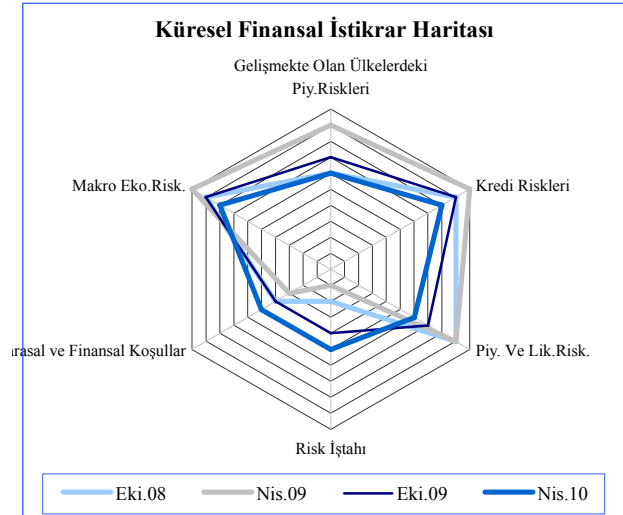
Makro ekonomi ve kredilerde rahatlama sağlamak için uygulanan politikalar, likidite sağlayan araçlar ve devletin garanti fon programları, kısa vadeli para piyasalarının işleyişine katkı koymasından dolayı varlık piyasalarında iyileşmeyi de beraberinde getirmiştir. Böylelikle finansal koşullardaki daralma terse dönerek parasal ve finansal koşullarda genişleme kaydedilmiştir. Varlık

fiyatlarının düzelmesi ile beraber piyasa ve likidite riski azaltmıştır.

Genel kredi görünümü yavaş ve düzensiz iyileşme göstermesine rağmen kredi arzında kısıtlılığının devam ettiği gözlenmektedir. Kredi talebinde ise özel kredi talebinden kaynaklı ilerleme gözlenmiştir. Özel kredi talebindeki toparlanma ise, hane halkındaki mali toparlanmaya bağlı olarak gerçekleşmiştir. Kısıtlı borçlanma kapasitesine rağmen ülke finansman ihtiyaçlarının tırmanması faiz oranlarını artırmaktadır. Bu da bankaları fon arayışına sürüklemektedir.

Gelişmekte olan ülkelerdeki piyasa risklerinde düzelmeye devam etmektedir. Güçlü büyüme para birimlerindeki aşırı değerleme ve diğer gelişmiş ülkelerdeki düşük faize ek olarak artan risk iştahından dolayı, sermaye Asya ve Latin Amerika ülkelerine kaymıştır. Gelişmekte olan ülkelerde, hızlı gelişmelerden dolayı artan sermaye akışı, enflasyonist baskı ve varlık fiyatlarındaki aşırı değerleme olasılığını artırmıştır.

Grafik 1.10

Not: Merkeze yakınlık düşük risk veya zorlaşan/daralan koşulları ifade etmektedir.

Kaynak: IMF

2. İSTİHDAM VE FİYATLAR

İstihdam

Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre 2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 10,00 oranında azaldığı ve 780'i erkek, 794'ü kadın olmak üzere toplam 1.574 kişiye gerilediği görülmektedir. Bu oran 2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,00 oranında artmıştır. 2009 yılı birinci çeyreğinde ise toplam 1.749 aktif kayıtlı işsiz 861'i erkek, 888'i ise kadınlardan oluşmaktadır. 2010 yılı birinci çeyrek dönemi cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiği zaman aktif kayıtlı işsizlerin yüzde 49,55'inin erkeklerden, yüzde 50,45'inin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bir önceki çeyrek döneminde bu oranlar sırasıyla yüzde 50,03 ve yüzde 49,97 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılı ilk çeyreğinde 861 olan erkek kayıtlı işsiz sayısı yıllık bazda yüzde 9,40 oranında azalarak 2010 yılı birinci çeyreğinde 780 kişiye, kadın kayıtlı işsiz sayısı aynı dönem içerisinde yüzde 10,58 oranında azalarak 888 kişiden 794 kişiye gerilemiştir.

Tablo 2.1

	İş İsteği İle Bekleyen Aktif Kayıtlı İşsizlerin Dağılımı					
	2009				2010	Yüzde değişim (%)
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	
Erkek	861	925	776	750	780	-9,41
Kadın	888	1.091	1.074	749	794	-10,58
Toplam	1.749	2.016	1.850	1.499	1.574	-10,00

Kaynak: Çalışma Dairesi

Tablo 2.2'de Çalışma Dairesi'ne kayıtlı aktif işsizlerin genel görünümü incelenmektedir. Tabloya göre 2009 yılı Şubat sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyen toplam 1.469 kişi olduğu, ay içinde ise iş isteğiyle müracaat eden 268'i kadın ve 270'i erkek toplam 538 kişi olduğu görülmektedir. Mart ayı içinde kayıttan düşen

399 kişi ve bir işe yerleştirilen 34 kişi ile birlikte Mart sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 1.574 kişiye yükselmiştir.

Tablo 2.2

Aktif İşsizlik Kayıtlarının Genel Görünümü			
	Erkek	Kadın	Toplam
2010 Şubat Sonu İtibarıyla İş İsteğiyle Bekleyenler	722	747	1.469
Ay İçinde İş İsteğiyle Müracaat Edenler	268	270	538
Ay İçinde İşe Yerleştirilenler	20	14	34
Ay İçinde Kayıttan Düşenler	190	209	399
2010 Mart Sonu İtibarıyla İş İsteğiyle Bekleyenler	780	794	1.574

Kaynak: Çalışma Dairesi

2010 yılı Mart sonuna göre kayıtlı aktif işsizlerin yaş gruplarına göre dağılımının incelendiği tabloda en yüksek paya, yüzde 41,36 ile 651 kişiden oluşan 20-29 yaş grubunun sahip olduğu gözlenmektedir. 411 kişiden oluşan 30-39 yaş grubu yüzde 26,11'lik payla ikinci sırada yer alırken, üçüncü sırada, yüzde 17,79'luk pay ile 280 kişiden oluşan 40-49 yaş grubu yer almaktadır. Dördüncü sırada ise yüzde 7,94'lük pay ile 50-59 yaş grubu bulunmaktadır. 19 yaş ve aşağısı grubu yüzde 5,08 payla beşinci sırada yer alırken geriye kalan yüzde 1,72'lik pay 60 yaş ve üzeri grup tarafından temsil edilmektedir.

Tablo 2.3

Mart Sonu İtibarıyla Kayıtlı Aktif İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı				
Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzde Pay (%)
19 Yaş ve Aşağı	52	28	80	5,08
20 - 29 Yaş Arası	300	351	651	41,36
30 - 39 Yaş Arası	207	204	411	26,11
40 - 49 Yaş Arası	141	139	280	17,79
50 - 59 Yaş Arası	70	55	125	7,94
60 Yaş ve Yukarı	10	17	27	1,72
Toplam	780	794	1.574	100,00

Kaynak: Çalışma Dairesi

Tablo 2.4'te 2010 yılı birinci çeyrek sonunda kayıtlı aktif işsizlerin öğrenim durumuna göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre toplam 1.574 aktif kayıtlı işsiz 18'i okur-yazar olmayan, 7'si diplomasız okur/yazar, 450'si ilköğretim mezunu, 294'ü ortaokul mezunu, 546'sı lise veya dengi bir okul mezunu, 6'sı meslek yüksek okulu mezunu, 236'sı fakülte-akademi ve 18'inin ise yüksek lisans diplomasına sahip olduğu görülmektedir.

Kayıtlı aktif işsizlerin öğrenim durumlarına göre toplam içerisindeki paylarına bakıldığında zaman yüzde 1,13'ünün okur/yazar olmayan, yüzde 0,44'ünün diplomasız okur/yazar, yüzde 28,58'inin ilköğretim mezunu, yüzde 18,67'sinin ortaokul mezunu, yüzde 34,68'inin lise veya dengi bir okul mezunu, yüzde 0,37'sinin meslek yüksek okulu mezunu, yüzde 15,00'inin fakülte-akademi mezunu, yüzde 1,13'ünün ise yüksek lisans diplomasına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4

Birinci Çeyrek Sonunda Kayıtlı Aktif İşsizlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı				
Öğrenim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzde Pay (%)
Okur / Yazar Değil	4	14	18	1,13
Diplomasız Okur Yazar	1	5	7	0,44
İlköğretim Mezunu	257	193	450	28,58
Ortaokul Mezunu	163	131	294	18,67
Lise / Kolej Mezunu	127	170	297	18,87
Meslek Lisesi Mezunu	107	132	239	15,18
Pratik Sanat Okulu Mezunu	8	2	10	0,63
Meslek Yüksek Okulu Mezunu	3	3	6	0,37
Fakülte Akademi Mezunu	105	131	236	15,00
Yüksek Lisans	5	13	18	1,13
Genel Toplam	780	794	1.574	100,00

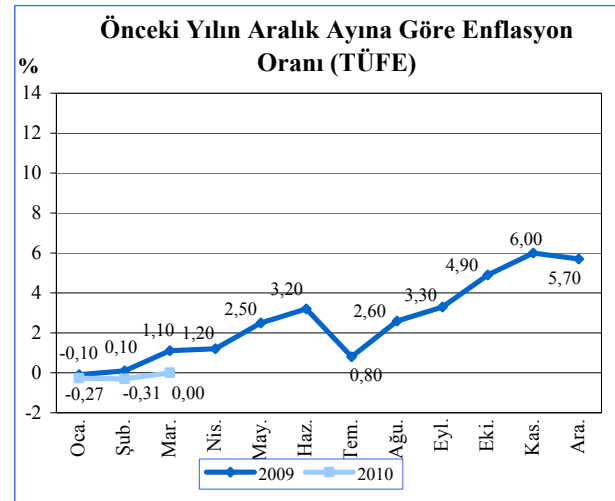
Kaynak: Çalışma Dairesi

Enflasyon

KKTC'de ithalata dayalı bir ekonomik yapı olması nedeni ile dış dünyada yaşanan fiyat değişimleri ülkedeki fiyat seviyesinin belirlenmesinde büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle, 2008 yılı son çeyreğinde başlayan küresel kriz ile birlikte bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de enflasyon oranlarının hızla gerilediği görülmektedir.

2010 yılı ilk üç ayında gerçekleşen aylık enflasyon oranlarını 2009 yılı aynı ayları ile kıyaslayacak olursak, 2010 yılı ocak ayında yüzde -0,27, Şubat ayında yüzde -0,05, Mart ayında ise yüzde 0,31 oranında gerçekleşen enflasyon oranlarının 2009 yılı aynı ayları için sırasıyla yüzde -0,1, yüzde 0,1, ve yüzde 1,10 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 2.1

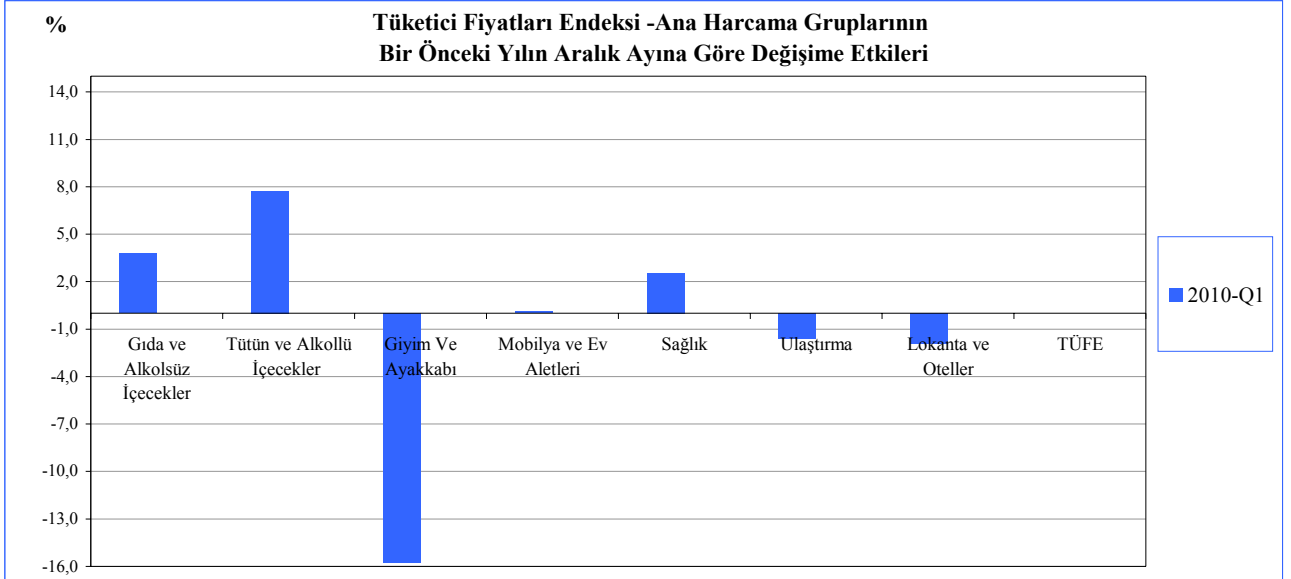
Kaynak: DPÖ

Ana harcama gruplarına göre tüketici fiyatları endeksine bakıldığı zaman, 2010 yılı Ocak-Mart dönemini kapsayan son çeyrekte TÜFE’de değişim olmaması, ağırlıklı olarak giyim ve ayakkabı alt grubundaki düşüşe karşın, tütün ve alkollü içecekler alt grubu ve gıda ve alkolsüz içecekler alt grubundaki artışın neden olduğu görülmektedir. Yılın ilk çeyreğinde, yüzde 15,80 oranında fiyat azalışı gösteren giyim ve ayakkabı alt grubu, yüzde 7,70 oranında artış gösteren tütün ve alkollü içecekler alt grubu ve yüzde 3,80 oranında artış gösteren gıda ve alkolsüz içecekler alt grubu, genel fiyat seviyesini en çok etkileyen üç faktör

olmuştur. Sağlık alt grubunda 2009 yılı son çeyrekte yüzde 0,10, 2010 yılı ilk çeyrekte ise yüzde 2,6 oranında fiyat artışı gerçekleştiği görülmektedir.

Giyim ve ayakkabı alt grubu, tütün ve alkollü içecekler alt grubu, gıda ve alkolsüz içecekler alt grubu ve sağlık sektörü dışında kalan alanlarda ise 2010 ilk çeyreğinde önemli bir değişiklik gözlenmezken sıfır ve sıfıra yakın fiyat değişiklikleri kaydedilmiştir.

Grafik2.2

Kaynak: DPÖ

Tablo 2.5'te 2009 ve 2010 yılı aylık Tüketici Fiyat Endeksi değerleri ve değişim oranları verilmektedir. Buna göre yıllık bazda 2009 yılında gözlenen düşüş trendi 2010 yılı ilk çeyreğinde de devam etmiştir.

2010 yılı Ocak ayında yüzde 3,71, Şubat ayında yüzde 4,02, Mart ayında ise yüzde 3,10 oranında gerçekleşen yıllık enflasyon oranı, 2009 yılı aynı ayları için sırası ile yüzde 12,70, 12,20 ve 11,60 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 2.5

Tüketici Fiyat Endeksi (2008=100 Temel Yılı)				
Endeks Değerleri ve Değişim Oranları				
Yıllar	Aylar	Aylık	Yıl Sonuna Göre	Yıllık
2009	Ocak	-0,1	-0,1	12,7
	Şubat	0,1	0,1	12,2
	Mart	1,0	1,1	11,6
	Nisan	0,1	1,2	9,1
	Mayıs	1,3	2,5	8,8
	Haziran	0,7	3,2	7,7
	Temmuz	-2,3	0,8	3,6
	Ağustos	1,7	2,6	5,6
	Eylül	0,7	3,3	3,6
	Ekim	1,5	4,9	3,9
	Kasım	1,1	6,0	4,3
	Aralık	-0,3	5,7	5,7
2010	Ocak	-0,27	-0,27	3,71
	Şubat	-0,05	-0,31	4,02
	Mart	0,31	0,00	3,10

Kaynak: DPÖ

3. DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

İthalat

2008 yılında tüm dünyayı saran küresel finansal kriz KKTC’de de talep daralmasına neden olmuş, 2009 yılı toplam ithalat tutarı 2008 yılı toplam ithalatına göre dolar bazında yüzde 22,13 oranında azalarak 1,25 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2009 yılı ilk üç çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre düşük seyreden KKTC ithalat rakamları 2009 yılı son çeyreğinde 2008 yılı son çeyreğine göre dolar bazında yüzde 32,30 oranında artmıştır. Bu olumlu hava 2010 yılı ilk çeyreğinde de devam etmiş 2009 yılı ilk çeyreğinde 495,3

milyon TL olan toplam ithalat tutarı TL bazında yüzde 1,47 oranında artarak 2010 yılı aynı dönemi içinde 502,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılı ilk çeyreğinde 416,4 milyon dolar olarak gerçekleşen toplam ithalat tutarları 2009 yılı ilk çeyreğinde 249,5 milyon dolar iken 2010 yılı aynı dönemde yüzde 33,58 oranında artarak 333,3 milyon dolara yükselmiştir. 2010 yılı ilk çeyreğinde 2009 yılı ilk çeyreğine göre Türk Lirası’nın dolara karşı yüzde 10 civarında değerlenmesine rağmen ithalatın dolar bazında değişim oranının TL’den daha hızlı bir artış göstermesi ithalatta reel bir artış olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 3.1

	Çeyrek Dönemler İtibarıyla Yıllık İthalat									
	TL (Milyon)					ABD \$ (Milyon)				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	501,1	591,8	522,8	447,9	2.063,6	416,4	468,1	432,3	290,7	1.607,5
2009	495,3	516,5	433,4	572,4	2.017,6	249,5	328,6	289,1	384,6	1.251,8
2010	502,6	-	-	-	502,6	333,3	-	-	-	333,3

Not: Elektrik üretiminde kullanılan yakıt ithalatı hariçtir.

Kaynak: Ticaret Dairesi

2009 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti toplam ithalatı içerisinde en fazla paya sahip ilk beş mal grubunu sırasıyla taşıt araçları, yakıt, konfeksiyon, ilaç ve mobilya ve aksesuarları alt grupları oluşturmaktadır. İlk sırada yer alan taşıt araçları ithalatı toplam tutarı 2009 yılında 109,6 milyon dolar, yakıt ithalatı 72,8 milyon dolar, konfeksiyon ithalatı 29,5 milyon dolar, İlaç ithalatı 28,5 milyon dolar, mobilya ve aksesuarları ithalatı ise 22,7 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Taşıt araçları ithalatının 2010 yılı ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 39,17 oranında artarak, 19,4 milyon dolardan 27,0 milyon dolara ulaştığı görülmektedir.

2010 yılı birinci çeyreğinde yakıt ithalatının bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,42 oranında azaldığı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 66,93 oranında arttığı görülmektedir.

İlaçlar kalemi 2010 yılı birinci çeyreği içinde en çok ithal edilen mallar arasında üçüncü sırada yer almıştır. İlaçlar ithalat tutarı 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18,84 oranında artış göstererek 6,9 milyon dolardan 8,2 milyon dolara yükselmiştir.

2009 yılı toplam ithalat içerisinde beşinci sırada yer alan mobilya ve aksesuarları kalemi, 2010 yılı ilk çeyreğinde dördüncü sıraya yerleşmiş ve bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,11, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 72,50 oranında artarak 6,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Teknolojik ürünlere karşı ilgi ve ihtiyaç, bilgi işlem makineleri ve aksesuarlarına olan talebi de beraberinde getirmiş, buna bağlı olarak 2010 yılı birinci çeyreğinde 6,1 milyon dolar tutarında bilgi işlem ve aksesuarı ithal

edilmiştir. Böylece ithalatta en fazla paya sahip beşinci ürün bilgi işlem makineleri ve aksesuarları olmuştur.

Tablo 3.2

ABD \$ (Milyon)	İthalatta Tutar Bazında En Fazla Paya Sahip İlk Beş Mal Grubu										
	2009					2010					
Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
Taşıt Araçları	19,4	39,4	21,6	29,2	109,6	Taşıt Araçları	27,0	-	-	-	27,0
Yakıt	12,7	17,9	19,3	22,9	72,8	Yakıt	21,2	-	-	-	21,2
Konfeksiyon	4,6	8,7	6,3	12,6	29,5	İlaçlar	8,2	-	-	-	8,2
İlaçlar	6,9	6,0	6,7	8,9	28,5	Mobilya ve Aksamları	6,9	-	-	-	6,9
Mobilya ve Aksamları	4,0	5,3	7,3	6,1	22,7	Bilgi İşlem Mak. Ve Aks.	6,1	-	-	-	6,1

Kaynak: Ticaret Dairesi

İthalat vergisi gelirlerinin ülkeye yapılan ithalat tutarı ile paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Buna göre 2009 yılında ithalat'ın çeyrek dönemler arasında dalgalı bir seyir izlemesi ithalat vergisi gelirlerinin de dönemsel olarak dalgalanmasına neden olmuştur. 2009 yılı ikinci ve dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre artan ithalat miktarları, aynı dönemlerde ithalat vergisi miktarlarının da artmasına neden olmuştur.

2010 yılı ilk çeyreğinde ithalat vergisi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,88 oranında artış göstererek 45,7 milyon TL'den 49,3 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 3.3

TL (Milyon)	İthalat Vergisi Gelirlerinin Dönemsel Dağılımı ve Yüzde Değişimi (%)			
	Q1	Q2	Q3	Q4
2009	45,7	59,43	54,59	65,0
2010	49,3	-	-	-
Yüzde Değişim (%)	7,88	-	-	-

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

2009 yılı son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 19,06 oranında artış gösteren ithalat vergisi gelirleri toplamı 2010 yılı birinci çeyreğinde önceki çeyreğe göre yüzde 24,15 oranında gerileme göstermiştir.

Tablo 3.4

İthalat Vergisi Gelirlerindeki Yüzde Değişimlerin Çeyrek Dönemler Bazında Karşılaştırılması			
(Yüzde Değişim %)			
09-Q2:09-Q1	09-Q3:09-Q2	09-Q4:09-Q3	10-Q1:09-Q4
30,00	-8,14	19,06	-24,15

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

KKTC'nin 2009 yılı ile 2010 yılının birinci çeyreğini kapsayan dönemdeki ithalatında yer alan sigara, yakıt, meşrubat-meyve suyu, LPG, ve hayvan yemleri ithal miktarları Tablo 3.5'de incelenmiştir. Kalemler arasında karşılaştırma yapmak, her birinin farklı ağırlık birimleri ve sayısal değerlerle ölçülmesinden dolayı mümkün olmaması nedeni ile söz konusu seçilmiş kalemlerin gelişimi kendi içerisinde değerlendirilmiştir.

KKTC'ye yapılan sigara ithalat miktarı 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,4 artarak 136,6 milyon adet'ten 139,9 milyon adet'e yükselmiştir. Söz konusu oranın bir önceki çeyreğe göre yüzde 14,6 oranında azaldığı görülmektedir.

Yakıt kalemi ithalat toplamı, 2009 yılı birinci çeyreğinde 55,3 milyon litre iken, 2010 yılı birinci çeyreğinde yüzde 3,62 oranında artarak 57,3 milyon litreye yükselmiştir. 2009 yılı son çeyreğinde ise yakıt ithalat miktarları 63,0 milyon litre seviyesindedir. 2009 yılı toplam meşrubat-meyve suyu kalemi ithalatı 17,0 milyon litre seviyesinde gerçekleşmiştir.

Meşrubat-meyve suyu 2010 yılı birinci çeyrek ithalat miktarına bakıldığı zaman bir önceki

döneme göre yüzde 17,9, 2009 yılı aynı dönemine göre yüzde 58,6 oranında artarak 4,6 milyon litreye ulaşmıştır.

LPG ithalat miktarı 2010 yılı ilk çeyreğinde, 2009 yılı aynı dönemine kıyasla yüzde 11,4 oranında azalarak 7,9 milyon kg'dan 7,0 milyon kg'a gerilemiştir. 2009 yılı son çeyreğine göre söz konusu miktarın yüzde 4,5 oranında artmıştır.

2009 yılı toplam hayvan yemleri ithalat miktarı 5,01 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı birinci çeyreğinde 0,6 milyon ton olarak gerçekleşen hayvan yemleri ithalatı bir önceki çeyreğe göre yüzde 60,0, 2009 yılı aynı dönemine göre yüzde 73,9 oranında azalmıştır.

Tablo 3.5

Seçilmiş İthal Ürünlerinin Miktarlara Göre Dağılımı

Mal Grubu	2009					2010					
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
Sigara (Milyon Adet)	136,6	160,3	155,4	163,9	616,2	Sigara (Milyon Adet)	139,9	-	-	-	139,9
Yakıt (Milyon Lt)	55,3	63,6	55,0	63,0	236,9	Yakıt (Milyon Lt)	57,3	-	-	-	57,3
Meşrubat-M.Suyu (Milyon Lt)	2,9	4,6	5,5	3,9	16,9	Meşrubat-M.Suyu (Milyon Lt)	4,6	-	-	-	4,6
LPG Gazı (Milyon Kg)	7,9	3,6	2,9	6,7	21,1	LPG Gazı (Milyon Kg)	7,0	-	-	-	7,0
Hayvan Yemleri (Milyon Ton)	2,3	0,63	0,58	1,5	5,01	Hayvan Yemleri (Milyon Ton)	0,6	-	-	-	0,6

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracat

KKTC 2009 yılı toplam ihracatı 2008 yılına kıyasla dolar bazında yüzde 14,90 oranında azalarak 74,5 milyon dolardan 63,4 milyon dolara gerilerken, TL bazında yüzde 6,99 oranında artarak 94,4 milyon TL'den 101,0 milyon TL ye yükselmiştir.

2010 yılı Ocak-Mart dönemi ihracatı, TL bazında bir önceki çeyreğe göre yüzde 100, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 33,57 oranında artarak, 37,0 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Dolar bazında karşılaştırıldığında, 2009 yılının ilk çeyreğinde 16,7 milyon dolar olan toplam ihracat tutarının, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 46,10 oranında artarak 24,4 milyon dolara yükseldiği gözlenmektedir.

Tablo 3.6

Çeyrek Dönemler İtibarıyla Yıllık İhracat

Dönem	TL (Milyon)					ABD \$ (Milyon)				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	27,6	36,3	16,7	13,8	94,4	23,0	28,7	13,8	9,00	74,5
2009	27,7	37,5	17,5	18,5	101,0	16,7	23,4	11,4	12,2	63,4
2010	37,0	-	-	-	37,0	24,4	-	-	-	24,4

Kaynak: Ticaret Dairesi

2009 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden yapılan ihracatın yıllık toplam tutar bazında değerleri göz önünde bulundurulduğu zaman, en fazla paya sahip ilk beş mal grubu sırasıyla süt ürünleri, narenciye, rakı, hurda ve döküntüleri ve konfeksiyon kalemlerinden oluşmaktadır. 2010 yılı birinci çeyrek ihracat tutarları incelendiği zaman bu sıralamanın değiştiği görülmektedir.

2010 yılı ilk çeyreğinde birinci sırada yer alan süt ürünleri kalemi ihracatı, 2009 yılı aynı dönemine göre yüzde 161,0, 2009 yılının son çeyreğine göre yüzde 109,8, oranında artarak 10,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir

Narenciye ihracatı 2009 yılında olduğu gibi 2010 yılı birinci çeyreğinde de en fazla paya sahip ikinci mal grubu olmuştur. Narenciye sezonuna girilmiş olması nedeniyle 2010 yılı ilk çeyreğinde narenciye ihracatında bir önceki çeyreğe göre sert bir artış yaşandığı görülmektedir. 2009 yılı birinci çeyreğinde 5,2 milyon dolar olarak gerçekleşen narenciye ihracatı 2010 yılı aynı döneminde yüzde 26,92

oranında artarak 6,6 milyon dolara yükselmiştir.

2009 yılında üçüncü sırada yer alan rakı ihracatı, 2010 yılı ilk çeyreğinde beşinci sıraya gerilemiştir. 2010 yılı Ocak-Mart döneminde rakı ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 33,33, bir önceki çeyreğe göre yüzde 44,44 oranında azalarak 1,0 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2009 yılında toplam 4,2 milyon dolar tutarında ihraç edilerek dördüncü sırada yer alan hurda ve döküntüleri ihracatının yerini 2010 yılı ilk çeyreğinde piliç ihracatının aldığı görülmektedir. 2010 yılı birinci çeyreğinde 1,1 milyon dolar tutarında piliç ihracatı yapılmıştır.

2009 yılı toplam ihracatı içerisinde beşinci sırada yer alan konfeksiyon kalemi 2010 yılı ilk çeyreğinde 1,1 milyon dolar tutarında ihraç edilerek üçüncü sıraya yükselmiştir. 2010 yılı ilk çeyreğinde konfeksiyon ihracatında, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 120,0, bir önceki çeyreğe göre yüzde 175,0 oranında artış gerçekleşmiştir.

Tablo 3.7

ABD \$ (Milyon)	İhracatta Tutar Bazında En Fazla Paya Sahip İlk Beş Mal Grubu										
	2009					2010					
Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
Süt Ürünleri	4,1	6,4	4,5	5,1	20,1	Süt Ürünleri	10,7	-	-	-	10,7
Narenciye	5,2	8,3	0	0,4	13,9	Narenciye	6,6	-	-	-	6,6
Rakı	1,5	2,4	2,7	1,8	8,4	Konfeksiyon	1,1	-	-	-	1,1
Hurda ve Döküntüleri	1,4	0,7	0,6	1,5	4,2	Piliç Eti	1,1	-	-	-	1,1
Konfeksiyon	0,5	0,6	0,8	0,4	2,3	Rakı	1,0	-	-	-	1,0

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC ihracatında önem arz eden ihraç ürünlerinin miktarlara göre dağılımı Tablo 3,8'de gösterilmektedir. 2009 ve 2010 yılı çeyrek dönemler itibarıyla KKTC ihracatında yer alan beş farklı kalem olarak narenciye, hurda ve döküntüleri, süt ürünleri, patates ve rakı kalemlerinin dönemsel ihraç miktarları, her birinin farklı ağırlık birimleri ile ölçülmesinden dolayı kendi içerisinde değerlendirilmiştir.

KKTC'den 2009 yılında toplam 61,3 milyon kg. narenciye ihraç edilmiştir. 2010 yılı Ocak-Mart dönemi narenciye ihracat miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 41,36 oranında artarak 22,0 milyon kg.'dan 31,1 milyon kg. seviyesine yükselmiştir.

2008 yılında ikinci en çok ihraç edilen ürün olan sigara 2009 yılında çok düşük seviyelerde kalarak en çok ihraç edilen beş kalem arasına girememiştir. 2010 yılı birinci çeyreğinde de sigara ihracatı çok düşük miktarda gerçekleşmiştir.

2009 yılı toplam KKTC ihracatı içerisinde önemli bir payı olan hurda ve döküntüleri kaleminin ihracat miktarının, 2010 yılı birinci çeyreğinde azaldığı görülmektedir. 2010 yılı hurda ve döküntüleri ihracatı, 2009 yılı aynı

dönemine göre yüzde 94,0, bir önceki çeyreğe göre yüzde 91,3 oranında azalmıştır. Hurda ve döküntüleri ihraç miktarı 2010 yılı ilk çeyreğinde 0,4 milyon kg tutarında gerçekleşmişken, ilgili miktar 2009 yılının aynı döneminde 6,7 milyon kg olarak kaydedilmiştir.

Süt ürünleri kalemi ihracat miktarı, 2010 yılı Ocak-Mart döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8,33 oranında artış göstererek 1,2 milyon kg'dan 1,3 milyon kg'a yükselmiştir. 2009 yılında toplam süt ürünleri ihracat miktarının 4,0 milyon litre olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2009 yılı ilk çeyreğinde 0,7 milyon kg. olarak gerçekleşen patates ihracatı 2010 yılı aynı çeyreğinde yüzde 57,14 oranında artarak 1,1 milyon kg seviyesine çıkmıştır. 2009 dördüncü çeyreğinde patates ihracatı yapılmamış, 2009 yılı toplam patates ihracatı ise 4,8 milyon kg olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılı birinci çeyrek rakı ihracat miktarı ise 2009 yılı aynı çeyreği ve bir önceki çeyreğe göre yüzde 50 oranında azalarak 0,1 milyon litre seviyesine gerilemiştir.

Tablo 3.8

Seçilmiş İhraç Ürünlerinin Miktarlara Göre Dağılımı											
2009						2010					
Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Mal Grubu	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
Narenciye (Milyon Kg)	22,0	39,3	0	2,1	61,3	Narenciye (Milyon Kg)	31,1	-	-	-	31,1
Hurda ve Döküntüleri (Milyon Kg)	6,7	3,0	6,1	4,6	15,8	Hurda ve Döküntüleri (Milyon Kg)	0,4	-	-	-	0,4
Süt Ürünleri (Milyon Kg)	1,2	1,7	1,1	1,1	4,0	Süt Ürünleri (Milyon Kg)	1,3	-	-	-	1,3
Patates (Milyon Kg)	0,7	3,6	0,5	0	4,8	Patates (Milyon Kg)	1,1	-	-	-	1,1
Rakı (Milyon Lt)	0,2	0,3	0,6	0,2	1,1	Rakı (Milyon Lt)	0,1	-	-	-	0,1

Kaynak: Ticaret Dairesi

2010 yılı Ocak-Mart döneminde gerçekleştirilen 24,4 milyon dolar tutarındaki ihracatın yüzde 45,1'i Türkiye'ye, yüzde 37,9'u Orta Doğu ülkelerine, yüzde 6,7'si AB ülkelerine, 0,6'sı Uzak Doğu ülkelerine, yüzde 4,3 ü diğer Avrupa ülkelerine, geriye kalan 5,4'lük kısım ise diğer ülkelere yapılmıştır. Bunlara ek olarak, 2005 yılında Yeşil Hat Tüzüğü'nün devreye girmesiyle Güney Kıbrıs'a da ihracat yapılmaya başlanmıştır. Tüzüğün bütünü uygulanmamasından dolayı güney ile yapılan ihracat, toplam KKTC ihracatı içerisinde küçük bir paya sahiptir. Bu oran, düşük bir oran olmakla birlikte yıllar itibarıyla seviyesini koruduğu izlenmektedir.

Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat tutarları yıllık bazda incelendiği zaman, 2009 yılı toplam ihracat miktarının, 2008 yılına göre yüzde 15,49 oranında azalış göstererek 7,1 milyon Euro'dan 6,0 milyon Euro'ya gerilediği görülmektedir. 2009 yılı ilk çeyreğinde 1,4 milyon Euro seviyesinde gerçekleşen ihracat miktarı 2010 yılı aynı çeyreğinde yüzde 7,14 gerilemiş ve 1,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.9

Euro (€) Milyon	Yeşil Hat Tüzüğü Kapsamında Güney Kıbrıs ile Yapılan İhracat				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	1,4	1,7	2,0	2,0	7,1
2009	1,4	2,1	1,3	1,2	6,0
2010	1,3	-	-	-	1,3

Kaynak: Kıbrıs Türk Ticaret Odası

Dış Ticaret Dengesi

2010 yılının ilk çeyreğinde toplam ithalatın 333,3 milyon dolar, ihracatın ise 24,4 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu rakamlarla 2010 yılı ilk çeyreği dış ticaret açığı -308,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Buna göre 2010 yılı birinci çeyreğinde KKTC dış ticaret dengesindeki açık bir önceki yılın aynı dönemine göre dolar bazında yüzde 35,90 oranında artmıştır. 2010 yılı birinci çeyrek dış ticaret açığını bir önceki çeyrek ile kıyaslayacak olursak, söz konusu açığın yüzde 17,1 oranında azaldığı görülmektedir.

Tablo 3.10

ABD \$ (Milyon)	İthalat, İhracat ve Dış Ticaret Dengesi ile Değişim Oranları								
	2009				2010				Yüzde Değişim (%)
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	2009-Q1 - 2010-Q1
İthalat	249,5	328,6	289,1	384,6	333,3	-	-	-	13,3
İhracat	16,7	23,4	11,4	12,2	24,4	-	-	-	100
Dış Ticaret Açığı	-227,3	-305,2	-277,7	-372,4	-308,9	-	-	-	35,9

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC toplam ihracatın ithalatı karşılama oranı, ihracatın ithalata göre çok düşük tutarlarda gerçekleşmesi nedeni ile geçmiş yıllarda olduğu gibi 2010 yılı ilk çeyreğinde de düşük seviyede gerçekleşmiştir. 2008 yılı birinci çeyreğinde yüzde 6,0 oranında gerçekleşen ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2009 yılı aynı çeyreğinde yüzde 7,1 oranına yükselmiştir. 2010 yılı Ocak-Mart döneminde ise toplam ihracatın, ithalatın sadece yüzde 7,3'ünü karşıladığı görülmektedir.

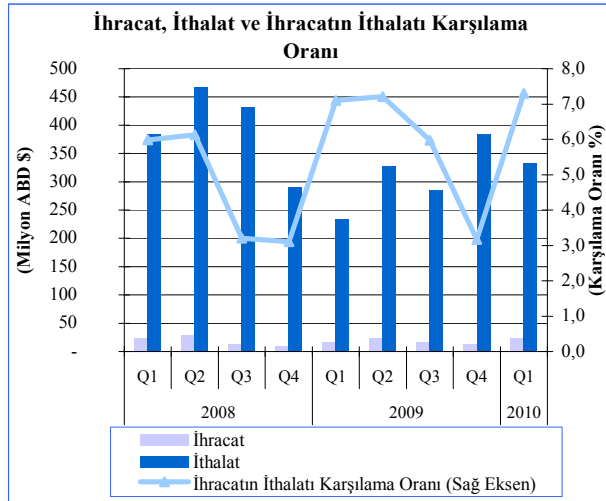
Turizm

2009 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gelen toplam yabancı yolcu sayısı 2008 yılı toplamına göre yüzde 1,03 oranında azalarak 808,682 kişiden 800,376 kişiye gerilemiştir.

KKTC turizminin en sakin dönemi olan Ocak-Mart çeyreğinde ülkeye gelen yabancı yolcu sayısının diğer çeyrelere göre düşük seviyelerde seyrettiği görülmektedir. 2010 yılı ilk çeyreğinde gelen yabancı yolcu sayısının bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 13,69 oranında artarak 175,646 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

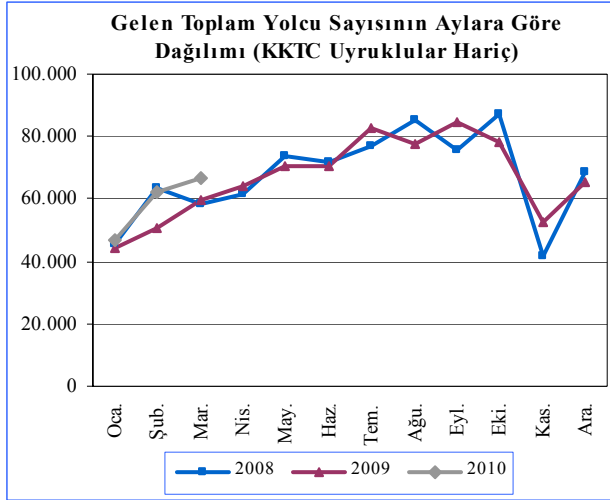
2009 ve 2010 yılı birinci çeyrek dönemini aylık bazda karşılaştıracak olursak, 2009 yılının Ocak ayında 44,399 olan yabancı yolcu sayısı, 2010 yılının aynı ayında yüzde 5,19 oranında artarak 46,705 kişiye ulaşmıştır. Şubat ayında yaşanan artış yüzde 23,29, Mart ayında ise yüzde 11,84 seviyesinde olmuştur. 2010 yılı Şubat ve Mart aylarında gelen yabancı yolcu sayıları sırasıyla 62.476 ve 66.465 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1

Kaynak: Ticaret Dairesi

Grafik 3.2

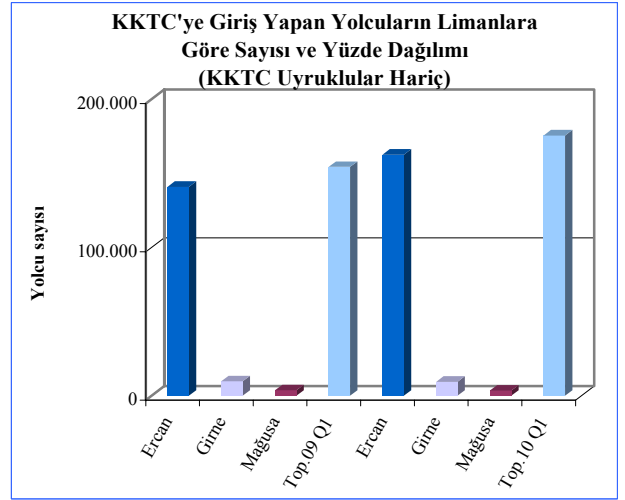

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'ye giriş yapan yabancı yolcuların limanlara göre sayısı ve dağılımının gösterildiği Grafik 3,3'e göre ülkemizde mevcut tek havalimanı ve iki deniz kapısından giriş yapan kişilerin toplam sayısı, 2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 12,47 oranında artış kaydederek 175.646 kişiye yükselmiştir. Ülkeye girişlerde tek havalimanı olan Ercan Hava Limanı 2010 yılı ilk çeyreğinde toplam girişlerin yüzde 93,58'inin yapıldığı kapı olurken, Girne limanından giriş yapanlar yüzde 4,68, Mağusa Limanı'ndan giriş yapanlar ise toplamın yüzde 1,74'ünü oluşturmaktadır.

2010 yılı birinci çeyrek içerisinde en çok tercih edilen kapı olan Ercan Havalimanı'ndan giriş yapanların sayısı 162.771 olurken, girişlerde Girne Limanı ve Mağusa Limanı'nı tercih eden kişilerin toplam sayısı sırasıyla 9.419 ve 3.454 kişi olarak kaydedilmiştir. 2009 yılı aynı döneminde ise söz konusu kapılardan yapılan girişler sırasıyla 141.001, 9.743 ve 3.755 kişi olarak gerçekleşmiştir.

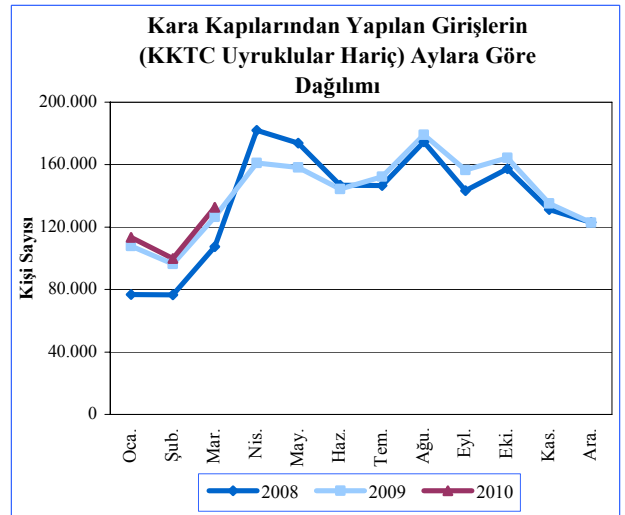
Grafik 3.3

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kara kapılarından giriş yapan yabancıların sayısı 2010 yılı birinci çeyreğinde 2009 yılı aynı dönemine göre yüzde 4,59, 2008 yılı aynı dönemine göre yüzde 32,67 oranında artış göstererek 345.963'e yükselmiştir. 2008 ve 2009 yılı ilk çeyreklerinde KKTC'ye giriş yapan yabancıların sayısı sırası ile 260,752 ve 330,773 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.4

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC’de faaliyet gösteren turistik konaklama tesislerinde doluluk oranlarının aylara göre dağılımı Grafik 3.5’te gösterilmiştir.

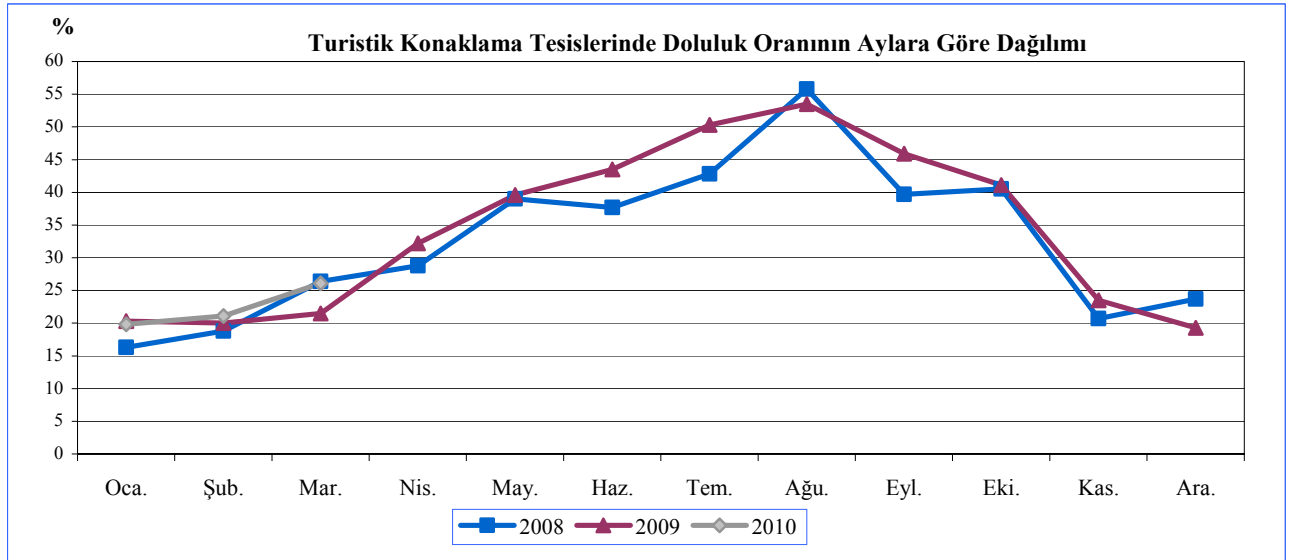
2009 yılında turistik konaklama tesislerinde ortalama doluluk oranı, 2008 yılı ortalamasına göre yüzde 5,10 oranında artarak yüzde 35,00 seviyesine ulaştığı görülmektedir.

2010 yılı birinci çeyreğinde, daha önceki yılların aynı dönemlerinde olduğu gibi, turistik konaklama tesisleri doluluk oranları düşük seviyelerde seyretmiştir. 2010 yılı Ocak ayında yüzde 19,80 olan doluluk oranı Şubat ayında

yüzde 21,10 Mart ayında ise yüzde 26,10 oranında gerçekleşmiştir. 2009 yılı aynı ayları için bu oranlar sırasıyla yüzde 20,30, yüzde 20,00 ve yüzde 21,50 olarak kaydedilmiştir.

2009 yılı ilk çeyreğinde turistik konaklama tesislerinde ortalama yüzde 20,60 oranında gerçekleşen doluluk oranı, 2010 yılı aynı döneminde yüzde 1,73 oranında artış göstererek dönemi yüzde 22,33 doluluk oranı ile kapatmıştır.

Grafik 3.5

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır.)

4. BÜTÇE GELİŞMELERİ

2009-2010 Birinci Çeyrek Karşılaştırmaları

KKTC 2010 mali yılı birinci çeyrek bütçe gerçekleştirmeleri bir önceki yılın aynı dönemine göre incelendiği zaman bütçe gelir toplamlarında yüzde 3,42 artış yaşanırken, bütçe gider toplamlarında yüzde 6,38 gerileme yaşandığı görülmektedir. Yaşanan bu gelişmelerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2010 yılı ilk çeyreğinde sırasıyla 619,08 milyon TL ve 519,33 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre bütçe gelirlerinde artış, bütçe giderlerinde gerileme yaşanmasına bağlı olarak bütçe dengesinde 2010 yılı birinci çeyreği içinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 127,12 artış meydana gelmiştir. Buna göre 2010 yılı ilk çeyreğinde KKTC mali bütçesi 99,75 milyon TL fazla vermiştir.

Tablo 4.1

2009-2010 Birinci Çeyrek Karşılaştırmaları

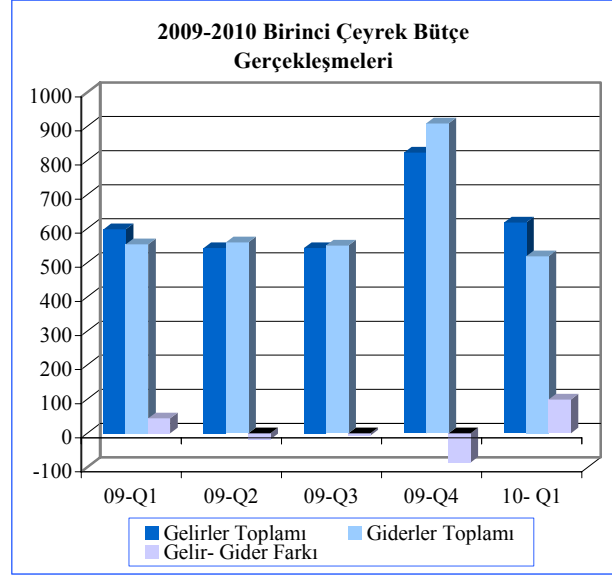
Milyon TL	2009		2010		Yüzde Değişim (%)
	Yıllık Gerçekleşme	Q1	Tadil Ödenek	Q1	
		Gerçekleşme		Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	2.509,6	598,62	2.673,38	619,08	3,42
Bütçe Giderleri	2.575,0	554,7	2.766,52	519,33	-6,38
Bütçe Dengesi	-65,4	43,92	-93,14	99,75	127,12

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

2010 yılı tamamı için öngörülen 2.673,38 milyon TL'lik bütçe gelirleri toplamının yüzde 23,16'sı birinci çeyrek içinde tahsil edilirken, 2010 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılması öngörülen 2.766,52 milyon TL'nin yüzde 18,77'si birinci çeyrek içinde kullanılmıştır.

Bütçe gelir ve gider gelişmeleri aşağıdaki grafikte çeyrekler itibarıyla verilmiştir. 2010 yılı birinci çeyreğinde hem gelir hem de gider kalemlerinde yukarıda belirtilen değişimler net bir şekilde görülmektedir.

Grafik 4.1

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

Gelirler

2010 mali yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,42 artış göstererek 619,08 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu dönemler arasında meydana gelen artışın temelini alan bağış, yardım ve krediler kalemi ve vergi gelirleri kalemlerinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla yaşanan 25,3 milyon TL ve 8,22 milyon TL tutarındaki artışlar oluşturmuştur. Buna göre alınan bağış, yardım ve krediler kalemi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,82 artarken, vergi gelirleri de aynı dönem içerisinde yüzde 3,20 artış kaydetmiştir. Aynı dönemler içinde vergi dışı gelirler kalemi ise yüzde 8,94 gerileme göstererek 113,62 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

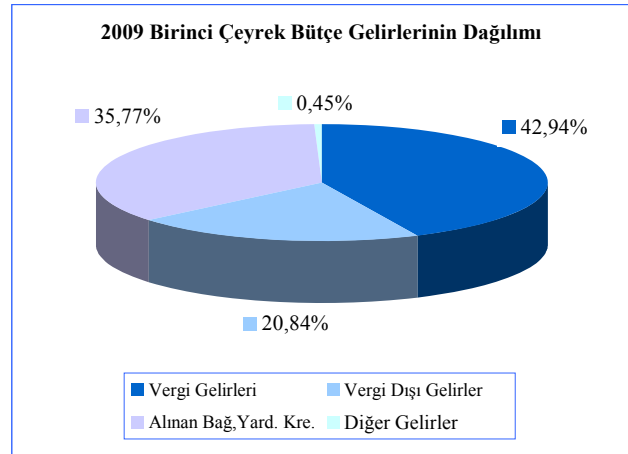
Tablo 4.2

Bütçe Gelirleri			
Milyon TL	2009 Q1	2010 Q1	Yüzde Değişim (%)
Vergi Gelirleri	257,02	265,24	3,20
Vergi Dışı Gelirler	124,77	113,62	-8,94
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	214,11	239,41	11,82
Diğer Gelirler	2,72	0,81	-70,22
Toplam	598,62	619,08	3,42

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

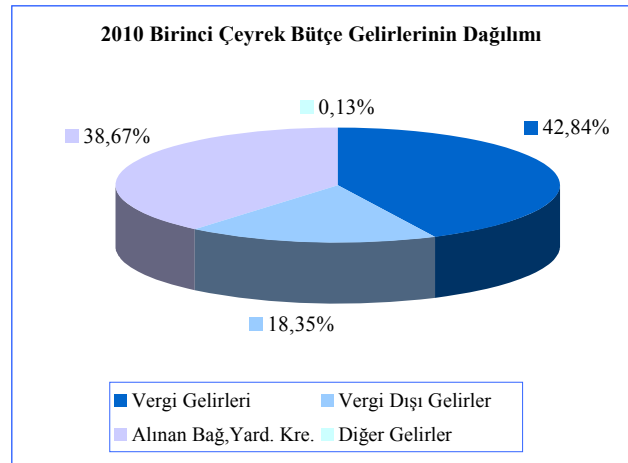
Alınan bağış, yardım, krediler ve vergi gelirleri kalemlerinde yaşanan artış ile vergi dışı gelir kalemlerindeki düşüşe bağlı olarak 2010 yılı birinci çeyreği içinde toplam bütçe gelirleri alt kalemlerinin dağılımlarında da değişiklikler yaşanmıştır. Buna göre, 2009 yılı birinci çeyreği içerisinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 35,77 iken bu rakam 2010 yılı birinci çeyreği içinde yüzde 38,67'ye yükselmiştir. Alınan bağış, yardım ve kredi kaleminin payının artmasına bağlı olarak vergi dışı gelirler kaleminin yüzde 20,84 olan payı yüzde 18,35 seviyesine gerilemiştir. Aynı dönemler arasında vergi gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı çok az bir gerileme göstermiş ve yüzde 42,94'ten yüzde 42,84'e gelmiştir.

Grafik 4.2

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

Grafik 4.3

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

Giderler

2010 yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,38 gerileme göstererek 519,33 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Yaşanan bu gerilemede en büyük katkıyı aynı dönemler arasında yüzde 5,64 oranında gerileme gösteren, bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip, cari transferler kalemi ile birlikte yüzde 59,47 oranında gerileme gösteren diğer giderler kalemi yapmıştır.

Bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip cari transferler kalemi 2010 yılı birinci çeyreğinde 248,78 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönem içerisinde bir önceki yılın aynı dönemine göre çok az bir artış gösteren personel giderleri kalemi ise 221,11 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Mal hizmet alım giderleri ise aynı dönemler arasında yüzde 1,92 artış yaşamış ve 27,67 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Tablo 4.3

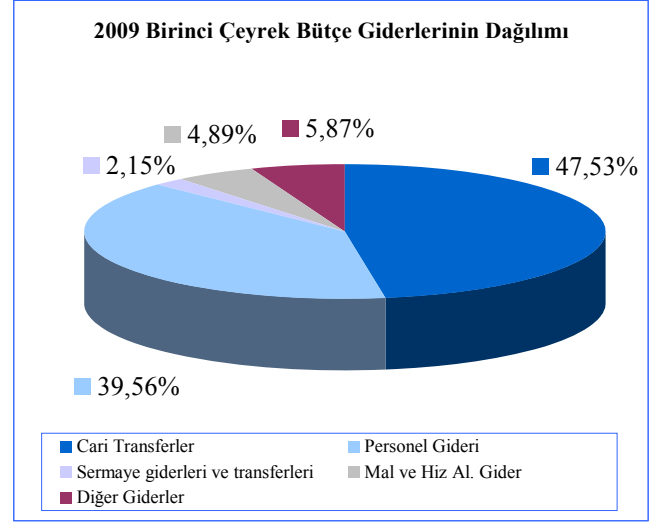
Milyon TL	Bütçe Giderleri		Yüzde Değişim (%)
	2009 Q1	2010 Q1	
Cari Transferler	263,64	248,78	-5,64
Personel Giderleri	219,42	221,11	0,77
Sermaye Giderleri ve Transferler	11,95	8,58	-28,20
Mal Hizmet Alım Giderleri	27,15	27,67	1,92
Diğer Giderler	32,54	13,19	-59,47
Toplam	554,70	519,33	-6,38

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

2010 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaşanan değişimlerden sonra bütçe giderlerini oluşturan kalemlerin toplam giderler içerisindeki ağırlıkları değişim göstermiştir. Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı 2009 yılı birinci çeyreği içinde yüzde 39,56 iken, 2010 yılı birinci çeyreğinde 42,58'e yükselmiştir. Personel giderleri kalemindeki yükselişi ise sermaye giderleri ve transferleri, mal hizmet alım giderleri ve diğer giderler kalemleri paylarının gerilemesi karşılamıştır. 2009 yılı birinci çeyreği içinde bütçe giderleri toplamının yüzde 47,53'ünü oluşturan cari transferler kaleminin payı ise 2010 yılı birinci çeyreğinde çok az bir artış yaşamış ve yüzde 47,90 olmuştur.

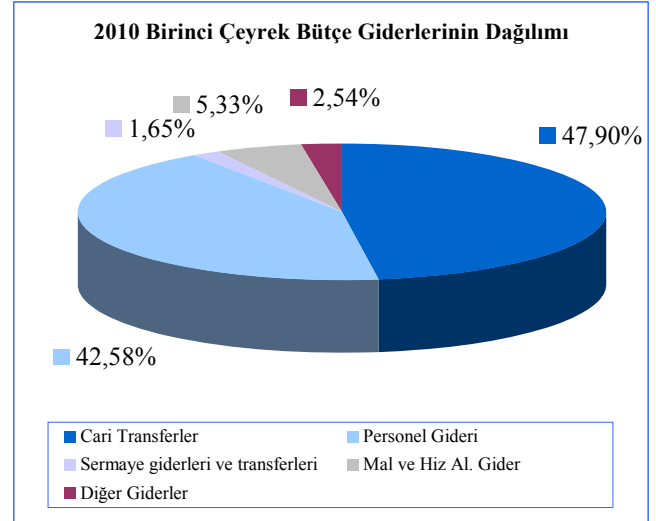
Bu değişikliklerle birlikte personel giderleri ve cari transferler kalemlerinin toplam bütçe giderleri içindeki payı yüzde 87,09'dan yüzde 90,48'e yükselmiştir.

Grafik 4.4

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

Grafik 4.5

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

Finansman Dengesi

Bütçe gelirlerinden TC kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2010 yılı birinci çeyreğinde 2009 yılı aynı dönemine göre yüzde 2,73 artış göstererek -97,76 milyon TL'ye yükselmiştir. Birinci çeyrek içinde gerçekleşen bu açığın kapatılması için finansman kaynağı olan TC kredileri rakamı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 41,94 artış göstererek 197,42 milyon TL'ye ulaşmıştır. Finansman ihtiyacından fazlasının kredi olarak alınmasına bağlı olarak 2010 yılı birinci çeyreği içinde bütçe fazlası oluşmuştur.

Vergi dışı gelirler kaleminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 11,15 milyon TL düşüş yaşamasına bağlı olarak, yerel gelirler kaleminde aynı dönemler içinde yüzde 1,26 gerileme yaşanmış ve yerel gelirler toplamı 379,67 milyon TL'ye gelmiştir.

2010 yılı birinci çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 73,10 olmuştur. Aynı oran 2009 yılı birinci çeyreğinde yüzde 69,32 idi. 2010 yılı birinci çeyreği içinde oluşan 97,76 milyon TL tutarındaki finansman açığı, yerel gelirlerin yüzde 25,75'ine denk gelmektedir.

Tablo 4.4

Finansman Dengesi		
Milyon TL	2009 Q1	2010 Q1
Bütçe Gelirleri	459,54	421,57
1. Yerel Gelirler	384,52	379,67
Vergi Gelirleri	257,02	265,24
Vergi Dışı Gelirler	124,77	113,62
Sermaye Gelirleri ve Alacaklardan Tah.	2,73	0,81
2. Dış Yardımlar	75,02	41,90
TC Yardımları	75,02	41,90
Bütçe Giderleri	554,70	519,33
Personel Giderleri	219,42	221,11
Cari Transferler	263,64	248,78
Sermaye Giderleri	11,95	8,58
Diğer Giderler	59,69	40,86
Finansman Dengesi	-95,16	-97,76
Finansman	139,09	197,42
TC Kredileri	139,09	197,42
İç Borçlanma	-	-

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

2010 Mali Yılı Bütçesi

Aşağıdaki tabloda 2009 yılı gerçekleşme rakamları ile 2010 mali yılı bütçesinde öngörülen gelir ve gider rakamları karşılaştırılmaktadır.

Buna göre 2010 yılında toplam gelirlerin 2009 yılı gerçekleşme rakamlarına göre yüzde 6,52 artış göstererek 2.673,3 milyon TL olması öngörülmektedir. 2010 yılı vergi gelirleri toplamı öngörüsünde 2009 yılına göre yüzde 3,08, alınan bağış yardım ve krediler kaleminde de yüzde 13,50 artış beklenmektedir. Buna göre 2010 mali yılında vergi gelirleri ve vergi dışı gelirlerden tahsil edilmesi beklenen tutarlar sırasıyla 1.185,0 milyon TL ve 428,3 milyon TL iken alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin 1.057,7 milyon TL olması tahmin edilmektedir.

2010 mali yılı bütçe gider toplamının 2009 yılına göre yüzde 7,44 artış göstererek 2.766,5 milyon TL olması tahmin edilmektedir. 2010 yılı içerisinde personel giderleri kaleminin 2009 yılına göre yüzde 0,52 gerileyerek 1.002,9 milyon TL olması öngörülürken, cari transferler kaleminde de yüzde 1,85 düşüş yaşanması ve 1.151,6 milyon TL olması beklenmektedir.

Tablo 4.5

Bütçe Gelirleri Yıllık Karşılaştırma (Milyon TL)

Milyon TL	2009	2010	Yüzde Değişim (%)
Gelirler	2.509,6	2.673,3	6,52
Vergi Gelirleri	1.149,6	1.185,0	3,08
Vergi Dışı Gelirler	419,2	428,3	2,17
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	931,9	1.057,7	13,50
Diğer Gelirler	8,9	2,3	-74,16
Giderler	2.575,0	2.766,5	7,44
Personel Giderleri	1.008,1	1.002,9	-0,52
Cari Transferler	1.173,3	1.151,6	-1,85
Sermaye Giderleri ve Transferleri	147,2	259,0	75,95
Mal Hizmet Alım	174,6	169,3	-3,04
Diğer Giderler	74,8	183,7	145,59

Kaynak: Hazine ve Muhasebe Dairesi

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır.)

5. PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2009 yılsonunda olduğu gibi 2010 birinci çeyreği sonunda da 24'tür. Sektördeki 24 bankanın 2'si kamu mevduat bankası, 15'i özel sermayeli banka ve 7'si şube bankasıdır. 2010 yılı birinci çeyrek sonunda adet olarak

bankaların toplam sektör içindeki dağılımında bir önceki yılsonuna göre değişiklik olmamıştır. 2009 yılında olduğu gibi en büyük payın yüzde 62,50 oran ile özel sermayeli bankalar grubuna ait olduğu görülmektedir. Özel sermayeli banka grubunu sırasıyla yüzde 29,17'lik payla şube bankalar ve yüzde 8,33'lük payla kamu mevduat bankaları izlemektedir.

Tablo 5.1

	Banka Sayısındaki Gelişmeler							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mart 2010
Kamu Mevduat Bankalar	3	3	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	16	16	15	15	15	15	15	15
Şube Bankalar	5	6	6	6	7	7	7	7
Toplam	24	25	23	23	24	24	24	24

Kaynak: KKTCCMB

Not : TMSF Bankaları, özel sermayeli bankalar grubunda gösterilmiştir.

Sektörde hizmet sunum birimi olan şube sayısı 2010 yılı birinci çeyreği sonunda, 2009 yılsonuna göre 1 adet azalarak 183'e inmiştir. Şube sayısının banka gruplarına göre yüzde dağılımına bakıldığında, özel sermayeli

bankaların toplam şube sayısı içindeki payı Mart 2010 sonunda yüzde 63,93, şube bankalarının yüzde 19,13 ve kamu mevduat bankalarının payı ise yüzde 16,94'dür.

Tablo 5.2

	Şube Sayısının Gelişimi ve Yüzde Dağılımı (%)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mart 2010
Kamu Mevduat Bankalar	29	29	23	23	24	27	29	31
Özel Sermayeli Bankalar	87	88	83	83	95	111	120	117
Şube Bankalar	18	21	25	28	30	32	35	35
Toplam	134	138	131	134	149	170	184	183
Yüzde Dağılım (%)								
Kamu Mevduat Bankalar	21,64	21,01	17,56	17,16	16,11	15,88	15,76	16,94
Özel Sermayeli Bankalar	64,93	63,77	63,36	61,94	63,76	65,30	65,22	63,93
Şube Bankalar	13,43	15,22	19,08	20,90	20,13	18,82	19,02	19,13

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün personel sayısı Aralık 2009 - Mart 2010 döneminde 13 kişi artarak 2.408'den 2.421'e yükselmiştir.

Banka grupları bazında personel sayısı incelendiğinde, Mart 2010 dönemi sonunda özel sermayeli bankalarda 1.434, kamu mevduat bankalarında 560 ve şube bankalarında 427 kişi çalışmaktadır.

Personel sayısında Aralık 2009 - Mart 2010 dönemdeki artışa bakıldığında en fazla yeni istihdamın 14 kişi ile şube bankalarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu dönemde özel

sermayeli bankalarda 1 personel artış sağlanmasına karşılık kamu mevduat bankalarında 2 personel azalması olmuştur.

Aralık 2009'da sektörün toplam personel sayısı içinde yüzde 59,51'ine sahip olan özel sermayeli bankalarının payı Mart 2010 sonunda yüzde 59,23'e, kamu mevduat bankaların yüzde 23,34'den yüzde 23,13'e gerilemesine karşın, aynı dönemde şube bankaların toplam personel sayısı içindeki payı yüzde 17,15'den yüzde 17,64'e yükselmiştir.

Tablo 5.3

	Personel Sayısı Dağılımı (%)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Mart 2010
Kamu Mevduat Bankalar	866	941	857	491	518	558	562	560
Özel Sermayeli Bankalar	1.018	1.086	1.171	1.257	1.386	1.432	1.433	1.434
Şube Bankalar	209	249	269	296	345	382	413	427
Toplam	2.093	2.276	2.297	2.044	2.249	2.372	2.408	2.421
Yüzde Dağılım (%)								
Kamu Mevduat Bankalar	41,37	41,34	37,31	24,02	23,03	23,52	23,34	23,13
Özel Sermayeli Bankalar	48,64	47,72	50,98	61,50	61,63	60,37	59,51	59,23
Şube Bankalar	9,99	10,94	11,71	14,48	15,34	16,11	17,15	17,64

Kaynak: KKTCMB

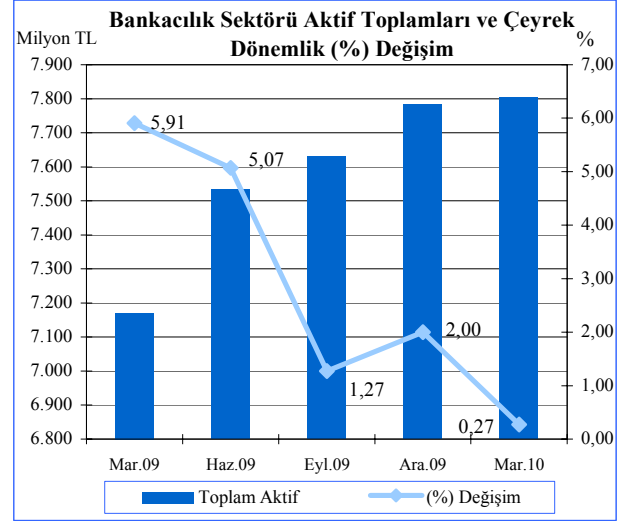
Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu

2009 yılı sonunda 7.782,6 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörü toplam aktifleri yüzde 0,27 oranında artarak Mart 2010 sonunda 7.803,8 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. İlgili dönemde likit aktifler yüzde 0,83 ve menkul değerler cüzdanı yüzde 6,90 azalmasına karşın brüt krediler yüzde 0,97 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönem incelendiğinde ise (Mart 2009 - Mart 2010) sektörün toplam aktiflerinin yüzde 8,84 oranında arttığı görülmektedir. Bu dönemde sektörün menkul değerler cüzdanı yüzde 23,39, brüt kredileri yüzde 14,14 ve likit aktifleri ise yüzde 3,02 oranında genişlemiştir.

Bankacılık sektörü kaynak yapısı incelendiğinde mevduat en önemli fon kaynağı olma niteliğini korumuş ve 2009 sonuna göre artış oranı Mart 2010 sonunda yüzde 0,78 olmuştur. İncelenen dönemde, özkaynakların yüzde 2,35 oranında artmasına karşın diğer pasifler kaleminde yüzde 9,97 oranında azalış olmuştur. Bir yıllık dönemde ise (Mart 2009 - Mart 2010) mevduatta yüzde 8,43, özkaynaklarda yüzde 17,15 oranında artış olmuştur.

Sektör toplam aktiflerinin çeyrek dönemlik yüzde değişimlerine bakıldığında, 2010 yılının birinci çeyreğinde yüzde 0,27 oranında artış meydana gelmiştir. 2009 yılının çeyrek dönemlerinde bu oranlar sırasıyla yüzde 5,91, 5,07, 1,27 ve 2,00'dir.

Grafik 5.1

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.4

Milyon TL	Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu						
	2009				2010	Yüzde Değişim (%)	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/09-03/10	03/09-03/10
Likit Aktifler	2.276,5	2.339,7	2.313,2	2.364,9	2.345,3	-0,83	3,02
MDC	531,8	571,9	602,9	704,8	656,2	-6,90	23,39
Krediler (Brüt)	3.485,4	3.608,7	3.609,6	3.939,9	3.978,3	0,97	14,14
Diğer Aktifler	876,6	1.013,7	1.104,3	773,0	824,0	6,60	-6,00
Toplam Aktif-Pasif	7.170,3	7.534,0	7.630,0	7.782,6	7.803,8	0,27	8,84
Mevduat	6.046,2	6.252,1	6.280,6	6.505,1	6.556,1	0,78	8,43
Diğer Pasifler	432,1	517,8	557,5	485,4	437,0	-9,97	1,13
Özkaynaklar	692,0	764,1	791,9	792,1	810,7	2,35	17,15

Kaynak: KKTCMB

2010 yılının birinci çeyreğinde sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük payı yüzde 50,98 oranı ile brüt krediler kalemi almaktadır. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 30,05 payla likit aktifler, yüzde 10,56 payla diğer aktifler ve yüzde 8,41'lik payla menkul değerler cüzdanı takip etmektedir.

Bankacılık sektörü bir yıllık (Mart 2009-Mart 2010) varlıklarının yapısal dağılım yönünden incelendiğinde, likit aktiflerde ve diğer aktiflerde daralmaya karşın, MDC'de ve brüt kredilerde genişleme olduğu görülmektedir. Bu dönemde brüt kredilerin aktif toplamı içerisinde payı yüzde 48,61 düzeyinden yüzde 50,98 düzeyine, MDC yüzde 7,42

seviyesinden yüzde 8,41 seviyesine yükselirken, likit aktiflerde ise yüzde 31,75'ten yüzde 30,05'e daralma olmuştur.

Mart 2010 itibarıyla toplam pasifin yüzde 84,01'ini mevduat, yüzde 10,39'unu özkaynaklar ve yüzde 5,60'ını diğer pasifler oluşturmaktadır.

Mart 2009 - Mart 2010 döneminde mevduatın toplam kaynak içindeki payı yüzde 84,32'den yüzde 84,01'e gerilemesine karşın özkaynakların payı yüzde 9,65'ten yüzde 10,39'a yükselmiştir.

Tablo 5.5

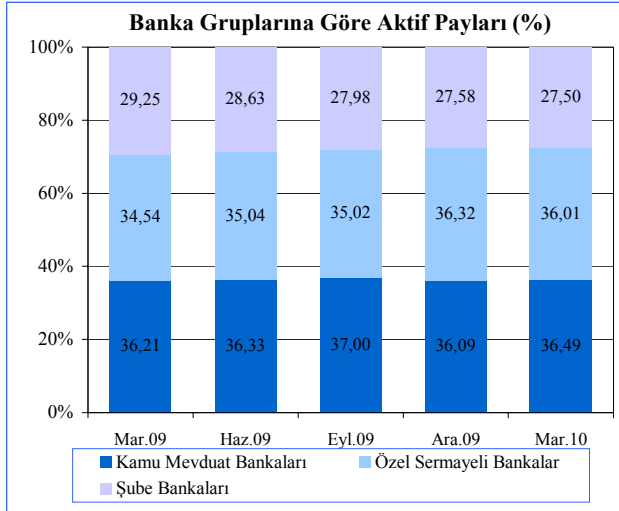
	Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Yapısal Dağılımı (%)				
	2009				2010
Aktif	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Likit Aktifler	31,75	31,06	30,32	30,39	30,05
MDC	7,42	7,59	7,90	9,06	8,41
Krediler (Brüt)	48,61	47,90	47,31	50,62	50,98
Diğer Aktifler	12,23	13,46	14,47	9,93	10,56
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Mevduat	84,32	82,99	82,31	83,59	84,01
Diğer Pasifler	6,03	6,87	7,31	6,23	5,60
Özkaynaklar	9,65	10,14	10,38	10,18	10,39
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak:KKTCMB

2010 yılının ilk çeyreğinde banka grupları itibarıyla aktiflerin yüzde payları incelendiğinde 2009 yılsonuna göre kamu mevduat bankaları yüzde 36,09 düzeyinden yüzde 36,49 düzeyine yükselmiştir. Özel sermayeli bankalar grubu yüzde 36,32 seviyesinden yüzde 36,01 seviyesine, şube bankalar grubu yüzde 27,58 seviyesinden yüzde 27,50 seviyesine inmiştir.

Bir yıllık dönemde, (Mart 2009 - Mart 2010) sektörün toplam aktif yapısı banka grup paylarına göre incelendiğinde, özel sermayeli bankalar ve kamu mevduat bankalar grubunda artışa karşın şube bankaların payında ise azalış olmuştur.

Grafik 5.2

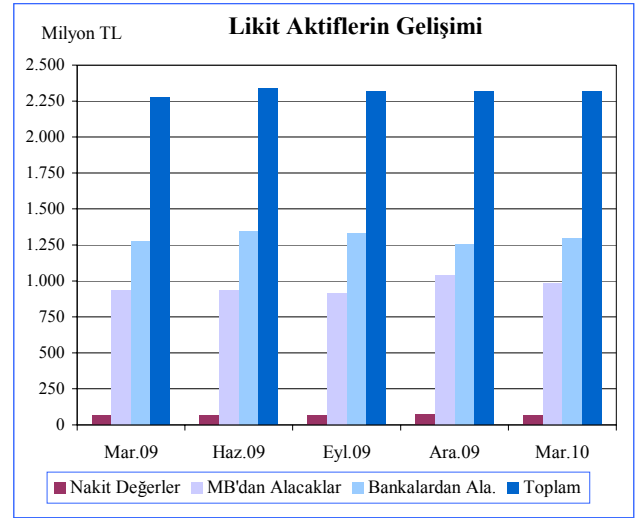
Kaynak: KKTCMB

Likit Varlıklar

Bankacılık sektörü likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar ve Merkez Bankası'ndan alacaklar kalemlerinin toplamı, Mart 2010 döneminde bir önceki yılsonuna göre 19,6 milyon TL azalarak 2.364,9 milyon TL'den 2.345,3 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu dönemde Merkez Bankası'ndan alacaklarda 53,9, nakit değerler kaleminde 6,4 milyon TL azalış, bankalardan alacaklarda 40,7 milyon TL artış meydana gelmiştir.

2009 yılı Mart döneminde 2.276,5 milyon TL olan likit aktifler, 2010 yılının aynı döneminde 68,7 milyon TL artarak 2.345,2 milyon TL'ye yükselmiştir. İncelenen dönemde, nakit değerler 64,2 milyon TL'den 65,1 milyon TL'ye, Merkez Bankası'ndan alacaklar 935,2 milyon TL'den 986,8 milyon TL'ye, bankalardan alacaklar kalemi 1.277,1 milyon TL'den 1.293,3 milyon TL'ye ulaşmıştır.

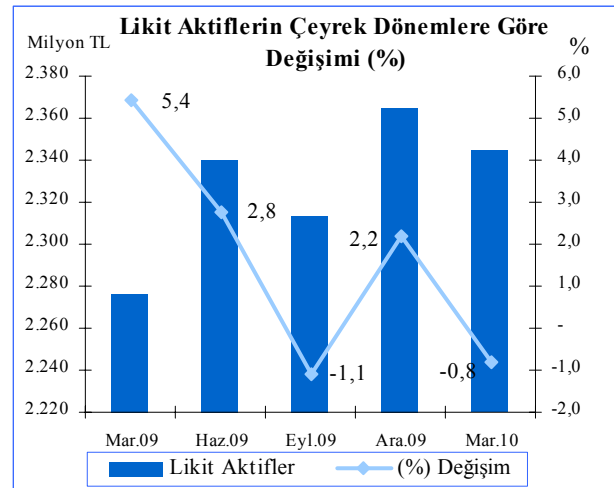
Grafik 5.3

Kaynak: KKTCMB

Likit aktiflerin yüzde değişimi çeyrek dönemler bazında incelendiği zaman, 2009 yılının birinci, ikinci ve dördüncü çeyreğinde artış, üçüncü çeyrekte ise azalış olmuştur. 2010 yılı birinci çeyreğinde ise yüzde 0,8 oranında gerileme olduğu görülmektedir.

Grafik 5.4

Kaynak: KKTCMB

Brüt Krediler

Bankacılık sektörünün temel görevi finansal aracılık yapmaktır. Dolayısıyla, bankaların topladığı fonlar sayesinde kredilerde yarattığı gelişmeler takip edilmesi gereken önemli bir göstergedir. Mart 2010 itibarıyla, kredilerin sektörler göre dağılımında, geçmiş dönemlerde olduğu gibi şahsi ve mesleki borçlar Aralık 2009 sonuna göre 31,7 milyon TL artarak 1.890,5 milyon TL ile birinci sırada

yer almaktadır. Bunu 1.342,3 milyon TL ile kamu kurum ve kuruluşları, 616,8 milyon TL ile ticaret sektörü izlemektedir.

Bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) şahsi ve mesleki borçlar 1.578,5 milyon TL'den 1.890,5 milyon TL'ye, kamu kurum ve kuruluşları 1.152,3 milyon TL'den 1.342,3 milyon TL'ye ve ticari krediler 587,3 milyon TL'den 616,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

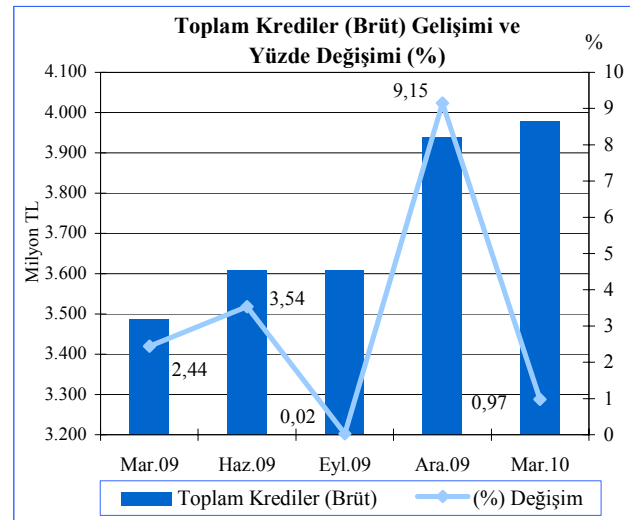
Tablo 5.6

Milyon TL	Kredilerin (Brüt) Sektörel Dağılımı				
	2009				2010
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Kamu Kurum ve Kuruluşları	1.152,3	1.181,5	1.188,5	1.340,7	1.342,3
Tarım	17,4	16,1	14,1	18,9	24,5
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sanayi	28,5	33,3	24,2	24,3	6,6
Nakliye ve Ulaşım	16,9	15,6	15,3	7,0	6,2
Ticaret	587,3	600,4	578,1	605,2	616,8
İhracat	1,8	2,3	2,4	3,4	5,3
Turizm	17,3	5,3	4,8	5,6	4,4
Bina ve İnşaat	112,3	116,2	129,0	92,2	86,5
Küçük Esnaf ve Zanaatkar	5,8	11,6	10,9	20,1	28,9
Şahsi ve Mesleki Borçlar / Diğer	1.578,5	1.667,2	1.683,0	1.858,8	1.890,5
Toplam Krediler (Brüt)	3.518,1	3.649,5	3.650,3	3.976,2	4.012,0

Not: Kredilerin (Brüt) sektörel dağılımına iskonto senetleri dahil edilmiştir.
Kaynak: KKTCCMB

Sektör kredileri yandaki grafikten de görüldüğü üzere 2009 yılının bütün çeyrek dönemlerinde artmış ve en güçlü artış yüzde 9,15 oranıyla dördüncü çeyrekte olmuştur. Krediler 2010 yılı ilk çeyreğinde bir önceki yılsonuna göre yüzde 0,97 oranında genişlemiştir.

Grafik 5.5

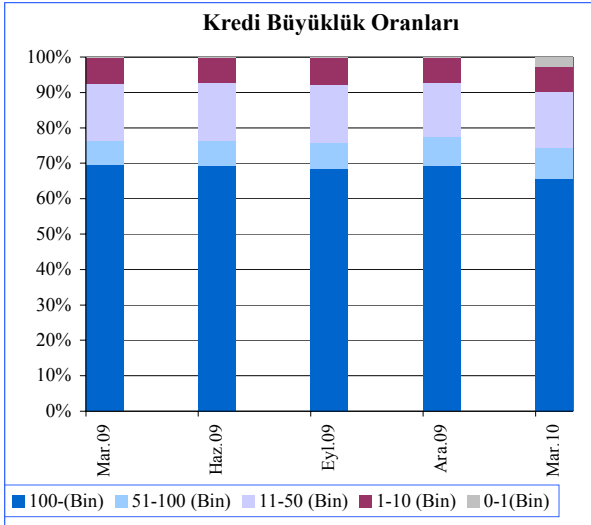

Kaynak: KKTCCMB

2009 yılsonunda yüzde 69,37 olarak gerçekleşen 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı Mart 2010 itibarıyla 3,77 puan azalarak yüzde 65,60 olarak gerçekleşmiştir. Kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 16,00 paya sahip 11-50 bin TL dilimindeki krediler, 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise toplam kredilerin sırasıyla yüzde 8,63 ve yüzde 6,97'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 2,80 payla 0-bin TL dilimidir.

Bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) sektördeki kredi büyüklerine bakıldığında 51-100 bin TL ile 0-1 bin TL kredilerde artışa karşın 100 bin TL'den büyük krediler, 11-50 bin TL arası krediler ve 1-10 bin TL dilimindeki kredilerde azalış olmuştur.

Grafik 5.6

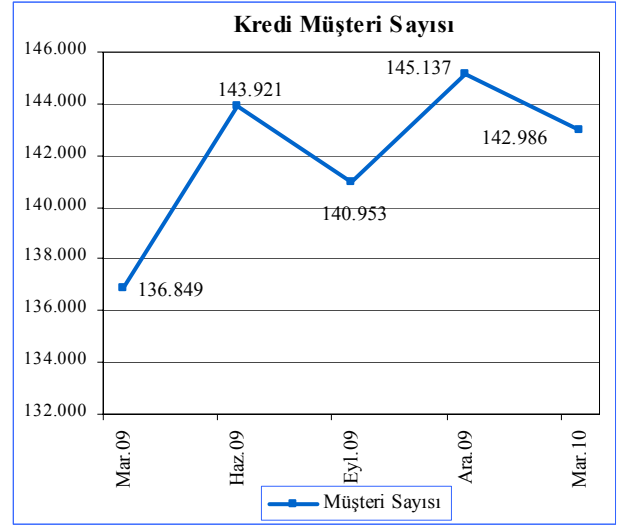

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün kredi müşteri sayısı 2010 yılı birinci çeyreğinde 2009 yılsonu ile karşılaştırıldığında 2.151 kişi azalarak 142.986 kişiye gerilemiştir.

Bankacılık sektörü kredi müşteri sayısı Mart 2009 - Mart 2010 döneminde 6.137 kişi artarak 136.849 kişiden 142.986 kişiye ulaşmıştır.

Grafik 5.7

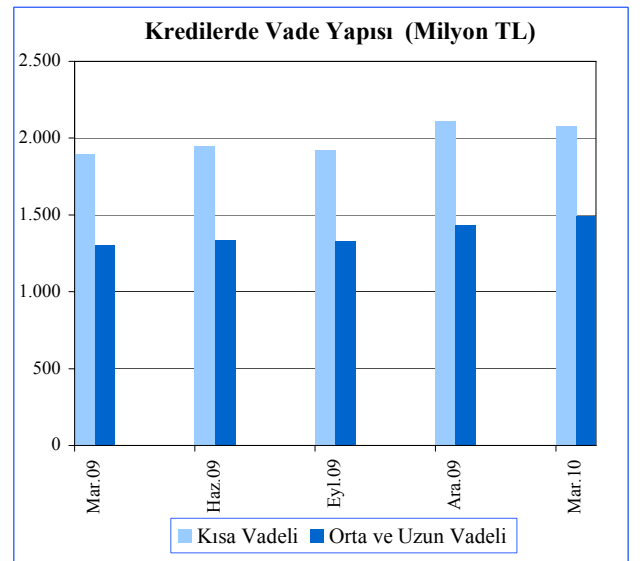

Kaynak: KKTCCMB

Mart 2010 sonu itibarıyla kısa vadeli krediler bir önceki döneme göre 30,4 milyon TL azalarak 2.108,4 milyon TL'den 2.078,0 milyon TL'ye inmiştir. İlgili dönemde orta ve uzun vadeli krediler 62,2 milyon TL artarak 1.433,8 milyon TL'den 1.496,0 milyon TL'ye yükselmiştir.

Kısa vadeli krediler bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) 181,3, orta ve uzun vadeli kredilerde ise 189,9 milyon TL artış olmuştur.

Grafik 5.8

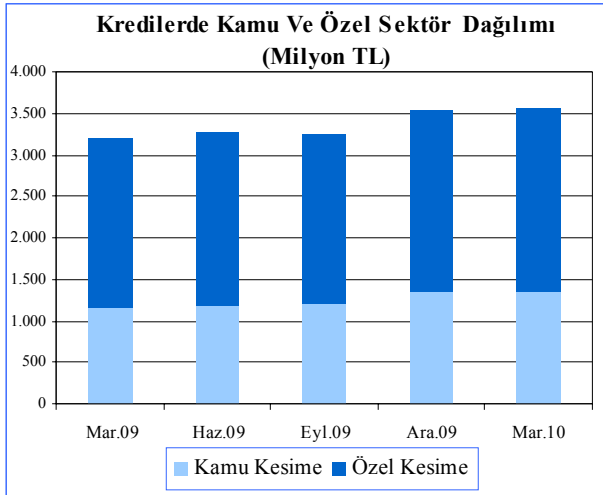

Kaynak: KKTCCMB

Mart 2010 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 62,4'ü özel sektör, yüzde 37,6'sı ise kamu kredilerinden oluşmaktadır. İlgili dönemde kamu kesimine verilen krediler 0,1 milyon TL artarak 1.343,4 milyon TL'den 1.343,5 milyon TL'ye, özel kesime verilen krediler ise 31,7 milyon TL artarak 2.198,8 milyon TL'den 2.230,5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Mart 2009 - Mart 2010 döneminde kamu kesimine verilen kredilerde 184,3 milyon TL, özel kesime kullanılan kredilerde ise 186,9 milyon TL artış olmuştur. İncelenen dönemde kamu kesimine verilen kredilerdeki artış hızı yüzde 15,90, özel kesime kullanılan kredilerin artış hızı ise yüzde 9,15'dir.

Grafik 5.9

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.7

Milyon TL	Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi				
	2009				2010
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Resmi	561,8	582,2	592,7	633,9	654,2
Ticari	374,2	370,3	385,4	400,2	420,9
Tasarruf	4.689,3	4.902,5	4.871,8	5.025,4	5.030,0
Diğer	359,5	341,6	359,7	380,4	388,3
Bankalararası	61,4	55,5	71,0	65,2	62,7
Toplam Mevduat	6.046,2	6.252,1	6.280,6	6.505,1	6.556,1

Kaynak: KKTCMB

Mevduatlar

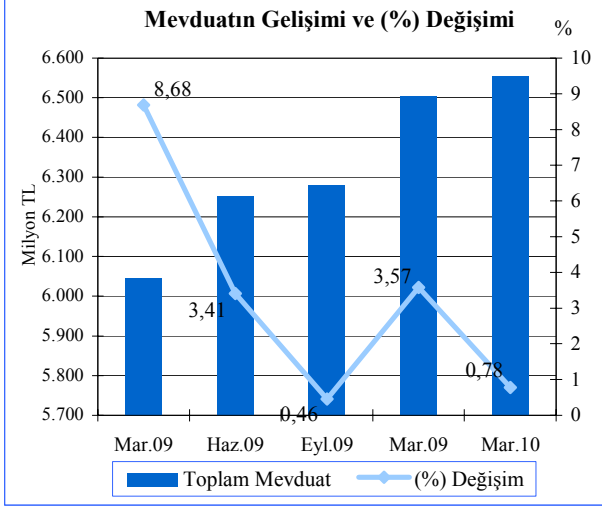
Aralık 2009 itibarıyla 6.505,1 milyon TL bakiye arz eden sektör toplam mevduatı 2010 yılının ilk çeyreğinde 51,0 milyon TL artarak 6.556,1 milyon TL düzeyine ulaşmıştır. Sektörün mevduat toplamı bir yıllık dönemde ise, 509,9 milyon TL artış göstermiştir. Bu artış yüzde 8,43'e denk gelmektedir.

Mevduatın türlerine göre gelişimi incelendiğinde, en büyük payın geçmiş dönemlerde olduğu gibi Mart 2010 itibarıyla 5.030,0 milyon TL'lik meblağ ve yüzde 76,72'lik payla tasarruf mevduatında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Bunu sırasıyla 654,2 milyon TL ve yüzde 9,98'lik payla resmi mevduat, 420,9 milyon TL ve yüzde 6,15 payla ticari mevduat izlemektedir.

Bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) tasarruf mevduatı 4.689,3 milyon TL'den 5.030,0 milyon TL'ye, resmi mevduat 561,8 milyon TL'den 654,2 milyon TL'ye ve ticari mevduat 374,2 milyon TL'den 420,9 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde en yüksek artış yüzde 16,45 oranla resmi mevduatta meydana gelmiştir.

Sektör mevduatının gelişimi aşağıdaki grafikten görüldüğü üzere 2009 yılının bütün çeyrek dönemlerinde artmış ve en yüksek artış yüzde 8,68 oranla yılın birinci çeyreğinde yaşanmıştır. Sektör toplam mevduatı Mart 2010 itibarıyla bir önceki döneme göre yüzde 0,78 oranında genişleme göstermiştir.

Grafik 5.10

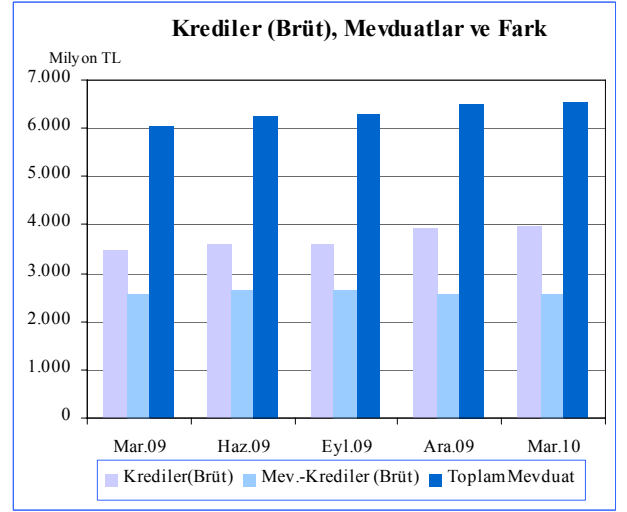

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasındaki fark miktar yönünden karşılaştırıldığı zaman, Aralık 2009 sonunda 2.565,2 milyon TL olan fark, Mart 2010 sonunda 12,6 milyon TL artarak 2.577,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat ve brüt krediler arasındaki fark bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2009) 17,0 milyon TL artış göstermiştir.

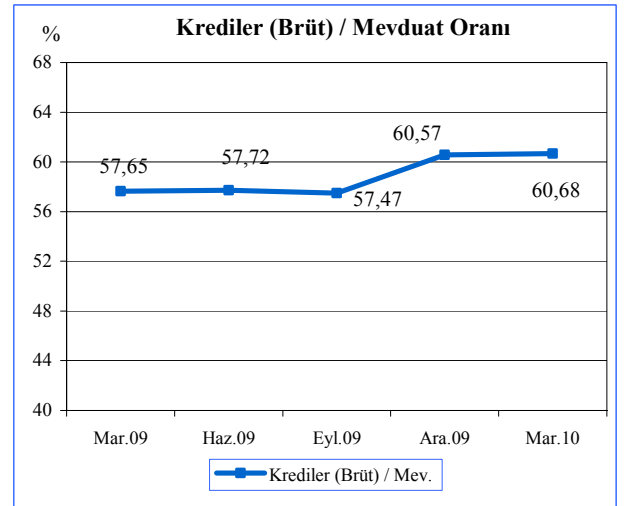
Grafik 5.11

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2010 yılının ilk çeyreğinde Aralık 2009 dönemine göre 0,11 puan artarak yüzde 60,68 oranında gerçekleşmiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 3,03 puan artmıştır.

Grafik 5.12

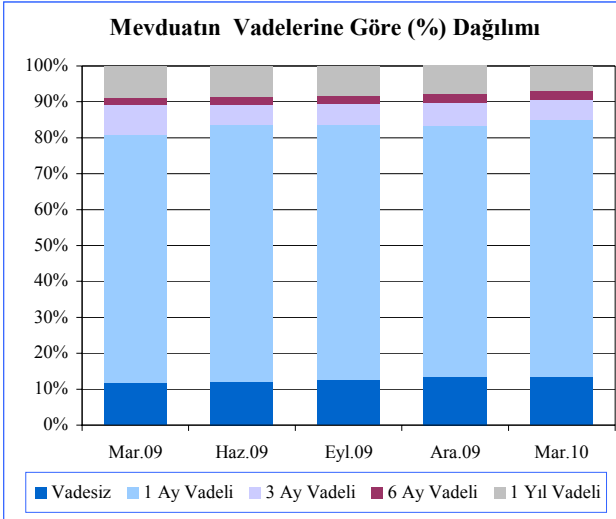

Kaynak: KKTCMB

Mart 2010 itibarıyla sektör mevduatının vade yoğunluğunun önceki dönemlerde olduğu gibi, bir önceki döneme göre 1,55 puan artarak yüzde 71,66'lık oranla bir ay vadeli mevduatta olduğu görülmektedir. Bir ay vadeli mevduatı yüzde 13,43 oranla vadesiz mevduat, yüzde 6,78 oranla bir yıl vadeli mevduat, yüzde 5,51 oranla üç ay vadeli mevduat ve yüzde 2,62'lik oranla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Vadesiz mevduat, bir ay vadeli mevduat ve altı ay vadeli mevduatın sektör toplam mevduatı içindeki payı bir yıllık dönemde (Mart 2009-Mart 2010) sırasıyla 1,75, 2,36 ve 0,55 puan artmasına karşın üç ay vadeli mevduat ile bir yıl vadeli mevduatın payı ise sırasıyla, 2,68 ve 1,99 puan azalmıştır.

Grafik 5.13

Kaynak: KKTCCMB

Özkaynaklar

Özkaynaklar sektörün istikrarı ve gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. 2009 yılı sonunda 792,1 milyon TL olan bankacılık sektörü özkaynakları 2010 yılının birinci çeyreği sonunda 810,7 milyon TL olarak 18,6 milyon TL artarak 810,7 milyon TL düzeyine yükselmiştir. İncelenen dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 22,5 milyon TL, ihtiyatları 16,0 milyon TL artmasına karşın, sektör karlarında 19,9 milyon TL azalış olmuştur.

Mart 2009 yılı sonunda 692,0 milyon TL seviyesinde olan sektör özkaynak toplamı, bir yıllık dönemde 118,7 milyon TL artmıştır. Bu dönemde sektörün ödenmiş sermaye toplamında 108,0 milyon TL, ihtiyatlarda 19,2 milyon TL artışa karşın kar/zarar kaleminde 8,5 milyon TL azalış olmuştur.

Tablo 5.8

Milyon TL	Özkaynakların Gelişimi				
	2009				2010
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Ödenmiş Sermaye	415,7	494,1	495,3	501,2	523,7
İhtiyatlar	205,4	208,2	208,3	208,6	224,6
Kar/Zarar	70,9	61,8	88,3	82,3	62,4
Toplam	692,0	764,1	791,9	792,1	810,7

Kaynak: KKTCCMB

Para Arzı

Mart 2010 itibarıyla en dar tanımlı para arzı M1, Aralık 2009 dönemine göre yüzde 0,14 oranında artarak 1.142,7 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. M1 para arzında bir yıllık dönemde (Mart 2009 - Mart 2010) 163,8 milyon TL artış olmuştur.

Aralık 2009 sonunda 6.182,2 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2010 yılının birinci çeyreğinde yüzde 0,50 oranında artarak 6.213,2 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 8,08 oranında artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2010 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılsonuna göre 39,2 milyon TL artarak 6.831,1 milyon TL'den 6.870,3 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bir önceki yılın Mart dönemine göre M3'te meydana gelen büyüme yüzde 7,89'dur.

Tablo 5.9

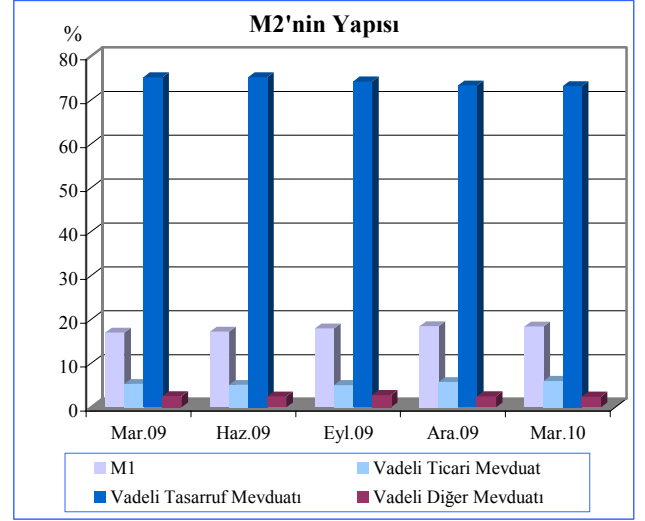
Yıllar	Para Arzı Verileri (Milyon TL)						
	Devre	M1	Yüzde Değişim (%)	M2	Yüzde Değişim (%)	M3	Yüzde Değişim (%)
2003		424,1		2.317,5		2.608,2	
2004		618,4	45,81	3.017,7	30,21	3.382,7	29,69
2005		695,9	12,53	3.382,8	12,10	3.848,9	13,78
2006		828,6	19,07	4.367,4	29,11	4.907,8	27,51
2007		859,5	3,73	4.620,4	5,79	5.138,7	4,70
2008	I	903,1	5,07	5.046,1	9,21	5.611,6	9,20
	II	905,7	0,29	5.125,5	1,57	5.674,1	1,11
	III	886,3	-2,14	5.065,1	-1,18	5.598,4	-1,33
	IV	898,4	1,37	5.294,0	4,52	5.901,7	5,42
2009	I	978,9	8,96	5.748,5	8,59	6.368,0	7,90
	II	1.027,5	4,96	5.957,5	3,64	6.569,2	3,16
	III	1.072,8	4,41	5.979,5	0,37	6.638,6	1,06
	IV	1.141,1	6,37	6.182,2	3,39	6.831,1	2,90
2010	I	1.142,7	0,14	6.213,2	0,50	6.870,3	0,57

Kaynak: KKTCMB

M2 para arzının yapısı incelendiğinde, en büyük payın önceki dönemlerde olduğu gibi, Mart 2010 itibarıyla 0,11 puan azalma olmasına rağmen, yüzde 73,19 oranla vadeli tasarruf mevduatında olduğu gözlenmektedir. Bunu sırasıyla yüzde 18,39'luk payla M1, yüzde 6,00'lik payla vadeli ticari mevduat ve yüzde 2,41 oranla vadeli diğer mevduat izlemektedir.

M2'nin yapısı içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatının payı Mart 2009'da yüzde 75,16 iken, Mart 2010 sonunda bu oran 1,97 puan azalarak yüzde 73,19 olmuştur. İlgili dönemde M2'nin alt bileşenleri incelendiğinde, M1 yüzde 17,01'den yüzde 18,39'a, vadeli ticari mevduat yüzde 5,31'den yüzde 6,00'ya artmasına karşın vadeli diğer mevduat ise yüzde 2,52'den yüzde 2,42'ye gerilemiştir.

Grafik 5.14

Kaynak: KKTTCMB

6. FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

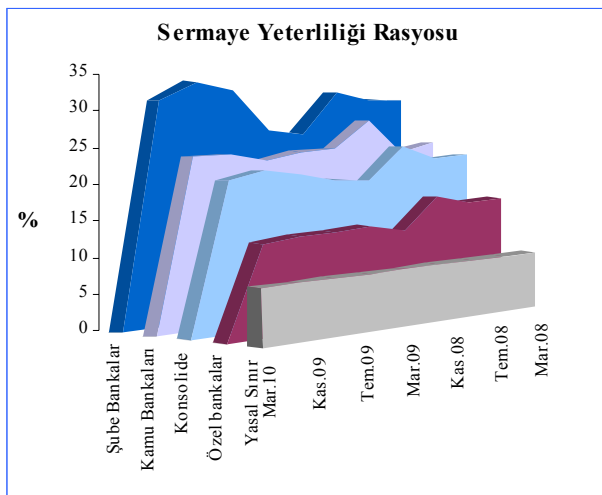
Sermaye Yeterliliği

Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu'nun (SYSR) sektörel bazda gelişimi incelendiğinde 2010 yılı birinci çeyreğinde asgari yasal oran olan yüzde 8,00'in üzerinde seyretmeye devam ettiği gözlenmektedir. Mart 2010'da gerçekleşen konsolide Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu Aralık 2009'a göre 0,29 puan artmıştır. Buna göre Aralık 2009 ve Mart 2010 sonu itibarıyla gerçekleşen SYSR sırasıyla yüzde 20,91 ve yüzde 21,20'dir.

Kamu, özel ve şube bankalar itibarıyla SYSR oranlarına bakıldığında ise Mart 2010 itibarıyla sırasıyla yüzde 22,91, yüzde 14,31 ve yüzde 31,06 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu oranlar Aralık 2009 dönemi için sırasıyla yüzde 23,79, 12,80 ve 31,19 olmuştur.

Buna göre konsolide SYSR'inde sadece 0,3 puanlık artış gözlenmiştir. Bir önceki çeyreğe göre özel bankaların SYSR'sinde 1,51 puanlık artış dikkati çekerken, kamu ve şube bankalarda sırasıyla -0,88 ve -0,13 puan düşüş gözlenmektedir.

Grafik 6.1

Kaynak: KKTCCMB

Mart 2010 itibarıyla, yüzde 20 risk ağırlığına sahip varlıklar bir önceki çeyrek sonuna göre yüzde 1,80 artarken, yüzde 50 ve yüzde 100 risk ağırlığı grubunda ise sırasıyla yüzde 2,62 ve 2,46'lık azalış gözlenmiştir. Piyasa ve operasyonel risk toplamı ise, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,68 artış göstermiştir.

Tablo 6.1

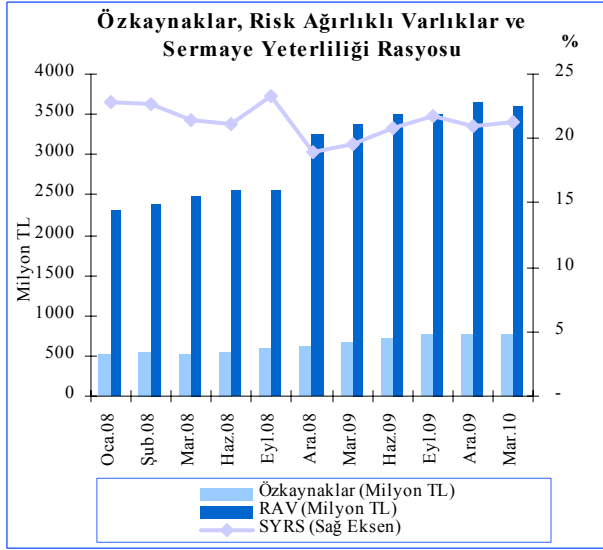
Risk Ağırlıklı Varlıklar					
Bin TL	Haz. 09	Eyl. 09	Ara. 09	Mar.10	Yüzde Değişim (%)
%0	-	-	-	-	-
%20	288.967	285.576	275.827	280.779	1,80
%50	567.261	520.202	556.827	542.233	-2,62
%100	1.617.576	1.704.376	1.715.141	1.672.958	-2,46
Piyasa Riski + Operasyonel Riski	1.027.521	1.000.257	1.105.441	1.112.920	0,68

Kaynak: KKTCCMB

Aralık 2009 sonunda 3.653,2 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıklar toplamı, Mart 2010 sonunda yüzde 1,21 oranında azalarak 3.608,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde öz kaynaklarda yüzde 0,17 artış, SYSR'de ise 0,29 puan artış gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki grafikte son beş çeyrekte SYSR'nin ve risk ağırlıklı varlıkların tutarlı bir çizgide devam ettiği gözlenmektedir. Özkaynakların ise son üç çeyrekte 760 milyon TL civarında gerçekleştiği gözlenmektedir.

Grafik 6.2

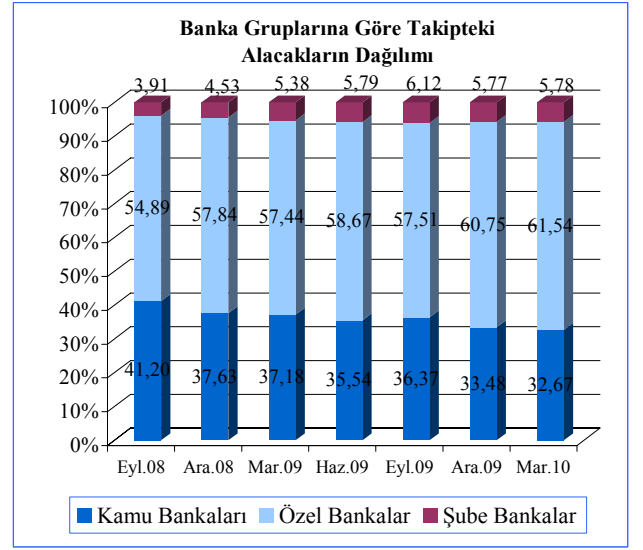

Not: Özkaynaklar, KKTC Bankalar Yasası, Madde 33 Altındaki Tebliğ'in 3. maddesine istinaden hesaplanmıştır.
Kaynak: KKTCMB

Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Mart 2010 itibarıyla, tahsili gecikmiş alacaklar banka gruplarına göre incelendiğinde, kamu bankaları ile şube bankaları payında azalış, özel sermayeli bankalar grubu payında ise artış olduğu görülmektedir. Sektörün bütününe ait TGA'lar içinde özel bankalar yüzde 61,54 oranı ile en büyük paya sahiptir. Özel bankaları sırasıyla, yüzde 32,67 oran ile kamu bankaları ve yüzde 5,78 oranla şube bankaları takip etmektedir. Bir yıllık dönemde, özel bankaların sektör içindeki TGA payı yüzde 60,75'ten yüzde 61,54'e ve şube bankalarının payı yüzde 5,77'den yüzde 5,78'e yükselmiştir. Buna karşın kamu bankalarının payı yüzde 33,48'den yüzde 32,67'ye gerilemiştir.

Grafik 6.3

Kaynak: KKTCMB

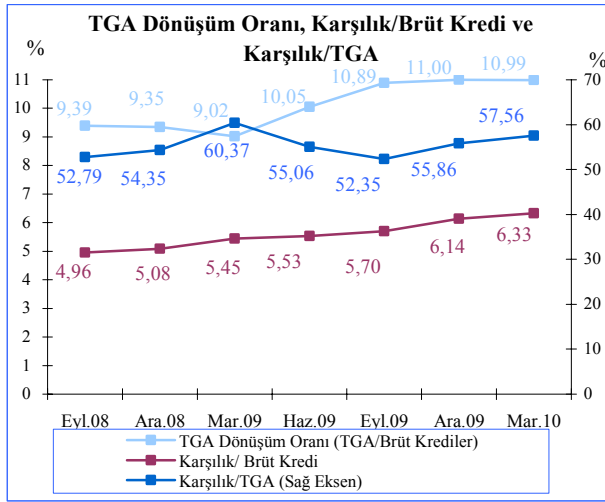
Aralık 2009'da yüzde 11,00 olan takibe dönüşüm oranı 2010 yılı birinci çeyreğinde, yüzde 10,99 olarak gerçekleşmiştir. TGA dönüşüm oranı, bir yıllık dönemde yüzde 9,00'dan yüzde 10,99'a yükselmiştir.

Diğer taraftan, ilgili grafikten de görüleceği gibi karşılıkların brüt kredilere oranı bir yıllık dönemde artış eğilimini sürdürmektedir.

Mart 2010 itibarıyla, Eylül 2009 sonunda yüzde 55,86 olan karşılıkların TGA'ya oranı 1,70 puan artarak yüzde 57,56 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4'te görüldüğü üzere TGA dönüşüm oranının son üç çeyrekte yüzde 11,0 seviyelerinde bulunmaktadır. Diğer taraftan Karşılık / TGA oranında ise 2010 yılı birinci çeyreğinde 2009 yıl sonuna göre 2,0 puanlık artış gerçekleşmiştir. İncelenen dönem içinde karşılık / brüt kredi oranı 0,19 puan artış göstererek 2010 yılı birinci çeyreği sonunda yüzde 6,33 seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 6.4

Kaynak: KKTCMB

Finansal Sağlık Göstergeleri

2010 yılı Mart ayı itibarıyla seçilmiş finansal sağlık göstergeleri bir önceki döneme göre incelendiğinde gerek kredi artış hızında gerekse mevduatlardaki büyüme hızında belirgin bir düşüş meydana gelmiştir. Ayrıca iki finansal göstergenin, brüt kredilerin aktifler içindeki payı ile kredi / mevduat oranının son iki çeyrekte aynı seviyede kaldığı dikkat çekmektedir.

2010 yılı birinci çeyrek sonu itibarıyla likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı 2009 yılı birinci çeyrek sonuna göre azalış göstererek yüzde 30,05 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 31,75 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün SYSR'si Mart 2010 itibarıyla Aralık 2009 rakamına göre 0,29 puan artış ile yüzde 21,20 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın Mart ayına göre ise sektör SYSR'si 1,56 puan artış göstermiştir.

Tahsili gecikmiş alacakların, brüt krediler içindeki payı 2010'un birinci çeyreği sonu itibarıyla bir önceki çeyreğe göre değişmeyerek yüzde 11,00 seviyesinde kalmıştır. Bir önceki yılın aynı döneminde bu oran yüzde 9,02 idi.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren kredi/mevduat oranı bir önceki çeyreğe göre 0,60 puan artarak yüzde 61,27 olarak gerçekleşmiştir. Mevduatlardaki büyüme hızı Mart 2010 sonunda, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,83 olmuştur.

Kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı Aralık 2009'da yüzde 50,62 iken bu oran Mart 2010'da 0,36 puan artarak yüzde 50,98 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde bu oran yüzde 48,61 olarak gerçekleşmiştir.

Kredilerin büyüme hızına bakıldığında ise 2009 Aralık sonunda 9,15'lik bir artış gözlemlenirken, Mart 2010'daki çeyrek büyüme hızı 0,98 olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılı birinci çeyreğinde finansal kaldıraç oranı 8,63 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 2009'un dördüncü çeyreğinde 8,82'dir.

Tablo 6.2

Finansal Sağlık Göstergeleri (%)

Açıklama	2009				2010
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Likit Aktifler / Top. Aktifler	31,75	31,06	30,32	30,39	30,05
SYSR	19,64	20,87	21,78	20,91	21,20
TGA / Brüt Krediler	9,02	10,05	10,89	11,00	10,99
Brüt Krediler / Mevduat	58,24	58,24	58,13	60,67	61,27
Brüt Krediler / Top. Aktifler	48,61	47,90	47,31	50,62	50,98
Kredilerdeki Büyüme Hızı	2,44	3,54	0,03	9,15	0,98
Mevduatlardaki Büyüme Hızı	8,55	3,54	0,21	3,71	0,83
Finansal Kaldıraç*	9,36	8,86	8,67	8,82	8,63

* Finansal Kaldıraç: Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

Kaynak: KKTCMB

Mart 2010 itibarıyla aktif ve özkaynak karlılığında azalışa karşın net faiz gelirlerinin toplam aktif içindeki payında ise artış olduğu görülmektedir.

2009 yılsonunda yüzde 1,30 olan sektör aktif karlılığı 2010'un birinci çeyreğinde yüzde 1,26'ya, özkaynak karlılığı yüzde 12,74'den yüzde 12,28'e gerilerken, net faiz gelirlerinin toplam aktif içindeki payı ise yüzde 4,07'den yüzde 4,34'e yükselmiştir.

Tablo 6.3

Aktif ve Özkaynak Karlılığı İle Net Faiz Geliri Rasyoları			
Açıklama	2008 Aralık	2009 Aralık	2010 Mart
Aktif Karlılığı ¹	1,53	1,30	1,26
Özkaynak Karlılığı ²	15,98	12,74	12,28
Net Faiz Marjı ³	4,26	4,07	4,34

¹ Aktif Karlılığı: Net Kar / Toplam Aktif

² Özkaynak Karlılığı: Net Kar / Toplam Özkaynak

³ (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Kaynak: KKTCMB

Finansal Sağlık Endeksi

KKTC'de faaliyet gösteren bankaların oluşturduğu yapının finansal sağlığını, konsolide riskini ve kırılabilirliklerini bileşik bir göstergeye indirgeyerek izlenebilmesi amacı ve seçilmiş rasyoların kullanılması ile Finansal

Sağlık Endeksi oluşturulmuştur. Bu endeks, bankacılık sektöründeki risk ve kırılabilirlikleri en iyi yansıtacak rasyoların kullanılması sonucunda ayrı ayrı oluşturulan aktif kalitesi, likidite, karlılık, ve sermaye yeterliliği alt endekslerinin ortalamalarının alınmasıyla elde edilmiştir.

KKTC bankacılık sektörünün sağlığını risklerini ve kırılabilirliklerini ortaya koyabilmek üzere KKTC Merkez Bankası tarafından oluşturulan bu endeks sonuçları sektörün gidişatına bir yol gösterici olarak algılanmalıdır.

Bu gösterge, sektör ve KKTC ekonomisi ile ilgili yapılan analiz ve yorumlarda ışık tutması amacıyla yayınlanmıştır. Oluşturulan bu endekse tek başına bakılarak sektörle ilgili olumlu ya da olumsuz yargı ve sonuçlara ulaşılması mümkün olmayacaktır.

Finansal Sağlık Endeksi'nin elde edilmesi için oluşturulan alt endekslere ulaşılırken rasyolar önceden belirlenen ağırlıklara göre kullanılmaktadır. Bu alt endeksler ve kullanılan rasyoların ağırlıkları aşağıdaki kutuda verilmektedir.

Kutu-1

Finansal Sağlık Endeksi Değişkenleri			
	Finansal Sağlık Göstergeleri	Endekse Etkinin Yönü	Ağırlık
Aktif Kalitesi	Brüt Takipteki Alacaklar / Brüt Kredi	Negatif	0,33
	Net Takipteki Alacaklar / Özkaynaklar	Negatif	0,33
	Duran Aktifler ¹ / Toplam Aktifler	Negatif	0,33
Likidite	Likit Aktif ² / Toplam Aktif	Pozitif	1,00
Karlılık	Net Kar / Toplam Aktif	Pozitif	0,50
	Net Kar / Özkaynaklar	Pozitif	0,50
Sermaye Yeterliliği	Serbest Sermaye ³ / Toplam Aktif	Pozitif	0,50
	SYSR	Pozitif	0,50

¹ Duran Aktifler; iştirak, bağlı ortaklık, elden çıkarılacak kıymetler, sabit kıymetler ve net takipteki alacaklar toplamından oluşmaktadır.

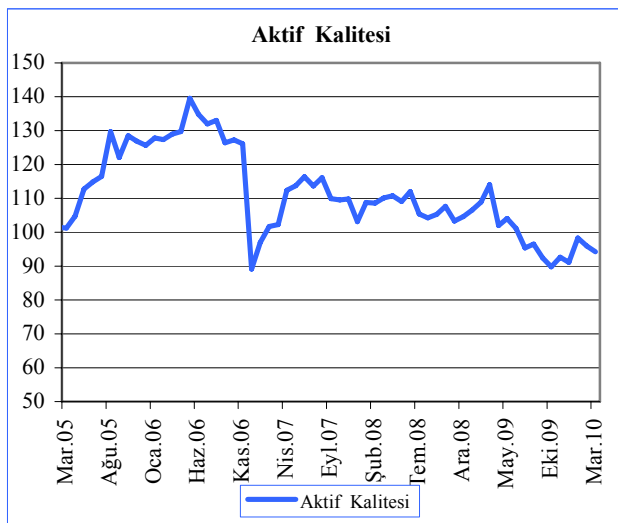
² Likit Aktifler; nakit değerler, Merkez Bankası, Piyasalar, bankalar ve ters repo işlemlerinden alacaklar toplamından oluşmaktadır.

³ Serbest sermaye, özkaynak tutarından duran aktiflerin çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır.

Finansal sağlık endeksi oluşturulurken yukarıda (Kutu-1) verilen dört alt endeks kullanılmaktadır. Finansal Sağlamlık Endeksini oluşturan alt endeksler aşağıda sırası ile incelenmiştir.

Aktif Kalitesi Endeksi: 2009 yılı dördüncü çeyreği sonu itibarıyla 91,12 seviyesinde gerçekleşen aktif kalitesi endeksi 2010 yılı Ocak ayında brüt krediler kaleminde yaşanan düşüşün etkisi ile birlikte 98,33 seviyesine yükselse de, 2010 yılı Mart ayı itibarıyla 94,22 seviyesinde gerçekleşmiştir.

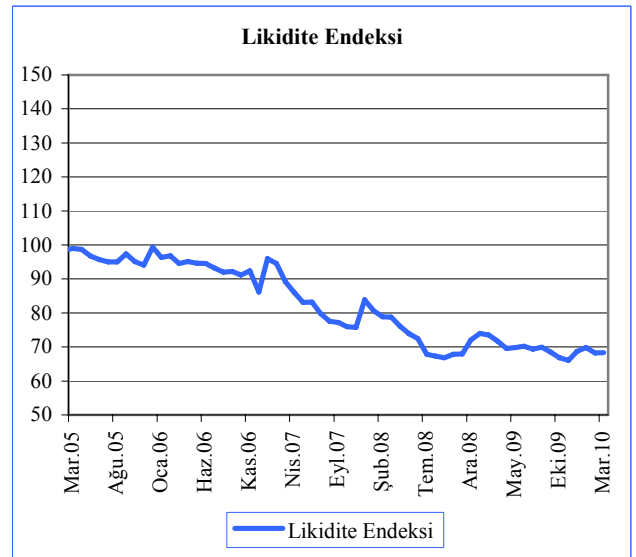
Grafik 6.5

Kaynak: KKTCCMB

Likidite Endeksi: 2009 sonunda 68,72 seviyesine ulaşan likidite endeksi 2010 yılı Mart ayı itibarıyla, likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payının önceki yılsonuna göre çok az değişmesine bağlı olarak, 68,29 seviyesinde gerçekleşmiştir.

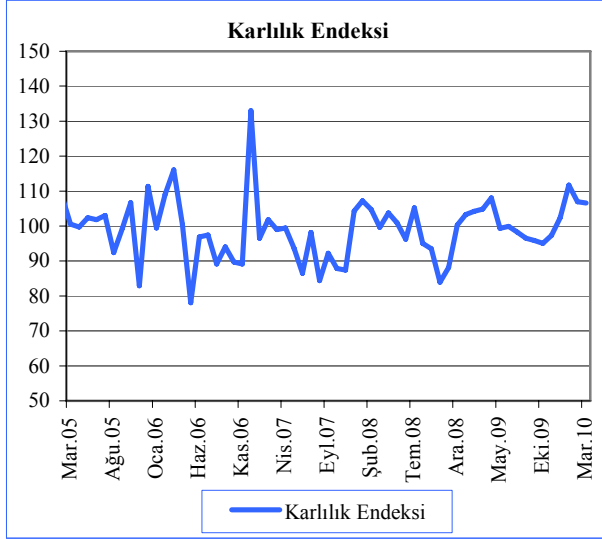
Grafik 6.6

Kaynak: KKTCCMB

Karlılık Endeksi: Alt endeksler arasında en yüksek oynaklığa sahip karlılık alt endeksi 2010 yılı birinci çeyreği içinde artış göstermiştir. Buna göre Aralık ayında 102,39 seviyesinde gerçekleşen endeks, 2010 Mart ayı itibarıyla 106,58 seviyesine ulaşmıştır.

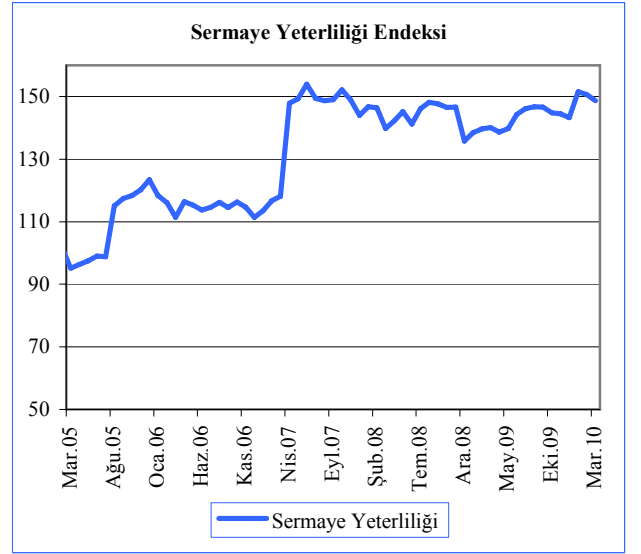
Grafik 6.7

Kaynak: KKTCCMB

Sermaye Yeterliliği Endeksi 2010 yılı birinci çeyreği sonu itibarıyla sermaye yeterliliği alt endeksi, bankacılık sektörünün 2009 sonuna göre sermaye yeterliliği standart rasyosunda yaşanan artışla birlikte, 148,70 seviyesine ulaşmıştır. Ocak ve Şubat aylarında ise bu oran sırasıyla 151,54 ve 150,64 seviyesinde gerçekleşmiştir.

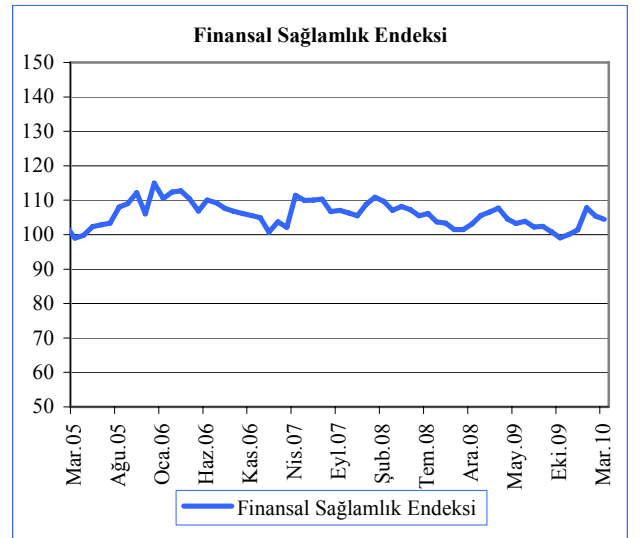
Grafik 6.8

Kaynak: KKTCCMB

Finansal Sağlamlık Endeksi: 2009 yılı sonunda 101,38 seviyesinde gerçekleşen Finansal Sağlamlık Endeksi, 2010 Ocak ve Şubat aylarında sırasıyla 107,85 ve 105,42 seviyelerine ulaşmıştır. Mart ayı sonu itibarıyla endeks 104,45 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.9

Kaynak: KKTCCMB

7. İKTİSADİ YÖNELİM VE BEKLENTİ ANKETİ

Ocak - Mart 2010 Dönemi

KKTC Merkez Bankası'nın üç aylık iktisadi yönelim ve beklenti anketinin 2010 birinci çeyrek dönemi (Ocak-Mart) yönelim ve ikinci çeyrek (Nisan-Haziran 2010) dönemine yönelik beklenti anket sonuçları toplam 100 firma yöneticisi ile telefon anketi yoluyla görüşülerek elde edilmiştir.

Çalışmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bugüne kadar düzenli olarak yapılmamış olan ve çeyrek dönemler itibarı ile piyasalarda yaşanan gelişmelerin ve beklentilerin ölçülmesi üzerine dayanmaktadır. Çalışma bir önceki üç aylık döneme ait gerçekleştirmelerin ölçülmesi yanında, takip eden üç aylık döneme ait beklentilerin ölçülmesini de içermektedir. Bu yönüyle çalışma hem geçmiş dönem sonuçlarını hem de gelecek döneme ait beklentileri bir arada toplayarak ekonominin genel seyri hakkında bir yapı ortaya koymayı amaçlamaktadır. Kuşkusuz bu yönde elde edilecek her türlü sonuç ve veri ileride oluşturulacak politika ve kararlara da yol gösterici olabilecektir.

Geçtiğimiz dönem içerisinde yapılan anketlerde işletmelere Ocak - Mart 2010 dönemindeki gerçekleştirmeleri ile Nisan - Haziran dönemine ait beklentileri sorulmuştur. Çalışmada işletmelerin üretim, finansman ve istihdam alanındaki yönelimlerini belirlemeye yönelik ve bir önceki döneme ait gerçekleşme sonuçlarına yönelik soruların cevap seçenekleri "azaldı - değişmedi - arttı" şeklinde ayrıştırılarak puanlanmaktadır.

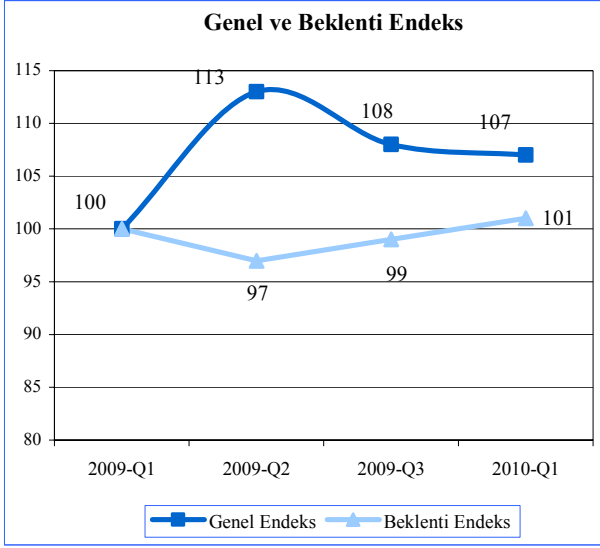
Çalışma üçer aylık dönemleri kapsayacak şekilde yılda dört kez tekrarlanmaktadır. Her dönem için geçmiş üç aylık dönemdeki gerçekleştirmeler ile içinde bulunulan üç aylık döneme ait beklentiler sorulmaktadır. Her soru ayrı ayrı puanlanırken daha sonra aynı konu başlığı altındaki soruların toplamından o bölüme ait genel bir bölüm puanı elde

edilmektedir. Olumlu gelişme ve beklentiler 3 puanla, değişmeyen durumlar 2 ve olumsuz gelişmeler ve beklentiler ise 1 puanla değerlendirilmiştir. Bu nedenle her soru ve gruba ait puanlar 1 ile 3 arasında değişmektedir. Bu nedenle 3 üzerinden 1 ve 1'e yakın değerler olumsuz gerçekleşme ve beklentileri, 3 ve 3'e yakın değerler olumlu gerçekleşme ve gelişmeleri ifade etmektedir. 2 civarındaki puanlarsa genelde değişmeyen ve daha durağan bir durumu ifade etmektedir. Ancak anket her üç aylık dönemlerde sürekli yapıldığından dolayı oluşacak seri ile genel eğilimlerin ne yönde değiştiğini veya değişmesinin beklendiğini de takip etmek mümkün olabilmektedir.

İşletmelerle ilgili olarak sorgulanan üç temel alan dışında, genel makroekonomik beklentileri ölçebilmek adına işletme sahiplerine yıl sonu döviz kuru, enflasyon ve sektörel gelişme beklentileri de sorulmaktadır. Anketler, önceden belirlenen işletmelerin üst düzey sorumlu yöneticileri ile telefon anketi yöntemi ile yapılmıştır. Ankete seçilen işletmeler tamamen rassal yöntem ile sektörel olarak mili gelir oluşumundaki sektör paylarına göre belirlenmiştir.

2009 yılı birinci çeyrek dönemi baz kabul edilerek elde edilen ilk sonuçlara ait endeks değeri 100 olarak hesaplanmış, takip eden dönem olan Nisan - Haziran 2009 döneminde gerçekleşme endeksi 113 seviyesine kadar yükselirken son 3 çeyrektir gerilemektedir. Ocak - Mart 2010 dönemi sonunda gerçekleşme endeksi 107 seviyesinde hesaplanmıştır. Beklentilerle ilgili oluşturulan endeks ise çok durağan bir seyir izleyerek aynı dönemler boyunca çok fazla bir oynama göstermeksizin 100 civarında kalmıştır.

Grafik 7.1

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

2010 ilk çeyrek dönemindeki gerçekleşme Genel Endeksinin bir önceki döneme göre pek fazla değişmeyerek yatay bir seyir izlediğini ancak geçen yılın aynı dönemine göre çok az da olsa iyileştiği görülmektedir.

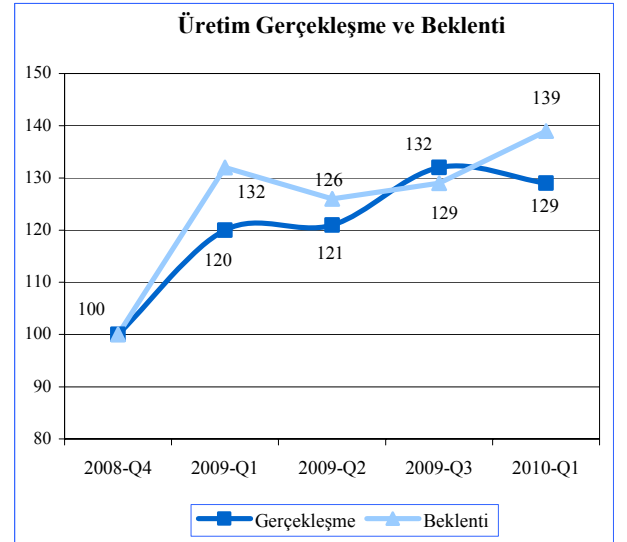
Bir sonraki döneme ait beklenti değerlerinden elde edilen Genel Beklenti Endeks değerleri de gerçekleşme endeks değerlerine benzer bir yapıda yatay seyir izlemektedir. Son bir yıllık dönem içerisinde olumlu ya da olumsuz önemli bir değişim göstermeyen beklenti endeksi, piyasalarda önemli bir değişimin henüz öngörülmediğine işaret etmektedir.

1. Üretim: Bu bölümde işletmelerin üretimleri ile ilgili sorular sorularak son üç aylık dönemde üretimle ilgili gerçekleştirmeler ile içinde bulunulan dönem sonu ile ilgili beklentiler sorgulanmaktadır. Tüm sektörlerde sorulan bu soru grubunda ayrıca üretimi kısıtlayan altı faktörü de değerlendirmeleri istenerek, hangi faktörün hangi sektörde daha etkili olduğu tespit edilmeye çalışılmaktadır. Yine bu bölüm kapsamında yurtdışına ihracat ve satış yapan sanayi ve inşaat sektörü temsilcilerine ilave olarak yurtdışı talep düzeyleri de sorulmaktadır. Tüm bu sorulara verilen cevaplarla birlikte Üretim Genel Endeksi hesaplanarak hem geçmiş üç aylık dönemle ilgili gerçekleşme

hem de gelecek çeyrekle ilgili beklentiler ölçülmeye çalışılmaktadır.

Son anket dönemi olan 2010 birinci çeyrek sonuçları ile üretimde genel gerçekleşme endeks değeri 129 olarak ölçülmüştür. Bir önceki dönemde bu seviye 132 olarak hesaplanmıştı. Üretimdeki genel düzeyin geçen yılın aynı dönemine göre bir miktar artış gösterdiği ancak 2009 üçüncü çeyreğine göre kısmi bir gerileme yaşandığı görülmektedir. Yine üretime ait genel beklenti seviyesine bakıldığı zamanda ağırdan olsa bir ilerlemenin görüldüğü söylenebilir. Geçen yılın aynı döneminde 120, 2009 üçüncü çeyrek döneminde 129 olan beklenti endeksi 2010 birinci çeyrekte 139 olarak ölçülmüştür. Bu sonuçlarla üretimde olumlu gelişme beklentilerinin artmakta olduğunu ancak henüz bunun gerçekleşmediği söylenebilir.

Grafik 7.2

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

1.a. Üretim ve Satışlar: Ekonomik durumu en etkili olarak yansıtan göstergelerden biri olan üretimle ilgili soruların yer aldığı bu bölümde, işletmelerin Ocak-Mart 2010 dönemindeki üretim ve satışları ile ilgili performansları ve Nisan-Haziran 2010 dönemi ile ilgili beklentileri sorgulanmıştır. Üretimlerinin azalmakta olduğunu bildiren işletme sayısı ise

geçen yılın aynı dönemine göre azalmaya devam etmektedir. Bu sonuçlarla üretimde görülen gerilemenin durma noktasına geldiği ancak artış dönemine henüz geçmediği anlaşılmaktadır.

Ancak bu alanda olumlu sayılabilecek bir diğer gelişme de gelecek üç aylık döneme (Nisan-Haziran 2010) ait üretim ve satış beklentilerinde bir önceki döneme göre az da olsa bir artış eğilimi görülmesidir.

Yine üretimle ilgili bölümde sorulan sorulardan bir tanesi de üretimi kısıtlayan faktörlerdir. İşletmelerden üretimlerini en çok kısıtlayan altı faktörü sıralamaları istenmektedir. Bu faktörlerin en etkili olandan en önemsiz olana doğru sıralandığında elde edilen sonuçlara göre talep yetersizliği hala en yüksek düzeyde belirtilen sorun konumundadır. Maliyet artışlarının bu dönem içerisinde etkisini artırarak ikinci sıraya yükseldiği görülmektedir. Kamu kaynaklı bürokratik sorunların etkisi nispeten azalsa da üçüncü en önemli faktör olmaya devam ettiği görülmüştür. Daha sonra sırasıyla mali imkansızlıkların, teknoloji ve altyapı eksiklikleri ile işgücü ve hammadde yetersizliğinin geldiği görülmektedir.

Tablo 7.1

Üretimi Kısıtlayan Faktörler				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Talep Yetersizliği	5,02	5,42	5,13	5,25
Kamu Kaynaklı Bürokratik Sorunlar	3,84	5,30	4,86	3,77
Teknolojik Altyapı Eksikliği	-	4,99	4,51	3,38
Maliyet Artışları	4,42	5,13	4,33	4,15
Mali İmkansızlıklar	3,59	4,85	4,12	3,66
Hammadde Yetersizliği	1,37	4,76	3,58	2,42
İş Gücü Yetersizliği	2,50	4,24	3,26	2,82

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

1.b. Yurtdışı Siparişler: Ankete katılan ihracatçı işletmelerin (bu işletmeler sanayi ve inşaat sektörlerinden seçilmiştir) önemli bir bölümü 2010 birinci çeyrek döneminde dış talepte azalma olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Dış talep endeksi değeri de bu dönemde dış talebin azaldığını gösterir şekilde bir önceki dönemdeki 135 seviyesinden 130'a gerilemiştir. Ayrıca dış talepte azalma olduğunu bildiren işletmelerin oranı yüzde 51,0'dır.

Tablo 7.2

Yurtdışı Siparişler (%)				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	22	9	13	19
Değişmedi	22	35	48	30
Azaldı	56	56	39	51
Endeks	128	118	135	130

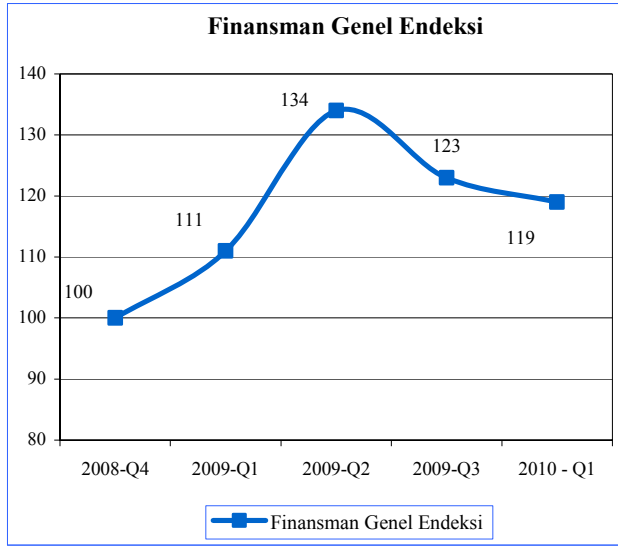
Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

Öte yandan işletmelerin gelecek dönemdeki yurtdışı siparişlerle ilgili olarak beklentilerde ise belirgin bir iyileşme olduğu da ölçülmüştür. Üretim beklentisindeki yatay seyre rağmen yurt dışı sipariş beklentilerinin artış eğiliminde olması söz konusu beklentilerin sezonluk hareketlerle de bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir.

2. Finansman: Bu bölümde işletmelere satış fiyatları, tahsilat oranları, kredi kullanımı, ödeme vadeleri ve maliyetler ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Her soru ile ilgili ayrı endeks değeri hesaplandığı gibi bölüme ait sorulara verilen cevaplardan finansman genel endeksi değeri elde edilmektedir. Ayrıca her soruya ait değerlendirmeler yoluyla alt detaylara ait gelişmelerde takip edilmektedir. Finansman genel endeksi değeri Ocak-Mart 2010 döneminde 119 olarak ölçülmüştür. Geçen yılın aynı döneminde 111 seviyesinde olmasına karşın Finansman endeksi 2009 ikinci

çeyreğinden bu yana sürekli gerileme göstermektedir. Nisan-Haziran 2009 döneminde 134'e kadar tırmanan endeks değerindeki düşüş işletmelerin finansman konusundaki değerlendirmelerinin negatif yönlü seyrettiğini ifade etmektedir. Nitekim aşağıdaki alt detaylardan olumsuzluğun yoğunlaştığı alanları daha detaylı görebilmek mümkündür.

Grafik 7.3

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

2.a. Satış Fiyatları: İşletmelerin ürün veya hizmet satış fiyatlarının bir önceki dönemde ne yönde değişim gösterdiğine dair verdikleri cevaplardan, satış fiyatlarının çok önemli oranda değişmediği görülmektedir. Üç çeyrek art arda yavaşlama eğilimi gösteren fiyat gerilemelerinin neredeyse durduğu, ancak satış fiyatlarında henüz bir artış eğiliminin de gözlemlenmediği söylenebilir. Geçen yılın aynı döneminde işletmelerin yüzde 36'sı satış fiyatlarının düşmekte olduğunu bildirirken, Ocak-Mart 2010 döneminde bu oran sadece yüzde 19,0 düzeyinde kalmıştır.

Tablo 7.3

	Satış Fiyatları (%)			
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	17	14	12	17
Değişmedi	47	59	69	64
Azaldı	36	27	19	19
Endeks	108	112	115	118

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

Satış fiyatları ile ilgili olarak sorulan bir diğer soru da bir sonraki dönemde fiyatların ne yönde değişmesinin öngörüldüğüdür. Satış fiyatlarının gelişimi ile ilgili beklentilerin artmakta olduğuna ait, geçmiş dönemlerden farklı bir yapı son çeyrekte kendini göstermiştir. Hatta fiyat değişimlerinin sektörel dağılımlarına bakıldığı zaman, inşaat ve ticaret sektörlerindeki fiyat düşüşlerinin durma noktasına geldiği görülmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkılarak piyasalarda enflasyon beklentisinin artmakta olduğunu söylemek mümkündür. Son bölümde yer alan yıl sonu enflasyon beklentisi ölçümlerinde de yıllık enflasyonun geçen yılın üzerinde olacağı beklentisi fiyat artış beklentilerini destekler bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

2.b. Tahsilat Oranları: İşletmelerin tahsilat oranlarındaki değişimle ilgili sorulan soruya verilen cevaplardan tahsilatlarda yaşanan olumsuz durumun da bir önceki dönem seviyesinde aynen devam etmekte olduğu yönündedir. Her ne kadar geçen yılın aynı dönemine göre kısmi bir iyileşme göze çarpsa da son üç çeyrekte aynı seviyenin korunduğunu ve tahsilat oranlarındaki gerilemenin devam ettiği söylenebilir. Geçen yılın aynı döneminde tahsilat oranlarının azaldığını ifade eden işletme oranı yüzde 71,0 iken bu yıl bu oran yüzde 44,0 seviyesinde kalmıştır. Her ne kadar da tahsilatlarda iyileşme olduğu yönünde bir belirti görülme de kötüye gitmenin hız kestiği görülmektedir.

Tablo 7.4

Tahsilat Oranları				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	9	12	11	10
Değişmedi	20	40	46	46
Azaldı	71	48	43	44
Endeks	101	121	124	123

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

2.c. Ödeme ve Süreçleri: Finansman alanındaki bir diğer alt başlık ise işletmelerin ödeme ve ödenme vadeleri ile ilgilidir. İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketinde işletmelere hem yaptıkları satışlarla ilgili ödenebilme vade süreleri, hem de kendi alımlarında karşılaştıkları ödeme süreleri sorulmaktadır. Aşağıdaki tablodan da görülebileceği gibi işletmelerin müşterilerine uyguladıkları satış vadelerinin uzamaya devam ettiği yönündedir. Ödenme vadelerindeki değişimin geçen yılın aynı dönemi seviyelerine gerilediği, özellikle bir önceki anket dönemi olan Temmuz-Eylül 2009 dönemine göre vadelerin uzadığını belirten firma sayısında artış olduğu görülmektedir. Bu durum işletmelerin satışlarını artırabilmek adına finansman maliyeti üstlendiklerini göstermektedir.

Tablo 7.5

Satışların Ödenme Vade Süresi (%)				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	63	59	42	57
Değişmedi	30	38	51	41
Azaldı	6	3	7	2
Endeks	113	110	131	115

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

İşletmelerin alımlarından doğan ödeme vadeleri ile ilgili sorulan soruya karşılık elde edilen cevaplardan işletmelerin ödeme vadelerinde kayda değer bir değişim bulunmadığı şeklinde olmuştur. İşletmelerin ödemeleriyle ilgili vadelerde son bir yıldır yatay bir seyir izlenmektedir.

2.d. Karşılıksız Çek Senet Kullanımı:

Ekonomik bozulmayı işaret eden bir diğer önemli göstergede piyasada karşılaşılan karşılıksız çek ve senetlerle ilgili oranlardır. Ocak-Mart 2010 döneminde işletmelerin karşılaştıkları karşılıksız çek ve senet oranlarındaki artışın yavaşladığı görülmüştür. Ankete katılan işletmelerin yüzde 44,0'ü karşılıksız çek ve senet sayılarında bir önceki çeyreğe göre artış olduğunu ifade etmiştir ki bu oran bir önceki çeyrekte yüzde 54,0 düzeyinde idi. Karşılıksız çek ve senet sayısında azalma olduğunu ifade eden işletmelerin oranı ise daha önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 10,0 seviyesinde kalmıştır. Karşılıksız çek-senet ortalamasını ifade eden endeks değerlerine bakıldığında zaman karşılıksız çek senet oranlarında Temmuz-Eylül 2009 döneminde yaşanan hızlı bozulmanın kısmen düzeltiltiği ancak halen daha düşük seviyelerde bulunduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 7.6

Karşılıksız Çek Senet Kullanımı				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	53	49	54	44
Değişmedi	37	41	36	47
Azaldı	10	10	10	9
Endeks	104	122	103	111

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

2.e. Kredi Talebi: İşletmelere finansmanlarına yönelik sorulan sorulardan bir tanesi de yeni kredi kullanımına yönelik olmaktadır. Ankete katılan işletmeler arasında yeni kredi kullanım ihtiyacında geçtiğimiz döneme göre önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Yeni kredi talep edenlerin oranları arka arkaya üç dönemdir kısmi de olsa gerilemektedir. Diğer sorularda elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirildiği zaman ekonomide ciddi bir rahatlama olmamamsı nedeniyle kredi talebinin de durağan olduğu söylenebilir.

Tablo 7.7

Yeni Kredi Kullanmayı Düşünen İşletme Oranı (%)				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
(%)	29	37	34	31

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

2.f. Kredi Vadeleri: Finansmanla ilgili olarak işletmelere kullandıkları kredi vadeleri ile ilgili sorulan sorular sonucunda ağırlıklı olarak vadesiz limitli kredi türünün en yoğun talep edilen kredi türü olduğu, bunu takiben 2 yıldan uzun vadeli kredi tercihinin arttığı tespit edilmiştir. En yaygın kredi kullanım türü olan vadesiz limitli kredi hesabı (overdraft) kullanımında limitlerinde artış talep eden işletme sayısında Ocak-Mart 2010 döneminde önemli bir artış ortaya çıktığı görülmektedir. Limitlerini düşürmek isteyen işletme sayınsa önemli bir değişiklik göstermediği görülmektedir.

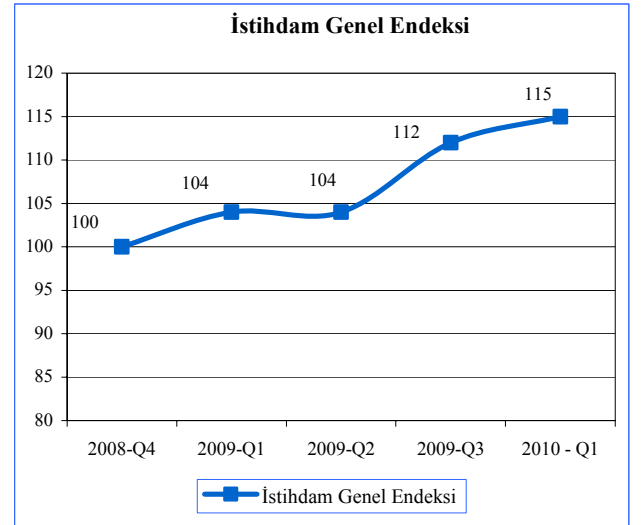
Tablo 7.8

Vadesiz Limitli Kredi Limit Değişikliği				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	21	28	26	49
Değişmedi	64	61	67	43
Azaldı	15	11	7	8

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

3. İstihdam: Ankette yer alan üçüncü bölüm ise istihdamla ilgili sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde hem işletmelerin yarattıkları yeni istihdamlar, hem de ilgili dönemdeki işten çıkarmalar yanında işletmelerin çalışanlarına ödedikleri ücret değişimlerini tespit etmek amaçlı sorular sorulmaktadır. Farklı soruların bileşiminden oluşan genel istihdam endeksi Ekim - Aralık 2008 dönemini baz kabul edildiğinde Ocak - Mart 2010 döneminde 115 seviyesine ulaşmıştır, bir önceki anket dönemi olan Temmuz - Eylül 2009 dönemindeyse istihdam genel endeksi 112 olarak hesaplanmıştır. Genel İstihdam Endeksinin yatay bir seyir izliyor olması, istihdam konusundaki olumsuz gelişmelerin neredeyse durduğu ve çok kısıtlı da olsa pozitifte doğru döndüğünü göstermektedir.

Grafik 7.4

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

3a İstihdam: İstihdamla ilgili olarak işletmelere geçtiğimiz dönem içerisinde (Ocak-Mart 2010) işyerinde çalışan sayısının ne yönde değiştiği sorulmuştur. Çalışan sayılarında artış olduğunu bildiren işletme sayısı bu dönemde de yükselmeye devam etmiştir. Geçen yıl aynı dönemde istihdamda artış olduğunu ifade eden işletmelerin oranı yüzde 11,0 iken bu yıl aynı oran yüzde 26,0 seviyesine çıkmış durumdadır. İstihdam oranlarındaki olumsuz gösterge olan

işten çıkarma oranlarındaysa son bir yıldır devam eden azalma eğilimi bu dönemde devam etmiştir. Anket yapılan işletmelerden yalnızca yüzde 22,0'si işten çıkarma bildirimini yaparken bu oran geçen yılın aynı döneminde yüzde 37,0 idi. İstihdam yaratma anlamında henüz güçlü bir işaret görülmezken gerilemenin durması ve olumlu beklentilerin artması umut verici göstergelerdir.

Tablo 7.9

Çalışan Sayısı (%)				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	11	16	19	26
Değişmedi	52	50	53	52
Azaldı	37	34	28	22
Endeks	110	114	120	117

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi

3.a. Ücretler: İstihdam konusunda işletmelere yöneltilen bir diğer soru da çalışanlara ödenen ortalama ücret seviyesi olmuştur. İşletmelerin çalışanlarına ödedikleri ortalama ücretin Temmuz-Eylül 2009 döneminde çok kısıtlı düzeyde de olsa artış gösterdiği ancak son iki çeyrek dönemdir önemli derecede bir ücret artışı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışan ücretlerine artış yapan işletme oranı, son iki dönemdir hiç değişmemiştir. Özellikle işletmelerin yıllık artışlarını yeni yıl başında yapıyor olmasına rağmen anket dönemi olan Ocak-Mart 2010 döneminde ücretlerinde artış beyan eden işletme oranında değişiklik olmaması, ücretlerle ilgili durağan bir durum yaşandığını göstermektedir.

Tablo 7.10

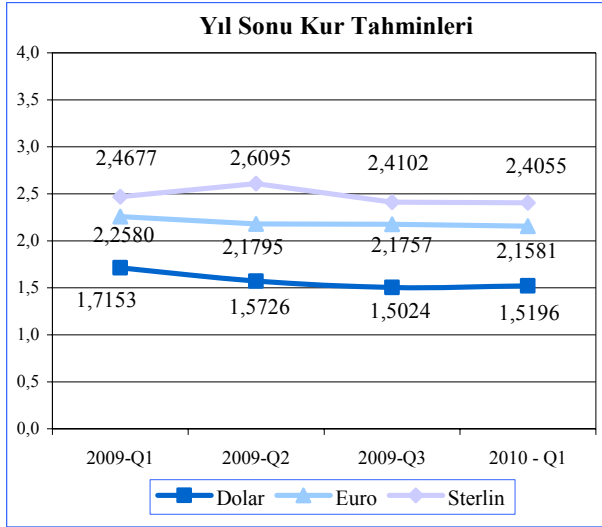
Ödenen Ortalama Ücretler (%)				
	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	17	25	30	30
Değişmedi	82	75	70	67
Azaldı	1	0	0	3
Endeks	99	104	106	105

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

4. Makroekonomik Beklentiler: Anketin son bölümünde yer alan sorular ekonominin geneline yönelik makroekonomik beklentileri ölçmeye yönelik olup, katılan işletme temsilcilerine döviz kurları, enflasyon ve faaliyette buldukları sektörün performansı ile ilgili beklentileri sorulmaktadır. Bu alanda ekonomide en fazla kullanılan üç döviz cinsi olan ABD doları, avro ve sterline ait yıl sonu kur tahmini yanında yıllık enflasyonu ölçmekte kullanılan Tüketici Fiyat Enflasyonu (TÜFE) tahminleri de sorulmaktadır. Bu tahminler her dönem için yıl sonuna ait beklentileri ölçtüğünden ilgili dönemdeki beklentilerin bir önceki döneme göre ne yönde değiştiğini de göstermektedir.

4.a. Kur Tahminleri: Ocak-Mart 2010 döneminde işletme yöneticilerinin 2010 yıl sonu kur tahminlerinden ağırlıklı ortalama yöntemi ile elde edilmektedir. Verilen cevaplar doğrultusunda 2010 yılı ilk çeyreğinde yıl sonu kur tahminleri aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 7.5

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

Makroekonomik beklentilerle ilgili sorulan bir diğer soru da yıl sonu Tüketici Fiyat Enflasyon değeri yani 2010 yılı enflasyon beklentisidir. Alınan cevaplardan ağırlıklı ortalama yoluyla türetilen 2010 yılı TÜFE beklentisi Ocak-Mart döneminde yüzde 7,6 olarak hesaplanmıştır. 2009 yılında yapılan anketlerde işletme yöneticilerinin yıl sonu tahmini yüzde 3,9 olarak hesaplanmış, gerçekleşen rakam ise yüzde 5,7 düzeyinde olmuştur.

Tablo 7.11

Yıl Sonu Enflasyon Tahminleri (%)

	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
(%)	13,3	10,6	3,93	5,7

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

Son olarak her işletme temsilcilerine faaliyet gösterdikleri iş koluna ait beklentileri sorularak, genel bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Burada kendi iş kollarındaki iş hacmi artış beklentisi olup olmadığı yönündeki beklenti ölçülmeye çalışılmıştır. Sonuçlara bakıldığı zaman ağırlıklı olarak işletmelerin kendi iş kollarındaki iş hacmindeki düşüşün yavaşlamasının beklendiği ancak önemli bir iş hacmi artışının beklenmediği anlaşılmaktadır. Daha fazla durağan bir beklentinin sektörel düzeyde hakim olduğu görülmektedir.

Tablo 7.12

Bulduğunuz İş Kolundaki İş Hacmi

	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2010 Q1
Arttı	40	35	33	41
Değişmedi	34	35	39	39
Azaldı	26	30	28	20

Kaynak: İktisadi Yönelim ve Beklenti Anketi.

Ekonomik Kararlar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası				
Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
KKTC Merkez Bankası, 39/2001 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası’nın Madde 23 (6) Bankaların Kredileri ile Diğer Alacaklarının Nitelikleri ve Karşılıklar Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ.	29.01.2010	759	09.03.2010	42
KKTC Merkez Bankası, 34/2006 sayılı Poliçeler (Değişiklik) Yasası Değiştirilmiş Şekliyle Bölüm 262 Madde 73 (3) (B) Altında Yapılan “Çek Karnelerinin Baskı Şekli ve Esasları Değişiklik” Tebliği.	04.03.2010	763	19.03.2010	49

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti - Meclis

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara

Yasalar

Poliçeler (Değişiklik) Yasası	15.03.2010	20	25.03.2010	52
-------------------------------	------------	----	------------	----

Yasa Tasarıları

Serbest Bölgeler Yasa Tasarısı

Uluslararası İşletme Şirketleri (Değişiklik) Yasa Tasarısı

Gelir Vergisi (Değişiklik) Yasa Tasarısı

Kredi Garanti Fonu (Değişiklik)Yasa Tasarısı

Katma Değer Vergisi (Değişiklik) Yasa Tasarısı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti – Bakanlar Kurulu

Konu	Yasa Gücünde Kararname		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kararnameler				
Güzelyurt bölgesindeki sel felaketinden etkilenenlerden, değiştirilmiş şekliyle 73/2007 sayılı sosyal güvenlik yasası altında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların 30.09.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını, bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların ise 30.11.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını ödemiş olanların, kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların 1.10.2009-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından, bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların ise 1.12.2009-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından kaynaklanan gecikme zamlarının tahsili ile ilgili kuralların düzenlenmesine ilişkin yasa tasarısı.	10.02.2010	248	12.02.2010	25
Yurtdışındaki bankalarda ve menkul değerler cüzdanında bulundurulmuş tutarlardan banka ve sigorta işlemleri vergisi alınması.	17.02.2010	479	4.03.2010	39
Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen sel, yangın, deprem gibi doğal afet yaşayan bölgelerde iş yapan gerçek veya tüzel kişilere Poliçeler Yasası'nın 74 B ve 74 C maddelerindeki sürelerin geçici olarak farklı uygulanması hakkında Yasa Gücünde Kararname.	03.03.2010	536	05.03.2010	41
Girne bölgesindeki sel felaketinden etkilenenlerden, değiştirilmiş şekliyle 73/2007 sayılı sosyal güvenlik yasası altında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların ve bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların 31.12.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını ödemiş olanların, 1.1.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından kaynaklanan gecikme zamlarının tahsili ile ilgili kuralların düzenlenmesine ilişkin Yasa Gücünde Kararname.	03.03.2010	539	05.03.2010	41
Lefkoşa bölgesindeki sel felaketinden etkilenenlerden, değiştirilmiş şekliyle 73/2007 sayılı sosyal güvenlik yasası altında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların ve bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların 31.12.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını ödemiş olanların, 1.1.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından kaynaklanan gecikme zamlarının tahsili ile ilgili kuralların düzenlenmesine ilişkin Yasa Gücünde Kararname.	03.03.2010	540	05.03.2010	41

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti – Bakanlar Kurulu

Konu	Yasa Gücünde Kararname		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara

Kararnameler

Girne bölgesindeki sel felaketinden etkilenenlerden, değiştirilmiş şekliyle 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası altında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların ve bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların 31.12.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını ödemiş olanların, 1.1.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından kaynaklanan gecikme zamlarının tahsili ile ilgili kuralların düzenlenmesine ilişkin Yasa Gücünde Kararname.

03.03.2010

541

05.03.2010

41

Lefkoşa bölgesindeki sel felaketinden etkilenenlerden, değiştirilmiş şekliyle 16/1976 sayılı Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası altında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların ve bir hizmet veya çıraklık akdine dayanarak çalıştırılanların 31.12.2009 tarihine kadar olan prim borçlarını ödemiş olanların, 1.1.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki prim borçlarından kaynaklanan gecikme zamlarının tahsili ile ilgili kuralların düzenlenmesine ilişkin Yasa Gücünde Kararname.

03.03.2010

542

05.03.2010

41

İstatistik Tabloları

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
1	KKTC Merkez Bankası Seçilmiş Bilanço Kalemleri	60
2	KKTC Merkez Bankası Likit Varlıkları	61
3	KKTC Merkez Bankası'nca Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler	62
4	KKTC Merkez Bankası Nezdindeki Mevduat	63
5	KKTC Merkez Bankası Döviz Kurları	64
6	Çapraz Kurlar - Yabancı Para / USD	65
7	KKTC Merkez Bankası'nca Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları	66
8	KKTC Merkez Bankası'nca Türk Lirası ve Döviz Mevduat Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları	67
9	Karşılıksız Çekler	68
10	Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri	69
11	Brüt Krediler Toplam - Sektörlere Göre	70
12	Brüt Krediler TP - Sektörlere Göre	71
13	Brüt Krediler YP - Sektörlere Göre	72
14	Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre	73
15	Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre	73
16	Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre	74
17	Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre	74
18	Mevduat (TP) - Türlerine Göre	75
19	Mevduat (YP) - Türlerine Göre	76
20	Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	77
21	Temel Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler	78
22	Gayri Safi Hasılda Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla TL)	79
23	Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	80
24	Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	80
25	Kaynaklar - Harcamalar Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	81
26	Yatırım Tasarruf Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	81
27	Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla TL)	82
28	Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	82
29	Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	83
30	Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)	83
31	Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)	84
32	Ödemeler Dengesi (Milyon ABD \$)	84
33	Tüketici Fiyatları Endeksi Değişim Oranları (%)	85
34	KKTC ve TC Enflasyon Oranları (Tüfe Bazlı)	86
35	Tüketici Fiyatları Endeksi-Ana Harcama Gruplarının Önceki Döneme Göre Değişime Etkileri	86
36	Dış Ticaret Verileri	87
37	Asgari Ücret Gelişmeleri	88
38	Akaryakıt Satışı (Ton)	89
39	İstihdamda Olan Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine Göre)	90

<i>Tablo: 1</i>	KKTC Merkez Bankası Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)								
Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Ara. 2005	803.882.854	212.667.432	47.708.851	1.064.259.137	117.714.899	571.917.179	367.845.086	6.781.973	1.064.259.137
31 Mar. 2006	793.454.188	174.996.667	44.781.831	1.013.232.686	81.880.517	525.142.553	402.492.965	3.716.651	1.013.232.686
30 Haz. 2006	956.660.299	180.107.081	12.056.344	1.148.823.724	82.946.661	588.430.519	470.256.029	7.190.515	1.148.823.724
30 Eyl. 2006	964.836.348	166.357.937	3.991.155	1.135.185.440	100.072.607	592.509.836	435.647.284	6.955.713	1.135.185.440
31 Ara. 2006	968.876.694	173.500.874	57.087.426	1.199.464.994	109.682.971	632.201.357	450.940.773	6.639.893	1.199.464.994
31 Mar. 2007	1.106.737.492	160.135.614	23.963.138	1.290.836.244	92.698.878	705.101.758	480.006.229	13.029.379	1.290.836.244
30 Haz. 2007	1.170.592.826	156.940.215	2.262.694	1.329.795.735	93.887.867	730.069.183	471.809.227	34.029.458	1.329.795.735
30 Eyl. 2007	1.188.408.616	150.818.990	1.595.634	1.340.823.240	95.197.181	711.854.757	467.935.778	65.835.524	1.340.823.240
31 Ara. 2007	1.194.497.005	153.648.989	57.056.280	1.405.202.274	129.850.517	817.805.707	450.369.687	7.176.363	1.405.202.274
31 Mar. 2008	1.282.246.607	140.256.645	43.241.145	1.465.744.397	106.084.237	841.868.237	487.187.496	30.604.427	1.465.744.397
30 Haz. 2008	1.300.676.488	137.520.358	30.218.942	1.468.415.788	107.750.995	813.305.075	494.535.750	52.823.968	1.468.415.788
30 Eyl. 2008	1.282.530.142	105.289.335	62.810.899	1.450.630.376	108.762.390	766.779.304	497.875.397	77.213.285	1.450.630.376
31 Ara. 2008	1.494.724.842	106.808.365	157.415.311	1.758.948.518	150.171.626	1.029.898.521	518.657.847	60.220.524	1.758.948.518
31 Mar. 2009	1.490.226.308	152.767.250	54.015.758	1.697.009.316	126.748.391	993.998.278	490.254.160	86.008.487	1.697.009.316
30 Haz. 2009	1.529.634.301	137.571.126	60.547.645	1.727.753.072	127.627.406	965.821.610	507.526.438	126.777.618	1.727.753.072
30 Eyl. 2009	1.571.464.773	119.288.779	72.368.998	1.763.122.550	128.539.877	952.927.448	506.903.513	174.751.712	1.763.122.550
31 Ara. 2009	1.708.379.939	116.187.312	110.440.921	1.935.008.172	188.379.201	1.091.157.280	515.449.402	140.022.289	1.935.008.172
31 Mar. 2010	1.678.255.719	119.699.130	21.628.653	1.819.583.502	148.558.566	1.011.371.138	526.186.316	133.467.482	1.819.583.502

Kaynak: KKTOMB

Tablo: 2		KKTC Merkez Bankası Likit Varlıkları (TL)					
Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurtdışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Ara 2005	43.860.979	582.261	58.081.780	295.487.013	36.191.676	369.679.145	803.882.854
31 Mar 2006	53.451.483	582.261	29.947.540	291.797.128	34.919.277	382.756.499	793.454.188
30 Haz 2006	68.226.839	582.261	139.658.488	334.539.404	47.790.853	365.862.454	956.660.299
30 Eyl 2006	44.333.524	582.261	71.393.289	430.081.568	36.949.386	381.496.356	964.836.384
31 Ara 2006	59.646.815	753.894	77.824.092	393.344.892	65.816.671	373.733.570	971.119.934
31 Mar 2007	54.158.180	753.894	279.668.388	306.569.873	106.288.557	359.298.600	1.106.737.492
30 Haz 2007	46.147.303	753.894	261.543.596	381.857.949	104.666.099	375.623.985	1.170.592.826
30 Eyl 2007	38.971.424	753.894	171.321.354	456.498.011	68.191.858	452.672.075	1.188.408.616
31 Ara 2007	62.272.561	818.402	147.415.535	407.177.942	74.294.292	502.518.273	1.194.497.005
31 Mar.2008	49.692.127	818.402	163.908.586	409.460.240	124.147.560	534.219.692	1.282.246.607
30 Haz.2008	38.950.938	818.402	86.979.379	458.719.297	99.839.166	615.369.306	1.300.676.488
30 Eyl.2008	30.999.943	818.402	70.075.080	495.082.605	57.719.559	627.834.553	1.282.530.142
31 Ara.2008	45.235.398	1.102.232	197.242.226	584.543.453	36.015.660	630.585.873	1.494.724.842
31 Mar.2009	41.253.227	1.102.232	332.627.571	530.370.417	3.765.687	581.107.174	1.490.226.308
30 Haz.2009	43.011.879	1.102.232	428.710.343	555.479.912	14.957.825	486.372.110	1.525.634.301
30 Eyl.2009	45.836.472	1.102.232	585.856.115	584.959.903	17.957.401	335.752.650	1.571.464.773
31 Ara.2009	28.331.222	1.382.809	798.978.378	632.935.117	20.899.913	225.852.500	1.708.379.939
31 Mar.2010	35.746.477	1.382.809	816.091.494	661.463.000	11.451.199	152.120.740	1.678.255.719

Kaynak: KKTOMB

Tablo: 3									
KKTC Merkez Bankası'nca Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)									
Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Eximbank İhracat	Toplam
31 Ara 2005			3.114.127		39.450		467.100		3.620.677
31 Mar 2006			2.362.431	408.505	10.843		474.326		3.256.105
30 Haz 2006			2.731.082	494.861			574.589		3.800.532
30 Eyl 2006			4.049.130						4.049.130
31 Ara 2006			3.357.939				3.534.795		6.892.734
31 Mar 2007			3.160.195				3.538.728		6.698.923
30 Haz 2007			2.501.258				3.261.500		5.762.758
30 Eyl 2007			2.279.516				3.013.985		5.293.501
31 Ara 2007			1.890.548				2.972.378		4.862.926
31 Mar 2008			1.574.710				3.191.250		4.765.960
30 Haz.2008			851.160				3.023.750		3.874.910
30 Eyl 2008			595.692				3.127.083		3.722.775
31 Ara 2008			436.943				3.896.969		4.333.912
31 Mar. 2009			3.024.120				4.220.000		7.244.120
30 Haz. 2009		1.677.527	3.497.163				3.863.397		9.038.087
30 Eyl 2009		466.648	4.416.690				7.520.845		12.404.183
31 Ara. 2009		778.149	4.393.957				3.839.328		9.011.434
31 Mart 2010			3.024.120				4.220.000		7.244.120

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dahil edilmiştir.

Kaynak: KKTOMB

Tarih	KKTC Merkez Bankası Nezdindeki Mevduat (TL)								Toplam
	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Ara 2005	11.437.380	97.627.177	221.320.267	221.856.901	171.662.483	196.182.603	18.990.773	684.681	939.762.265
31 Mar 2006	13.671.340	97.765.269	178.703.974	233.489.635	201.724.897	200.768.068	795.800	716.535	927.635.518
30 Haz 2006	13.139.141	72.725.112	210.423.520	290.703.374	221.865.929	248.390.100	522.668	916.704	1.058.686.548
30 Eyl 2006	11.038.313	46.630.391	224.357.136	309.210.751	204.848.869	230.798.415	529.918	743.327	1.028.157.120
31 Ara 2006	6.306.130	58.836.345	271.132.222	289.649.744	208.696.624	242.244.131	5.582.742	694.175	1.083.142.113
31 Mar 2007	1.522.118	34.748.497	422.115.712	245.738.035	229.129.876	250.876.353	176.244	801.152	1.185.107.987
30 Haz 2007	1.862.563	49.149.221	386.279.170	291.860.784	229.263.974	242.545.253	207.507	709.938	1.201.878.410
30 Eyl 2007	5.561.657	54.904.190	330.854.293	314.542.087	235.271.599	232.664.179	5.287.611	704.919	1.179.790.535
31 Ara 2007	14.203.717	32.569.574	425.903.591	343.996.121	239.975.463	210.394.224	542.262	590.442	1.268.175.394
31 Mar 2008	12.533.727	44.457.446	440.235.263	343.550.475	253.796.881	233.390.615	555.477	535.849	1.329.055.733
30 Haz 2008	32.788.967	19.870.247	404.298.288	355.258.061	272.622.653	221.913.097	567.890	521.622	1.307.840.825
30 Eyl.2008	6.279.591	35.178.630	407.638.950	316.664.994	277.364.050	220.511.347	529.277	487.862	1.264.654.701
31 Ara.2008	26.884.020	116.441.846	563.399.378	322.013.947	300.839.064	217.818.783	512.521	646.809	1.548.556.368
31 Mar.2009	35.902.683	18.179.795	599.797.649	339.120.108	281.252.635	209.001.525	515.521	482.522	1.484.252.438
30 Haz.2009	20.662.007	9.044.368	571.758.526	357.075.096	293.736.408	213.790.030	3.949.510	3.332.103	1.473.348.048
30 Eyl.2009	45.524.084	1.360.569	500.184.219	403.763.487	304.655.068	202.248.445	477.931	1.617.158	1.459.830.961
31 Ara.2009	34.510.076	6533.804	613.088.858	430.261.627	312.745.945	202.703.457	5.598.312	1.164.603	1.606.606.682
31 Mar.2010	16.472.825	9.533.869	527.840.556	451.805.563	320.942.960	205.243.356	4.462.363	1.255.962	1.537.557.454

Kaynak: KKTCCMB

Tablo: 5		KKTC Merkez Bankası							
		Döviz Kurları							
		TP / YP							
Yıllar	Aylar	USD		GBP		EURO		KL	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2000		671.093	675.004	992.884	999.073	612.994	621.544	1.001.500	1.021.530
2001		1.439.567	1.446.510	2.081.497	2.092.377	1.268.115	1.274.231	2.105.000	2.210.250
2002		1.634.501	1.642.384	2.618.888	2.632.577	1.703.477	1.711.693	2.800.000	2.940.000
2003		1.395.835	1.402.567	2.476.610	2.489.556	1.745.072	1.753.489	2.880.000	3.024.000
2004		1.342.100	1.348.600	2.576.500	2.590.000	1.826.800	1.835.600	3.046.800	3.199.140
2005		1,3418	1,3483	2,3121	2,3242	1,5875	1,5952	2,6934	2,8281
2006		1,4056	1,4124	2,7569	2,7713	1,8515	1,8604	3,1067	3,262
2007		1,4221	1,4290	2,7941	2,8087	1,8432	1,8521	2,8256	2,9669
2008		1,5123	1,5196	2,1924	2,2039	2,1408	2,1511		
2009		1,5057	1,5130	2,3892	2,4017	2,1603	2,1707		
2010	1	1,4831	1,4903	2,3933	2,4058	2,0717	2,0817		
	2	1,5361	1,5435	2,3412	2,3534	2,0861	2,0962		
	3	1,5215	1,5288	2,2924	2,3044	2,0523	2,0622		

Not: Kurlar ay sonu itibarıyla verilmiştir.

Kaynak: KKTCMB

Tablo: 6	Çapraz Kurlar			
	Yabancı Para / USD			
Yıllar	Aylar	£	€	KL
1998		1,6724	1,1753	1,9914
1999		1,6161	1,0037	1,7084
2000		1,4801	0,9208	1,5134
2001		1,4465	0,8809	1,5280
2002		1,6029	1,0422	1,7901
2003		1,7750	1,2502	2,1560
2004		1,9205	1,3611	2,3722
2005		1,7238	1,1831	2,0975
2006		1,9621	1,3172	2,3095
2007		1,9979	1,4683	2,5351
2008		1,4503	1,4156	
2009		1,5874	1,4347	
2010	1	1,6143	1,3968	
	2	1,5073	1,3489	
	3	1,5247	1,3581	

Not: Aysonu çapraz kurlarıdır.

Kaynak: KTCMB

Yürürlük Tarihi	KKTC Merkez Bankası'nca Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları							
	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarihi	Sayı	Tarihi	Sayı
01.06.2006	13,00	3,75	1,75	3,25	14.10.2005	566	24.10.2005	183
12.06.2006	14,50				27.10.2005	567	08.11.2005	193
03.07.2006	16,75				13.12.2005	573	20.12.2005	220
31.07.2006	17,00				31.01.2006	577	10.02.2006	27
20.09.2007	16,75				26.05.2006	584	01.06.2006	98
26.10.2007	16,25	3,50	2,25	4,25	09.06.2006	586	15.06.2006	104
22.11.2007	15,75	3,50	2,25	4,25	29.06.2006	587	14.07.2006	119
14.12.2007	15,25	3,50	2,25	4,25	28.07.2006	590	31.07.2006	128
18.01.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	20.09.2007	613	08.10.2007	182
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	26.10.2007	618	06.11.2007	197
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	22.11.2007	621	04.12.2007	214
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	14.12.2007	626	19.12.2007	224
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	18.01.2008	631	24.01.2008	17
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	05.02.2008	635	19.02.2008	32
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	29.02.2008	640	13.03.2008	50
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	12,06	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211

Not: Vadesiz Türk Lirası ve vadesiz döviz mevduatına uygulanan faiz oranları 3 ay, 6 ay ve 1 yıl vadeli mevduat için de geçerlidir.
Kaynak: KKTCCMB

Tablo: 8	KKTC Merkez Bankası'nca Türk Lirası ve Döviz Mevduat Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları									
	Yürürlük Tarihi	Para Cinsi					Yönetim Kurulu Karar Tarihi	Sayı No	Resmi Gazete Tarihi	Sayı No
		TL	\$	€	£	KL				
28.11.2001	12,00	1,00	1,00	2,50	0,00	05.10.2001	460	28.11.2001	124	
07.05.2002	12,00	0,50	0,50	1,50	0,00	30.04.2002	474	07.05.2002	50	
12.12.2002	12,00	0,35	0,50	1,25	0,00	29.11.2002	483	12.12.2002	121	
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	0,00	02.07.2003	498	09.07.2003	79	
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	0,00	25.08.2004	531	01.09.2004	127	
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	0,00	29.03.2005	549	31.03.2005	47	
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	0,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197	
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	0,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27	
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	0,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119	
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	0,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197	
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	0,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214	
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	0,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224	
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	0,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17	
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	0,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32	
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	0,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50	
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	0,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59	
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	0,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113	
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	0,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113	
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	0,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153	
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	0,00	16.10.2008	674	22.10.2008	187	
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	0,00	13.11.2008	675	26.11.2008	207	
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	0,00	27.11.2008	680	16.12.2008	217	
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	0,00	19.12.2008	683	25.12.2008	223	
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	0,00	16.01.2009	692	23.01.2009	18	
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	0,00	20.02.2009	699	04.03.2009	47	
08.05.2009	6,5	0,00	0,50	0,25	0,00	08.05.2009	719	18.05.2009	85	
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	0,00	17.07.2009	730	03.08.2009	133	
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	0,00	19.08.2009	735	15.09.2009	157	
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	0,00	16.10.2009	742	22.10.2009	182	
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	0,00	07.12.2009	750	15.12.2009	211	

Kaynak: KKTCMB

Tablo: 9		Karşılıksız Çekler	
Resmi Gazete		Çek Kullanmaktan Men Edilenler	
Tarih	Numara	Şahıs Adedi	
13.01.2010	06	140	
18.01.2010	09	86	
28.01.2010	15	59	
02.02.2010	17	76	
11.02.2010	24	71	
17.02.2010	28	79	
03.03.2010	38	139	
16.03.2010	47	142	
23.03.2010	51	43	
31.03.2010	54	77	

Toplam**912**

Kaynak: KKTCMB

Tablo:10											
Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özeti (TL)											
Tarih	Likit Aktifler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplam	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplam
30 Eyl. 06	2.171.941.973	229.082.162	435.994.635	2.015.049.136	-86.427.659	548.125.993	5.313.766.240	4.528.317.056	455.290.556	330.158.628	5.313.766.240
31 Ara. 06	2.410.564.328	181.675.595	450.480.523	2.321.298.754	-107.673.500	319.399.211	5.575.744.912	4.681.269.785	555.596.373	338.878.754	5.575.744.912
31 Mar. 07	2.180.837.877	208.809.104	478.245.360	2.325.318.647	-109.569.743	441.998.453	5.525.639.698	4.782.999.294	368.130.994	374.509.411	5.525.639.698
30 Haz. 07	2.187.209.608	312.299.655	469.222.026	2.420.288.469	-110.935.160	655.051.239	5.933.135.836	4.935.267.345	457.734.263	540.134.228	5.933.135.836
30 Eyl. 07	2.036.516.327	314.900.396	466.674.205	2.460.748.073	-112.123.588	793.587.509	5.960.302.923	4.890.932.922	509.484.744	559.885.257	5.960.302.923
31 Ara. 07	2.192.535.106	256.423.383	449.634.020	2.734.718.246	-139.797.604	450.648.165	5.944.161.316	4.937.348.215	439.204.779	567.608.322	5.944.161.316
31 Mar. 08	2.263.288.416	299.767.279	491.182.670	3.014.714.936	-145.999.539	567.234.736	6.490.188.498	5.433.715.512	476.698.735	579.774.251	6.490.188.498
30 Haz. 08	2.126.555.640	372.382.274	497.260.756	3.035.096.102	-147.426.105	741.265.990	6.625.134.657	5.429.014.312	586.991.904	609.128.441	6.625.134.657
30 Eyl. 08	1.951.527.676	421.296.127	497.636.616	3.050.463.075	-150.231.964	832.484.765	6.603.176.295	5.319.235.454	654.762.547	629.178.294	6.603.176.295
31 Ara. 08	2.159.456.406	400.626.193	519.976.892	3.431.095.820	-172.869.880	432.036.733	6.770.322.164	5.563.202.312	550.467.921	656.651.931	6.770.322.164
31 Mar. 09	2.276.452.765	531.835.293	489.051.433	3.518.371.486	-189.755.704	544.379.013	7.170.334.286	6.046.223.728	692.057.504	432.053.054	7.170.334.286
30 Haz. 09	2.339.718.502	571.881.118	507.337.424	3.649.578.638	-199.686.877	665.194.449	7.534.023.254	6.252.140.464	517.785.393	764.097.397	7.534.023.254
30 Eyl. 09	2.313.280.977	602.911.921	506.878.164	3.650.308.074	-205.846.833	762.532.302	7.630.064.605	6.280.677.593	557.450.048	791.936.964	7.630.064.605
31 Ara. 09	2.364.901.124	704.802.707	515.350.823	3.976.295.796	-241.991.333	463.274.072	7.782.633.189	6.505.067.777	485.450.692	792.114.720	7.782.633.189
31 Mar.10	2.345.326.749	656.236.619	525.857.895	4.012.252.858	-251.759.354	515.980.226	7.803.894.993	6.556.103.752	437.105.113	810.686.128	7.803.894.993

Kaynak: KKTOMB

Brüt Krediler (Toplam) - Sektörlere Göre (TL)												
Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Ticaret	İhracat	Turizm	Bina ve İnşaat	Küçük Esnaf ve Zanaatkar	Şahsi ve Mesleki Borçlar ve Diğer	Toplam
30 Eyl. 2006	578.266.125	12.656.577	188.443	6.193.499	10.349.405	486.055.487	1.228.440	16.642.680	87.773.690	64.625.509	751.069.281	2.015.049.136
31 Ara. 2006	774.505.522	12.237.015	97.269	4.578.970	8.999.513	475.237.461	3.918.302	15.925.745	107.001.070	52.203.900	866.593.986	2.321.298.754
31 Mar. 2007	761.710.329	11.313.895	133.082	4.534.875	7.795.296	498.489.684	1.539.834	17.215.578	99.164.939	50.519.975	872.901.160	2.325.318.647
30 Haz. 2007	774.777.713	13.444.753	198.925	2.854.070	6.661.351	554.101.869	1.189.640	17.513.167	109.257.022	10.381.970	929.907.989	2.420.288.469
30 Eyl. 2007	730.484.840	13.019.292	171.931	1.840.768	5.473.632	551.216.092	1.175.820	17.375.237	123.886.927	9.312.387	1.006.791.147	2.460.748.073
31 Ara. 2007	889.522.412	12.361.509	214.999	7.245.280	13.738.420	552.482.376	1.195.948	19.450.948	118.170.144	8.962.862	1.111.373.348	2.734.718.246
31 Mar. 2008	944.286.658	13.734.181	45.138	8.169.239	31.331.586	716.482.622	2.294.825	20.732.030	131.958.518	7.614.869	1.138.065.270	3.014.714.936
30 Haz. 2008	917.113.768	14.282.443	21.317	8.925.608	14.385.057	608.547.997.29	1.611.366	19.463.618	136.905.749	6.957.565	1.339.768.847	3.067.983.337
30 Eyl. 2008	875.733.961	11.879.254	54.386	8.207.353	15.131.457	630.504.985	5.055.621	15.581.659	113.051.235	6.028.632	1.404.123.685	3.085.352.229
31 Ara.2008	1.134.577.882	15.030.045	31.019	9.338.727	16.482.729	571.926.608	1.529.394	16.219.693	112.794.326	5.802.941	1.547.362.452	3.431.095.820
31 Mar.2009	1.152.338.362	17.428.682	40.132	28.543.091	16.881.606	587.318.917	1.807.140	17.342.031	112.338.185	5.802.778	1.578.530.562	3.518.371.486
30 Haz.2009	1.181.553.709	16.108.809	12.608	33.348.274	16.640.013	600.385.414	2.324.641	5.262.928	116.174.544	11.586.797	1.667.180.901	3.649.578.638
30 Eyl. 2009	1.188.586.595	14.189.463	18.652	24.185.660	15.341.534	578.188.690	2.487.852	4.832.935	128.498.711	10.930.680	1.683.047.302	3.650.308.074
31 Ara.2009	1.340.754.904	18.871.141	35.195	24.338.054	7.040.200	605.193.468	3.408.396	5.575.910	92.173.063	20.064.874	1.858.841.588	3.976.295.796
31 Mar.2010	1.342.308.906	24.514.640	40.907	6.634.990	6.243.986	616.853.578	5.352.603	4.368.522	86.499.362	28.915.676	1.890.519.688	4.012.252.858

Kaynak: KKTCCMB

<i>Tablo:12</i>		Brüt Krediler (TP) - Sektörlere Göre										
Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Ticaret	İhracat	Turizm	Bina ve İnşaat	Küçük Esnaf ve Zanaatkar	Şahsi ve Mesleki Borçlar ve Diğer	Toplam
30 Eyl. 2006	445.833.214	2.123.222	131.087	3.121.601	1.398.880	191.916.063	110.952	5.680.945	22.993.768	37.515.270	360.493.803	1.071.318.805
31 Ara. 2006	660.414.170	2.622.498	4.313	2.197.543	1.273.143	192.672.977	117.235	6.397.473	23.957.973	12.474.257	456.374.596	1.358.506.177
31 Mar. 2007	651.168.217	2.518.020	6.270	2.263.200	1.445.421	202.388.338	118.795	6.389.426	18.659.621	11.186.696	474.207.450	1.370.351.454
30 Haz. 2007	674.700.388	2.381.269	33.074	1.339.132	1.329.431	228.359.463	124.168	6.354.658	20.601.247	10.059.423	490.190.286	1.435.472.539
30 Eyl. 2007	620.065.633	2.174.401	29.661	849.820	1.011.489	233.019.329	123.185	6.432.527	34.097.257	9.021.237	552.733.261	1.459.557.801
31 Ara. 2007	778.081.987	3.456.242	55.882	2.137.329	1.571.101	223.673.018	123.904	8.790.664	38.187.945	8.567.375	629.627.101	1.694.272.548
31 Mar. 2008	824.668.948	4.164.561	4.532	2.390.845	1.028.597	299.783.113	749.106	8.779.603	41.386.428	7.498.246	603.359.972	1.793.813.951
30 Haz. 2008	812.258.026	4.617.849	1.178	3.861.758	994.508	229.696.573	126.925	8.396.970	46.330.867	6.534.698	760.185.337	1.873.004.689
30 Eyl. 2008	769.736.041	3.898.822	3.356	3.275.327	1.299.069	248.827.217	17.543	7.163.198	45.377.540	5.661.577	836.247.835	1.921.507.525
31 Ara. 2008	1.001.717.424	5.878.606	4.785	3.391.807	1.203.725	198.235.317	17.543	7.166.246	39.391.814	5.493.763	902.151.336	2.164.652.365
31 Mar. 2009	1.009.470.207	7.655.950	3.271	3.530.346	1.137.931	188.689.613	93.365	7.355.365	40.457.705	5.481.021	907.070.945	2.170.945.719
30 Haz. 2009	1.053.111.097	7.647.424	4.631	2.186.532	1.094.779	203.157.099	17.589	1.009.009	46.042.380	11.310.442	960.986.975	2.286.567.957
30 Eyl. 2009	1.065.839.139	6.276.941	4.949	2.029.470	1.040.580	199.375.393	90.035	1.101.879	56.661.484	10.728.822	1.011.456.020	2.354.604.712
31 Ara. 2009	1.208.272.230	11.146.719	2.910	1.853.214	1.076.390	229.037.369	31.432	1.299.439	16.189.466	10.342.197	1.136.834.504	2.616.085.875
31 Mar.2010	1.207.793.834	16.781.260	5.338	2.159.340	1.113.197	224.333.103	19.870	1.375.400	14.744.730	9.193.679	1.180.981.133	2.658.500.884

Kaynak: KKTOMB

Tablo:13		Brüt Krediler (YP) - Sektörlere Göre (TL)										
Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Ticaret	İhracat	Turizm	Bina ve İnşaat	Küçük Esnaf ve Zanaatkar	Şahsi ve Mesleki Borçlar ve Diğer	Toplam
30 Eyl. 2006	132.432.911	10.533.356	57.356	3.071.899	8.950.525	294.139.423	1.117.487	10.961.735	64.779.922	27.110.239	390.575.478	943.730.331
31 Ara. 2006	114.091.352	9.614.517	92.956	2.381.427	7.726.370	282.564.484	3.801.068	9.528.272	83.043.097	39.729.643	410.219.391	962.792.577
31 Mar. 2007	110.542.112	8.795.875	126.812	2.271.675	6.349.874	296.101.347	1.421.039	10.826.152	80.505.318	39.333.279	398.693.710	954.967.193
30 Haz. 2007	100.077.326	11.063.484	165.851	1.514.938	5.331.919	325.742.407	1.065.472	11.158.508	88.655.774	322.547	439.717.703	984.815.930
30 Eyl. 2007	110.419.207	10.844.890	142.270	990.947	4.462.144	318.196.763	1.052.635	10.942.710	89.789.670	291.150	454.057.887	1.001.190.272
31 Ara. 2007	111.440.425	8.905.266	159.117	5.107.951	12.167.319	328.809.358	1.072.044	10.660.284	79.982.199	395.487	481.746.247	1.040.445.697
31 Mar. 2008	119.617.710	9.569.619	40.606	5.778.394	30.302.989	416.699.510	1.545.719	11.952.427	90.572.090	116.623	534.705.298	1.220.900.985
30 Haz. 2008	104.855.742	9.664.594	20.139	5.063.850	13.390.550	378.851.425	1.484.441	11.066.649	90.574.882	422.867	579.583.510	1.194.978.647
30 Eyl.2008	105.997.920	7.980.433	51.030	4.932.025	13.832.388	381.677.768	5.038.078	8.418.462	67.673.696	367.055	567.875.851	1.163.844.704
31 Ara. 2008	132.860.459	9.151.439	26.234	5.946.921	15.279.003	373.691.291	1.511.851	9.053.446	73.402.512	309.178	645.211.121	1.266.443.455
31 Mar. 2009	142.868.154	9.772.731	36.861	25.012.745	15.743.675	398.629.304	1.713.775	9.986.666	71.880.480	321.757	671.459.619	1.347.425.767
30 Haz. 2009	128.442.612	8.461.385	7.977	31.161.742	14.545.234	397.228.315	2.307.052	4.253.919	70.132.164	276.355	706.193.926	1.363.010.681
30 Eyl.2009	122.747.456	7.912.523	13.703	22.156.190	14.300.954	378.813.297	2.397.817	3.731.056	71.837.226	201.858	671.591.282	1.295.703.362
31 Ara. 2009	132.482.674	7.724.422	32.285	22.484.840	5.963.809	376.156.099	3.376.965	4.276.470	75.983.596	9.722.676	722.007.081	1.360.210.922
31 Mar.2010	134.515.072	7.733.381	35.570	4.475.650	5.130.790	392.520.476	5.332.733	2.993.122	71.754.632	19.721.995	709.538.553	1.353.751.974

Kaynak: KKTOMB

Tablo:14	Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (TL)					
Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2006	658.104.923	2.875.283.890	264.050.175	120.808.462	610.069.606	4.528.317.056
31 Ara. 2006	667.387.839	2.987.000.181	269.800.397	119.748.932	637.332.436	4.681.269.785
31 Mar. 2007	646.569.016	3.098.177.485	299.880.755	107.835.843	630.536.195	4.782.999.294
30 Haz. 2007	679.624.887	3.231.282.543	296.479.007	113.218.209	614.662.698	4.935.267.345
30 Eyl. 2007	673.727.598	3.342.121.699	297.147.184	108.433.543	469.502.898	4.890.932.922
31 Ara. 2007	686.675.875	3.423.145.924	292.800.408	91.008.542	443.717.466	4.937.348.215
31 Mar. 2008	683.640.936	3.877.928.119	297.350.324	97.939.817	476.856.316	5.433.715.512
30 Haz. 2008	664.895.014	3.921.366.278	282.997.535	114.376.637	445.378.848	5.429.014.312
30 Eyl. 2008	641.477.521	3.888.850.347	273.817.977	101.357.541	413.732.068	5.319.235.454
31 Ara. 2008	643.700.657	4.093.169.327	280.260.078	97.449.972	448.622.277	5.563.202.312
31 Mar. 2009	705.946.934	4.189.891.353	495.040.471	125.375.115	529.969.854	6.046.223.728
30 Haz. 2009	750.085.631	4.480.358.060	356.189.820	134.775.587	530.731.366	6.252.140.464
30 Eyl. 2009	796.459.053	4.451.871.007	371.524.104	146.150.070	514.673.359	6.280.677.593
31 Ara. 2009	868.048.561	4.560.994.106	406.576.200	160.091.429	509.357.481	6.505.067.777
31 Mar.2010	880.236.755	4.698.119.678	360.948.625	172.544.407	444.254.287	6.556.103.752

Kaynak: KKTCMB

Tablo:15	Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre					
Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2006	245.879.494	1.598.684.379	116.318.532	25.967.465	212.431.768	2.199.281.637
31 Ara. 2006	280.974.568	1.649.756.442	110.748.728	21.829.830	238.399.904	2.301.709.471
31 Mar. 2007	251.626.710	1.780.034.453	128.531.618	18.884.379	207.446.841	2.386.524.001
30 Haz. 2007	294.331.846	1.903.729.678	119.086.038	21.391.539	197.139.969	2.535.679.071
30 Eyl. 2007	272.830.803	2.044.430.435	117.034.449	22.979.058	85.080.451	2.542.355.195
31 Ara. 2007	332.637.592	2.119.471.958	119.491.290	16.602.866	79.081.538	2.667.285.244
31 Mar. 2008	314.060.595	2.359.622.705	119.246.358	12.600.564	58.311.506	2.863.841.728
30 Haz. 2008	312.154.454	2.513.835.113	106.171.388	13.437.511	58.253.421	3.003.851.887
30.Eyl. 2008	299.417.122	2.479.148.948	104.656.196	17.616.191	61.200.236	2.962.038.693
31 Ara. 2008	294.839.803	2.675.950.270	129.994.321	18.596.002	64.441.486	3.183.821.880
31 Mar. 2009	345.994.089	2678.754.235	329.984.230	39.560.721	113.866.066	3.508.159.341
30 Haz. 2009	366.897.744	2.972.219.081	178.734.548	45.642.129	109.602.600	3.673.096.102
30.Eyl. 2009	397.882.783	2.997.889.463	187.513.936	60.108.693	113.536.617	3.756.931.492
31 Ara. 2009	478.379.671	3.091.575.345	198.083.817	71.044.134	111.957.350	3.951.040.317
31 Mar.2010	441.812.409	3.223.021.503	167.443.900	79.469.206	62.704.312	3.974.451.330

Kaynak: KKTCMB

Tablo:16	Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (TL)					
Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Eyl. 2006	412.225.429	1.276.599.512	147.731.643	94.840.997	397.637.838	2.329.035.419
31 Ara. 2006	386.413.271	1.337.243.739	159.051.669	97.919.103	398.932.533	2.379.560.313
31 Mar. 2007	394.942.306	1.318.143.032	171.349.137	88.951.464	423.089.354	2.396.475.293
30 Haz. 2007	385.293.041	1.327.552.866	177.392.969	91.826.670	417.522.729	2.399.588.275
30 Eyl. 2007	400.896.795	1.297.691.264	180.112.735	85.454.485	384.422.447	2.348.577.727
31 Ara. 2007	354.038.282	1.303.673.966	173.309.118	74.405.676	364.635.929	2.270.062.971
31 Mar. 2008	369.580.342	1.518.305.414	178.103.966	85.339.252	418.544.810	2.569.873.784
30 Haz. 2008	352.740.560	1.407.531.165	176.826.146	100.939.127	387.125.427	2.425.162.425
30 Eyl. 2008	342.060.398	1.409.701.399	169.161.781	83.741.350	352.531.833	2.357.196.761
31 Ara. 2008	348.860.855	1.417.219.057	150.265.757	78.853.971	384.180.792	2.379.380.431
31 Mar. 2009	359.952.846	1.511.137.118	165.056.241	85.814.394	416.103.788	2.538.064.387
30 Haz. 2009	383.187.887	1.508.138.979	177.455.272	89.133.458	421.128.766	2.579.044.362
30 Eyl. 2009	398.576.270	1.453.981.543	184.010.168	86.041.378	401.136.742	2.523.746.101
31 Ara. 2009	389.668.890	1.469.418.761	208.492.382	89.047.295	397.400.131	2.554.027.460
31 Mar.2010	438.424.346	1.475.098.174	193.504.725	93.075.201	381.549.976	2.581.652.422

Kaynak: KKTCMB

Tablo:17	Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (TL)					
Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Eyl. 2006	508.697.346	857.672.630	2.918.210.167	203.728.488	40.008.425	4.528.317.056
31 Ara. 2006	480.631.897	352.324.127	3.580.359.050	218.023.963	49.930.748	4.681.269.785
31 Mar. 2007	482.798.076	334.455.049	3.706.065.934	218.126.019	41.554.216	4.782.999.294
30 Haz. 2007	556.187.739	352.030.579	3.761.674.376	214.974.353	50.400.299	4.935.267.345
30 Eyl. 2007	491.358.408	299.017.883	3.808.933.621	217.372.577	74.250.432	4.890.932.922
31 Ara. 2007	456.189.536	357.054.423	3.808.509.959	230.559.678	85.034.619	4.937.348.215
31 Mar. 2008	485.582.410	373.513.823	4.153.682.878	268.494.261	152.442.140	5.433.715.512
30 Haz. 2008	506.600.250	350.011.683	4.236.504.637	253.357.936	82.539.806	5.429.014.312
30 Eyl. 2008	503.028.653	336.360.997	4.160.721.561	257.367.439	61.756.804	5.319.235.454
31 Ara. 2008	572.893.308	321.244.884	4.367.086.030	252.241.487	49.736.603	5.563.202.312
31 Mar. 2009	561.811.383	374.186.111	4.689.319.257	359.485.968	61.421.009	6.046.223.728
30 Haz. 2009	582.214.622	370.315.712	4.902.479.188	341.644.966	55.485.976	6.252.140.464
30 Eyl. 2009	592.726.722	385.402.798	4.871.864.181	359.672.024	71.011.868	6.280.677.593
31 Ara. 2009	633.952.693	400.153.175	5.025.361.934	380.446.084	65.153.891	6.505.067.777
31 Mar.2010	654.236.752	420.910.597	5.029.991.608	388.337.348	62.627.447	6.556.103.752

Kaynak: KKTCMB

Tablo:18		Mevduat (TP) - Türlerine Göre				
Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2006	282.477.976	130.235.486	1.385.697.297	170.447.408	21.077.401	1.989.935.568
30 Haz. 2006	327.645.832	144.833.398	1.544.082.503	186.737.494	30.535.530	2.233.834.757
30 Eyl. 2006	339.262.236	294.463.754	1.398.775.389	153.908.964	12.871.294	2.199.281.637
31 Ara. 2006	356.374.053	148.083.059	1.624.732.416	161.919.643	10.600.300	2.301.709.471
31 Mar. 2007	377.927.916	131.019.910	1.712.087.785	154.297.817	11.190.574	2.386.524.001
30 Haz. 2007	455.658.060	141.570.076	1.767.520.783	150.760.470	20.169.681	2.535.679.071
30 Eyl. 2007	391.233.269	138.979.761	1.830.586.502	149.480.362	32.075.302	2.542.355.195
31 Ara. 2007	366.764.730	154.522.579	1.933.649.219	171.701.331	40.647.385	2.667.285.243
31 Mar. 2008	385.595.735	169.951.573	2.073.773.287	181.505.793	53.015.340	2.863.841.728
30 Haz. 2008	400.718.684	163.795.104	2.207.812.620	190.618.453	40.907.023	3.003.851.885
30 Eyl. 2008	407.899.328	152.688.702	2.186.231.111	190.520.583	24.698.969	2.962.038.693
31 Ara. 2008	438.594.044	160.117.486	2.365.574.990	194.608.689	24.926.672	3.183.821.880
31 Mar. 2009	471.301.823	180.108.773	2.597.137.871	227.639.234	31.971.640	3.508.159.341
30 Haz. 2009	492.945.427	177.826.906	2.740.226.125	237.199.672	24.897.972	3.673.096.102
30 Eyl. 2009	504.408.612	181.004.444	2.780.855.846	247.474.921	43.187.669	3.756.931.492
31 Ara. 2009	532.932.491	204.917.946	2.900.255.184	287.271.507	25.663.189	3.951.040.317
31 Mar.2010	573.207.053	210.768.812	2.882.594.972	282.439.959	25.440.534	3.974.451.330

Kaynak: KKTCMB

<i>Tablo:19</i>	Mevduat (YP) - Türlerine Göre (TL)					
Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2006	63.941.258	125.853.534	1.561.084.836	42.830.924	26.958.900	1.820.669.453
30 Haz. 2006	81.031.261	161.737.238	1.890.439.732	57.203.322	31.701.626	2.222.113.178
30 Eyl. 2006	169.435.110	563.208.876	1.519.434.777	49.819.525	27.137.131	2.329.035.419
31 Ara. 2006	124.257.844	204.241.068	1.955.626.634	56.104.320	39.330.448	2.379.560.313
31 Mar. 2007	104.870.160	203.435.139	1.993.978.149	63.828.202	30.363.642	2.396.475.293
30 Haz. 2007	100.529.678	210.460.503	1.994.153.593	64.213.882	30.230.618	2.399.588.275
30 Eyl. 2007	100.125.139	160.038.122	1.978.347.119	67.892.215	42.175.131	2.348.577.727
31 Ara. 2007	89.424.806	202.531.844	1.874.860.741	58.858.346	44.387.234	2.270.062.971
31 Mar. 2008	99.986.675	203.562.249	2.079.909.591	86.988.468	99.426.801	2.569.873.784
30 Haz. 2008	105.881.566	186.216.579	2.028.692.017	62.739.483	41.632.782	2.425.162.427
30 Eyl. 2008	95.129.325	183.672.295	1.974.490.450	66.846.855	37.057.836	2.357.196.761
31 Ara. 2008	134.299.264	161.127.398	2.001.511.040	57.632.798	24.809.931	2.379.380.431
31 Mar. 2009	90.509.561	194.077.337	2.092.181.368	131.846.734	29.449.368	2.538.064.387
30 Haz. 2009	89.269.195	192.488.806	2.162.253.063	104.445.294	30.588.004	2.579.044.362
30 Eyl. 2009	88.318.111	204.398.354	2.091.008.334	112.192.103	27.824.199	2.523.746.101
31 Ara. 2009	101.020.202	195.235.229	2.125.106.750	93.174.577	39.490.702	2.554.027.460
31 Mar.2010	81.029.698	210.141.784	2.147.396.636	105.897.389	37.186.915	2.581.652.422

Kaynak: KKTCCMB

<i>Tablo:20</i>	Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar
1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDİTWEST BANK LTD.
4	ARTAM BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	CONTİNENTAL BANK LTD.
7	DENİZ BANK LTD.
8	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
9	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
10	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
11	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
12	TÜRK BANKASI LTD.
13	UNİVERSAL BANK LTD.
14	VİYA BANK LTD.
15	YAKINDOĞU BANK LTD.
16	YEŞİLADA BANK LTD.
17	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
18	HSBC BANK A.Ş.
19	T.GARANTİ BANKASI A.Ş.
20	T.HALK BANKASI A.Ş.
21	T.İŞ BANKASI A.Ş.
22	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
23	ING BANK A.Ş.
24	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTCMB

Tablo:21	Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler											
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	1.547.793,0	35.178.971,7	651.380.055,0	1.070.424.473,0	1.418.703.263,6	1.907.070.964,0	2.520.806.747,4	3.143.699.611,6	4.101.387.190,5	4.671.255.885,9	5.128.334.134,4	5.191.521.818,8
GSMH (1977 Fiyatlarıyla TL)	6.977,4	7.457,8	9.037,9	8.545,9	9.133,1	10.177,1	11.739,6	13.327,0	15.090,7	15.310,8	14.797,2	13.862,9 ^(T)
GSMH (Milyon \$)	591,0	755,7	1.039,9	908,8	941,4	1.283,7	1.765,2	2.327,8	2.845,2	3.598,8	3.657,7 ^(T)	n.a
Reel Büyüme Hızı (%)	5,7	2,6	-0,6	-5,4	6,9	11,4	15,4	13,5	13,2	1,5	-3,4	-6,3 ^(T)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	9.026.664,0	193.969.948,0	3.118.351.900,0	5.068.513.682,0	6.645.260.285,0	8.837.624.376,0	11.559.833.937,0	14.271,0	17.063,0	19.165,0	18.275,0 ^(T)	n.a
Fert Başına GSMH (\$)	3.447,0	4.167,0	4.978,0	4.303,0	4.409,0	5.949,0	8.095,0	10.567,0	11.837,0	14.765,0	16.158,0	13.354,0 ^(T)
Enflasyon Oranı (%)	69,4	72,2	53,2	76,8	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7
Bütçe Açığı (Milyon \$) (1)	31,9	83,7	136,7	146,1	225,1	176,9	104,2	185,3	287,3	221,2	369,6	n.a
Banka Mev. (Mil. \$) (2)	277,6	499,8	802,7	805,4	1.153,5	1.785,9	2.355,8	2.707,4	3.330,4	4.239,2	3.678,6	n.a
Döviz Rezervi (Milyon \$)	183,7	417,8	631,9	722,6	941,6	1.222,6	1.544,6	1.597,6	2.030,9	2.072,1	1.802,6	n.a
İhracat (Milyon \$)	65,5	67,3	50,4	34,6	45,4	50,8	62,0	68,1	68,1	83,7	83,6	71,1
İthalat (Milyon \$)	381,5	366,1	424,9	272,0	309,6	477,8	853,1	1.255,5	1.376,2	1.539,2	1.680,7	1.246,1
Dış Ticaret Dengesi (Mil. \$)	-316,0	-298,8	-374,5	-237,4	-264,2	-427,0	-791,1	-1.187,4	-1.308,1	-1.455,5	-1.597,1	-1.175
İhracat / İthalat (%)	17,2	18,4	11,9	12,7	14,7	10,6	7,3	5,4	4,9	5,4	4,98	5,70
Gelen Turist Sayısı	300.810,0	385.759,0	432.953,0	365.097,0	425.556,0	469.867,0	599.012,0	652.779,0	715.749,0	791.036	808.682	800.376
Türkiye	243.269,0	298.026,0	347.712,0	277.739,0	316.193,0	340.083,0	434.744,0	488.023,0	572.633,0	634.580	650.405	638.700
Diğer	57.541,0	87.733,0	85.241,0	87.358,0	109.363,0	129.784,0	164.268,0	164.756,0	143.116,0	156.456	158.277	161.676
Net Turizm Geliri (Milyon \$)	224,8	218,9	198,3	93,7	114,1	178,8	288,3	328,8	303,2	381,0	383,7	n.a
İstihdam (3)	71.525,0	76.454,0	89.327,0	90.366,0	93.114,0	98.860,0	86.914,0	85.583,0	91.815,0	89.787	91.223	91.550
İşsiz Sayısı (3)	849,0	752,0	1.166,0	1.500,0	1.535,0	1.375,0	9.678,0	7.665,0	9.552,0	9.361	9.881	12.941
İşsizlik Oranı (%) (3)	1,2	1,0	1,3	1,6	1,6	1,4	10,0	8,2	9,4	9,4	9,8	12,4
Nüfus	171.469,0	181.363,0	208.886,0	211.191,0	213.491,0	215.790,0	218.066,0	220.289,0	257.513,0	268.011,0	274.426	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	16,9	4,1	2,4	n.a
Nüfus Yoğunluğu	52,9	55,9	64,4	65,1	65,9	66,6	67,3	68,0	79,4	82,7	84,7	n.a
Sağlık Giderleri / GSMH (%)	2,3	2,7	3,0	2,3	2,8	3,3	3,0	2,0	3,4	3,9	3,5	n.a
Sağlık Giderleri / Bütçe (%)	6,8	6,9	5,9	5,6	5,0	6,1	6,0	6,0	7,2	8,6	7,6	n.a
Yıllık Ort. 1 ABD\$=TL	2.619,0	46.554,5	626.397,7	1.177.869,6	1.507.052,0	1.485.591,9	1.428.057,9	1,3505	1,4415	1,2980	1,2835	n.a

1) Dış yardımlar dahil değildir.

2) Türk lirası mevduatları ile döviz mevduatları (Tevdiatları) içermektedir.

3) DPÖ-Ekim 2008 Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarıdır.

(T) Gerçekleşme Tahmini

(n.a.) Not available (Bilgi mevcut değildir.)

Kaynak: DPÖ, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

<i>Tablo:22</i>	Gayri Safi Milli Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla TL)										
Sektörler	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009^T
1. Tarım	3.530.103,8	44.740.397,7	78.627.217,0	125.668.938,8	176.365.031,8	222.993.161,4	214.199.034,4	249.446.249,5	288.151.830,1	259.154.100,9	328.074.313,8
2. Sanayi	4.520.394,6	68.385.932,1	121.736.377,0	157.576.560,4	191.426.017,9	231.046.611,0	281.023.837,1	377.504.439,0	430.808.660,4	542.766.477,2	513.173.082,0
3. İnşaat	1.291.235,6	28.934.272,9	38.923.294,0	62.012.967,1	93.301.912,1	106.808.649,0	164.910.647,6	314.785.285,7	364.429.418,0	362.216.034,6	332.555.697,9
4. Ticaret-Turizm	6.454.946,9	104.703.253,7	165.151.924,5	215.553.627,8	300.879.734,5	391.227.279,3	541.407.692,0	617.508.618,1	630.286.930,1	721.709.047,4	658.123.543,8
5. Ulaştırma-Haberleşme	3.006.231,4	84.621.650,4	133.453.268,5	185.264.817,9	221.109.706,3	257.580.209,2	328.773.502,2	437.242.766,0	533.409.559,0	614.527.377,1	631.111.611,8
6. Mali Müesseseler	3.879.119,3	41.620.313,4	92.762.971,3	89.952.347,0	115.256.266,8	187.245.581,7	195.523.141,4	259.316.015,9	309.354.672,4	357.835.272,5	388.225.290,2
7. Konut Sahipliği	634.713,2	15.787.564,6	28.508.816,3	41.431.859,9	50.851.059,5	61.591.937,3	70.261.205,2	117.722.525,7	144.191.222,9	175.938.464,6	203.177.710,6
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	1.884.287,4	52.134.500,2	133.995.824,5	138.860.124,0	152.767.569,2	225.376.845,3	307.873.501,9	441.919.623,1	493.519.363,3	525.208.660,7	554.786.099,4
9. Kamu Hizmetleri	7.155.640,7	155.998.145,8	199.156.534,7	277.867.134,2	404.604.239,3	510.392.550,4	628.119.921,8	808.000.153,1	1.003.489.892,8	1.103.967.143,1	1.166.295.896,3
10. İthalat Vergileri	2.360.943,6	53.038.365,4	76.836.146,0	113.513.407,6	170.842.157,1	262.481.261,1	338.288.483,0	364.654.029,4	406.650.516,8	416.585.101,4	376.923.073,0
11. GSYİH	34.717.616,5	649.964.396,2	1.069.152.373,8	1.407.701.784,7	1.877.403.694,5	2.456.744.085,7	3.070.380.966,6	3.988.099.705,5	4.604.292.065,9	5.079.907.679,4	5.152.446.318,8
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	461.355,2	1.415.658,8	1.272.099,2	11.001.478,9	29.667.269,5	64.062.661,7	73.318.645,0	113.287.485,0	66.963.820,0	48.426.455,0	39.075.500,0
GSMH	35.178.971,7	651.380.055,0	1.070.424.473,0	1.418.703.263,6	1.907.070.964,0	2.520.806.747,4	3.143.699.611,6	4.101.387.190,5	4.671.255.885,9	5.128.334.134,4	5.191.521.818,8
Fert Başına GSMH (\$)	4.167	4.978	4.303	4.409	5.949	8.095	10.567	11.837	14.765	16.158	13.354
Nüfus	181.363	208.886	211.191	213.491	215.790	218.066	220.289	257.513	268.011	274.436	n.a

Fert başına GSMH'daki ani düşüş 1996 Genel Nüfus Sayımı sonucuna göre değişen nüfus bazından kaynaklanmıştır.

(T) Gerçekleşme Tahmini

(n.a.) Not available (Bilgi mevcut değildir.)

Kaynak: DPÖ

Tablo:23	Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Toplam Kaynaklar	1.590.612,2	35.751.592,2	671.925.898,6	1.090.566.043,0	1.398.132.003,8	1.878.250.481,9	2.540.942.363,1	3.516.842.761,6	4.394.876.590,5	4.996.275.085,9	5.629.284.184,4
2. Toplam Yatırımlar	260.301,0	4.826.688,7	112.472.551,5	157.286.379,1	224.436.826,2	329.272.466,6	509.834.737,3	686.011.306,8	1.018.044.241,0	1.089.189.810,9	1.049.142.187,9
3. Toplam Tüketim	1.330.311,2	30.924.903,5	559.453.347,1	933.279.663,9	1.173.695.177,6	1.548.978.015,3	2.031.107.625,8	2.830.831.454,8	3.376.832.349,5	3.907.085.275,0	4.580.141.996,5
4. Kamu Harcanabilir Geliri	405.931,0	4.966.148,4	131.222.483,7	130.312.005,8	108.227.350,2	324.355.696,0	428.522.480,2	561.687.554,2	755.998.286,5	904.709.892,4	1.105.639.508,1
5. Özel Harcanabilir Gelir	1.141.862,0	30.212.823,3	520.157.571,3	940.112.467,2	1.310.475.913,4	1.582.715.268,0	2.092.284.267,2	2.582.012.057,4	3.345.388.904,0	3.766.545.993,5	4.022.694.626,3
Özel Tasarruf Oranı (%)	14,2	24,4	26,9	25,6	35,1	32,4	31,5	19,4	28,6	29,0	20,1
6. Toplam Yurtiçi Tasarruflar	217.481,8	4.254.068,2	91.926.707,9	137.144.809,1	245.008.086,0	358.092.948,7	489.699.121,6	312.868.156,8	724.554.841,0	764.170.610,9	548.192.137,9

Kaynak: DPÖ

Tablo:24	Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)															
	Sektörler	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Tarım	-9,8	2,4	8,9	-31,0	5,9	29,2	-13,2	16,1	18,9	7,3	8,5	2,8	-3,2	0,4	-18,2	8,8
2. Sanayi	3,8	5,1	-1,9	3,6	1,2	2,4	4,0	-6,5	5,0	7,7	10,6	6,4	20,0	-0,9	-10,3	-6,5
3. İnşaat	1,0	-21,5	3,1	23,7	7,3	2,0	18,7	-20,4	15,9	30,8	5,3	18,9	68,1	4,2	-8,0	-21,0
4. Ticaret-Turizm	10,5	10,7	-10,6	5,9	10,1	7,4	-5,4	-15,5	13,9	12,5	25,5	20,8	9,5	-2,7	-2,1	-16,2
5. Ulaştırma-Haberleşme	5,0	6,6	5,5	9,4	4,0	7,0	6,7	-0,5	3,7	4,2	8,8	14,2	-0,7	-3,6	2,2	4,3
6. Mali Müesseseler	7,8	13,2	3,5	13,8	8,8	8,4	-6,8	-18,0	-10,1	6,7	-0,3	4,2	8,9	6,3	9,6	1,9
7. Konut Sahipliği	2,1	1,9	1,6	2,8	2,8	2,5	2,2	3,1	2,0	2,4	2,4	3,4	20,1	4,6	2,7	3,7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,0	2,1	84,8	26,5	3,6	15,5	-10,7	14,3	0,9	5,7	26,0	19,1	12,5	6,6	4,3	1,9
9. Kamu Hizmetleri	4,1	-2,2	2,6	0,6	3,5	2,3	3,1	-1,5	-0,5	4,1	5,2	6,8	2,4	8,2	1,2	-1,1
10. İthalat Vergileri	57,5	19,9	4,9	15,9	5,1	6,7	3,4	-19,6	6,7	36,9	46,8	29,7	-0,6	12,3	-0,8	-10,3
11. GSYİH	6,4	3,0	3,8	4,3	5,2	7,5	..	-5,4	6,2	10,6	14,2	13,8	12,7	2,8	-2,9	-6,1
12. Net Dış Alem Faktör Gelirleri	-52,2	-21,3	-63,5	-36,1	269,3	-8,8	-74,4	-48,2	594,1	123,5	88,5	7,4	34,1	-47,3	-36,4	-25,3
GSMH	5,7	2,6	2,9	4,1	6,0	7,4	-0,6	-5,4	6,9	11,4	15,4	13,5	13,2	1,5	-3,4	-6,3

(T) Gerçekleşme Tahmini

Kaynak: DPÖ

Tablo:25	Kaynaklar - Harcamalar Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Toplam Kaynaklar	1.590.612,2	35.751.592,2	671.925.898,6	1.090.566.043,0	1.398.132.003,8	1.878.250.481,9	2.540.942.363,1	3.516.842.761,6	4.394.876.590,5	4.996.275.085,9	5.629.284.184,4
2. Toplam Yatırımlar	260.301,0	4.826.688,7	112.472.551,5	157.286.379,1	224.436.826,2	329.272.466,6	509.834.737,3	686.011.306,8	1.018.044.241,0	1.089.189.810,9	1.049.142.187,9
3. Toplam Tüketim	1.330.311,2	30.924.903,5	559.453.347,1	933.279.663,9	1.173.695.177,6	1.548.978.015,3	2.031.107.625,8	2.830.831.454,8	3.376.832.349,5	3.907.085.275,0	4.580.141.996,5
4. Toplam Yurtiçi Tasarruflar	217.481,8	4.254.068,2	91.926.707,9	137.144.809,1	245.008.086,0	358.092.948,7	489.699.121,6	312.868.156,8	724.554.841,0	764.170.610,9	548.192.137,9

Kaynak: DPÖ

Tablo:26	Yatırım Tasarruf Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Toplam Yatırımlar	260.301,0	4.826.688,7	112.472.551,5	157.286.379,1	224.436.826,2	329.272.466,6	509.834.737,3	686.011.306,8	1.018.044.241,0	1.089.189.810,9	1.049.142.187,9
1.1. Sabit Sermaye Yat.	236.220,0	4.247.018,7	102.823.019,5	140.749.578,3	199.231.606,8	306.203.356,7	466.600.661,0	645.460.056,4	966.659.314,9	1.064.282.208,1	1.062.702.394,2
1.2. Stok Değişimleri	24.081,0	579.670,0	9.649.532,0	16.536.800,8	25.205.219,4	23.069.109,9	43.234.076,3	40.551.250,4	51.384.926,1	24.907.602,8	-13.560.206,3
2. Toplam Tasarruflar	260.301,0	4.826.688,7	112.472.551,5	157.286.379,1	224.436.826,2	329.272.466,6	509.834.737,3	686.011.306,8	1.018.044.241,0	1.089.189.810,9	1.049.142.187,9
2.1. Yurtiçi Tas.	217.481,8	4.254.068,2	91.926.707,9	137.144.809,1	245.008.086,0	358.092.948,7	489.699.121,6	312.868.156,8	724.554.841,0	764.170.610,9	548.192.137,9
2.2. Dış Tas.	42.819,2	572.620,5	20.545.843,6	20.141.570,0	-20.571.259,8	-28.820.482,1	20.135.615,7	373.143.150,0	293.489.400,0	325.019.200,0	500.950.050,0

Kaynak: DPÖ

Tablo:27	Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (Cari Fiyatlarla TL)										
	Sektörler	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Tarım	16.266,1	291.465,0	6.287.369,1	11.273.995,9	15.876.418,2	19.505.376,0	25.067.329,5	30.288.995,7	37.031.696,5	25.096.397,8	33.118.594,9
2. Sanayi	29.880,2	424.680,0	13.592.581,5	15.288.051,7	22.529.433,0	40.640.073,2	70.693.090,7	84.573.998,0	154.480.514,6	188.370.607,1	199.708.263,8
3. İnşaat	7.281,6	86.069,4	2.065.985,6	2.544.432,3	4.327.423,0	8.909.608,5	21.259.857	43.258.675,4	34.687.310,1	20.913.624,0	14.016.685,2
4. Ticaret-Turizm	1.7135,1	426.138,0	8.500.384,0	11.290.015,6	19.239.532,6	35.370.682,2	55.650.643,9	68.847.433,3	90.649.789,0	101.226.532,6	82.215.951,7
5. Ulaştırma-Haberleşme	65.352,6	842.923,0	15.590.051,2	14.193.791,5	29.705.307,4	44.707.365,5	63.636.784,3	86.087.316,9	125.687.146,5	71.995.694,2	97.322.396,4
6. Mali Müesseseler	315,9	46.561,4	980.516,9	1.193.000,5	1.371.729,5	1.953.076,3	7.523.937	9.103.826,6	10.069.587,4	11.418.664,9	14.893.304,4
7. Konut Sahipliği	76.299,5	1.649.636,0	26.985.759,6	58.768.951,8	66.347.993,9	91.113.091,2	121.390.563,7	204.215.564,9	353.405.768,1	466.969.956,7	480.192.774,8
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	7.118,4	121.667,0	6.896.702,1	5.518.412,4	7.999.201,9	12.718.481,6	22.014.944,9	25.959.956,5	49.092.282,6	88.371.762,0	78.727.130,8
9. Kamu Hizmetleri	16.570,6	357.879,0	21.923.669,5	20.678.926,6	31.834.567,3	51.285.602,2	79.363.510,0	93.124.289,1	37.031.696,5	89.918.968,8	62.507.292,3
Toplam	236.220,0	4.247.019,0	102.823.019,5	140.749.578,3	199.231.606,8	306.203.356,7	466.600.661,0	645.460.056,4	966.659.314,9	1.064.282.208,1	1.062.702.394,2

Kaynak: DPÖ

Tablo:28	Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Kamu Gelirleri	573.648,1	10.753.633,8	242.932.294,8	396.701.251,1	525.661.550,6	772.834.745,1	1.023.173.117,8	1.253.787.499,2	1.524.019.743,1	1.739.498.572,7	2.050.350.210,5
2. Transferler	167.717,1	5.787.485,4	137.670.634,1	264.734.268,3	450.263.752,6	494.826.495,5	594.650.637,6	692.099.945,0	768.021.456,6	834.788.680,2	944.710.702,4
3. Kamu Harcanabilir Geliri	405.931,0	4.966.148,4	105.261.660,7	131.966.982,8	75.397.798,0	278.008.249,6	428.522.480,2	561.687.554,2	755.998.286,5	904.709.892,4	1.105.639.508,1
4. Kamu Cari Giderleri	350.359,4	8.078.733,9	178.984.668,9	233.532.591,0	322.959.794,0	478.793.537,1	597.959.676,7	749.134.768,6	988.884.634,8	1.231.306.843,6	1.366.456.132,8
5. Kamu Tasarrufu	55.571,6	-3.112.585,5	-73.723.008,2	-101.565.608,2	-247.561.996,0	-200.785.287,5	-169.437.196,5	-187.447.214,4	-232.886.348,3	-326.596.951,2	-260.816.624,7
6. Kamu Yatırımı	102.328,4	1.275.418,4	44.290.236,6	47.900.944,5	78.583.801,2	106.416.004,5	147.760.223,3	181.099.777,0	315.787.586,7	255.504.843,5	281.025.335,4
7. Kamu Finansman Gereği	46.756,8	4.388.003,9	118.013.244,8	149.466.552,7	326.145.797,2	307.201.292,0	317.197.419,8	368.546.991,4	548.673.935,0	582.101.794,7	541.841.960,1

Kaynak: DPÖ

Tablo:29	Özel Kesim Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Özel Harcanabilir Gelir	1.141.862,0	30.212.823,3	546.118.394,3	938.457.490,2	1.343.305.465,6	1.629.062.714,4	2.092.284.267,2	2.582.012.057,4	3.345.388.904,0	3.766.545.993,5	4.022.694.626,3
2. Özel Tüketim	979.951,8	22.846.169,6	380.468.678,2	699.747.072,9	850.735.383,6	1.070.184.478,2	1.433.147.949,1	2.081.696.686,2	2.387.947.714,7	2.675.778.431,4	3.213.685.863,7
3. Özel Tasarruf	161.910,2	7.366.653,7	165.649.716,1	238.710.417,3	492.570.082,0	558.878.236,2	659.136.318,1	500.315.371,2	957.441.189,3	1.090.767.562,1	809.008.762,6
4. Özel Yatırım	157.972,6	3.551.270,3	68.182.314,9	109.385.434,6	145.853.025,0	222.856.462,1	362.074.514,0	504.911.529,8	702.256.654,3	833.684.967,4	768.116.852,5
5. Kamu Kesimine İkras	3.937,6	3.815.383,4	97.467.401,2	129.324.982,7	346.717.057,0	336.021.774,1	297.061.804,1	-4.596.158,6	255.184.535,0	257.082.594,7	40.891.910,1

Kaynak: DPÖ

Tablo:30	Devlet Bütçe Dengesi (Cari Fiyatlarla TL)										
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I. Bütçe Gelirleri	441.214,0	9.758.343,6	246.610.362,1	320.490.269,9	462.215.751,1	764.430.180,2	1.113.058.470,5	1.249.910.179,1	1.509.540.794,2	1.912.021.359,7	1.928.800.834,9
1. Yerel Gelirler	390.329,1	8.463.386,0	182.290.670,1	261.902.473,9	349.495.497,3	600.616.770,8	937.103.669,8	1.042.305.418,6	1.215.615.338,9	1.628.462.492,5	1.634.990.825,2
2. Dış Yardımlar	50.884,9	1.294.957,6	64.319.692,0	58.587.796,0	112.720.253,8	163.813.409,4	175.954.800,7	207.604.760,5	293.925.455,2	283.558.867,2	293.810.009,7
II. Bütçe Giderleri	524.749,0	13.655.393,2	332.228.068,4	492.609.666,7	801.470.483,8	1.027.199.638,9	1.261.834.304,7	1.500.220.978,1	1.923.710.074,6	2.125.063.562,9	2.364.729.328,4
1. Cari Giderler	247.636,2	6.263.359,4	129.126.690,9	162.283.573,5	220.646.137,4	334.498.045,2	436.157.692,2	571.203.866,0	742.526.703,9	932.560.258,6	1.024.958.715,7
2. Transferler	182.573,9	5.794.161,5	142.693.624,5	261.048.321,4	455.145.454,4	506.948.350,6	617.197.819,0	700.234.763,2	784.546.989,9	844.881.606,6	974.597.265,7
3. Savunma	20.140,0	747.500,0	24.275.000,0	34.870.000,0	54.000.000,0	68.918.000,0	78.000.000,0	80.145.649,0	118.843.456,0	120.047.875,5	146.813.407,4
4. Yatırımlar	74.398,9	850.372,3	36.132.753,0	34.407.771,8	71.678.892,0	116.835.243,1	130.478.793,4	148.636.700,0	277.792.924,8	227.573.822,2	218.359.939,6
III. Finansman Dengesi	-83.535,0	-3.897.049,6	-85.617.706,3	-172.119.396,8	-339.254.732,7	-262.769.458,7	-148.775.834,2	-250.310.799,0	-414.169.280,4	-287.087.316,2	-474.386.821,0
GSMH	1.547.793,0	35.178.971,7	651.380.055,0	1.070.424.473,0	1.418.703.263,6	1.907.070.964,0	2.250.806.747,4	3.143.699.611,6	4.101.387.190,5	4.671.255.885,9	5.128.334.134,4

Kaynak: DPÖ

Tablo:31	Devlet Bütçe Dengesi (GSMH Yüzdesi)																		
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I. Bütçe Gelirleri	28,5	28,0	25,5	28,6	32,4	27,7	34,2	37,5	35,0	35,4	37,9	29,9	32,6	40,1	44,7	39,8	36,8	40,9	37,6
1. Yerel Gelirleri	25,2	23,0	21,7	24,3	28,6	24,1	24,4	29,2	26,9	27,8	28,0	24,5	24,6	31,5	37,7	33,2	29,6	34,9	31,9
2. Dış Yardımlar ve Krediler	3,3	5,0	3,7	4,3	3,8	3,7	9,8	8,3	8,1	7,6	9,9	5,5	8,0	8,6	7,1	6,6	7,2	6,1	5,7
II. Bütçe Giderleri	33,9	39,2	33,9	36,1	37,8	38,8	38,3	42,6	45,3	47,2	51,0	46,0	56,5	53,9	50,7	47,7	46,9	45,5	46,1
1. Cari Giderler	16,0	17,6	16,2	16,7	18,3	17,8	16,8	17,3	16,9	18,7	19,8	15,2	15,6	17,5	17,5	18,2	18,1	20,0	20,0
2. Transferler	11,8	14,6	12,3	13,0	13,9	16,5	15,5	16,5	17,6	18,2	21,9	24,4	32,1	26,6	24,8	22,3	19,1	18,1	19,0
3. Savunma	1,3	2,1	2,1	1,8	1,9	2,1	2,0	3,7	4,7	5,5	3,7	3,3	3,8	3,6	3,1	2,5	2,9	2,6	2,9
4. Yatırımlar	4,8	4,9	3,3	4,5	3,7	2,4	4,1	5,2	6,1	4,8	5,5	3,2	5,1	6,1	5,2	4,7	6,8	4,9	4,3
III. Bütçe Dengesi	-5,4	-11,2	-8,5	-7,5	-5,3	-11,1	-4,1	-5,1	-10,3	-11,8	-13,1	-16,1	-23,9	-13,7	-6,0	-7,9	-10,1	-4,6	-8,5

Kaynak: DPÖ

Tablo:32	Ödemeler Dengesi (Milyon ABD \$)																
	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
1. Cari İşlemler Dengesi	-16,4	-12,3	-2,0	-41,0	-103,1	-90,3	-32,8	-17,1	13,7	19,4	-14,1	-276,3	-203,6	-250,4	-390,3		
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	25,2	76,5	99,4	54,9	194,4	132,1	46,7	143,0	216,7	225,5	254,7	283,2	390,9	335,0	410,5		
3. Rezerv Hareketleri (-Artış,+Azalış)	-6,5	-66,1	-95,9	0,9	-112,3	-32,1	22,5	-90,7	-219	-281	-322	-53	-433,3	-41,2	269,5		
4. Net Hata ve Noksan	-2,3	1,9	-1,5	-14,8	21	-9,7	-36,4	-35,2	-11,4	36,1	81,4	46,1	246,0	-43,4	-289,7		
Ortalama ABD \$ Kuru (1\$=TL)	2.618,98	46.554,51	82.150,5	154.893,3	262.384,34	422.312,6	626.397,67	1.177.869,6	1.507.052	1.485.591,9	1.428.057,9	1,3505	1,4415	1,2980	1,2835		

Not: (1) 16 Temmuz 1997 tarih ve 38/97 sayılı yeni Para ve Kambiyo Yasası ile resmi döviz işlemlerinin durdurulmasına bağlı olarak Bedelsiz Dışalım kalemi 1997 yılından itibaren kaldırılmıştır

Kaynak: DPÖ

Aylar	Bir Önceki Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Değişim Oranları (%)																			
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ocak	3,3	7,4	4,9	4,8	9,5	6,7	5,2	4,6	4,9	4,3	2,6	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27
Şubat	6,4	18,3	12,1	14,4	17,0	13,7	14,0	13,1	9,5	10,7	5,9	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31
Mart	10,7	22,3	17,9	39,6	25,9	18,6	24,2	19,0	15,5	16,6	13,3	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00
Nisan	15,2	25,6	20,5	66,8	27,4	22,9	29,1	24,4	18,9	19,8	30,7	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71
Mayıs	18,0	28,1	22,4	109,4	29,6	30,6	32,8	29,2	21,0	21,0	34,5	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29
Haziran	23,8	30,5	25,3	116,4	31,6	36,6	34,3	32,8	23,8	25,3	39,2	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	
Temmuz	26,8	34,6	31,5	126,6	40,7	48,1	39,7	36,7	26,3	32,2	43,3	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	
Ağustos	29,2	39,1	37,8	149,3	50,6	60,8	50,8	43,9	34,1	38,9	50,8	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	
Eylül	34,9	44,2	40,5	166,1	60,1	67,0	56,6	53,0	42,9	42,9	59,7	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	
Ekim	39,1	50,1	44,0	179,1	63,8	73,5	64,5	56,1	47,5	46,4	69,1	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	
Kasım	42,5	55,9	50,9	192,9	67,2	79,9	73,6	61,1	50,2	49,2	71,9	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	
Aralık	46,3	63,4	61,2	215,0	72,2	87,5	81,7	66,5	55,3	53,2	76,8	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	

Kaynak: DPÖ

Tablo:34		KKTC ve TC Enflasyon Oranları (Tüfe Bazlı)			
Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1997	81,7	99,1
1985	43,0	44,2	1998	66,5	69,7
1986	48,1	30,7	1999	55,3	68,8
1987	43,0	55,1	2000	53,2	39,0
1988	62,6	77,1	2001	76,8	68,5
1989	51,8	64,3	2002	24,5	29,8
1990	69,4	60,4	2003	12,6	18,4
1991	46,3	71,1	2004	11,6	9,3
1992	63,4	66,0	2005	2,7	7,7
1993	61,2	71,1	2006	19,2	9,7
1994	215,0	125,5	2007	9,4	8,4
1995	72,2	76,1	2008	14,5	10,06
1996	87,5	79,8	2009	5,7	6,53

Kaynak: DPÖ, TCMB

Tablo:35		Tüketici Fiyatları Endeksi (2008=100 Temel Yılı)											
		Ana Harcama Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişime Etkileri											
Ana Gruplar		2010											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler		0,26	0,33	0,22	-0,22	-0,31							
2. Alkollü İçecekler ve Tütün		0,00	0,30	0,01	0,00	0,13							
3. Giyim ve Ayakkabı		-0,51	-0,45	0,07	0,62	0,22							
4. Konut, Su, Elek., Gaz ve Diğer Yakıtlar		-0,04	0,04	0,01	0,30	-0,02							
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hiz.		0,05	0,12	-0,01	0,00	-0,08							
6. Sağlık		0,06	0,02	-0,15	0,00	0,10							
7. Ulaştırma		-0,03	-0,45	0,04	0,07	-0,49							
8. Haberleşme		0,00	0,00	0,00	0,00	0,01							
9. Eğlence ve Kültür		-0,03	0,00	0,13	0,03	-0,01							
10. Eğitim		-0,08	-0,05	-0,01	-0,08	-0,06							
11. Lokanta ve Oteller		0,01	0,05	-0,01	0,02	0,02							
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler		0,04	0,04	0,01	-0,03	0,07							
Genel		-0,27	-0,05	0,31	0,71	-0,42							

Kaynak: DPÖ

Tablo:36

Dış Ticaret Verileri

İthalat

Yıllar	TL					ABD \$				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	462.842.271	591.752.385	522.843.615	447.907.340	2.025.345.611	384.640.210	468.097.779	432.280.819	290.702.094	1.575.720.902
2009	403.252.389	516.458.452	433.438.685	572.357.609	1.925.507.135	249.484.377	328.603.990	289.111.708	384.584.484	1.251.704.559
2010	504.694.990				504.694.990	334.735.019				334.735.019

TC. ve 3. Ülkelerden İthalat (ABD \$)

Yıllar	TC					3. Ülkeler				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	256.972.058	325.759.342	284.730.252	191.353.816	1.058.815.468	127.667.760	142.293.890	145.911.500	92.466.252	508.339.402
2009	166.109.592	212.925.941	206.607.367	263.464.905	849.107.805	83.374.785	114.156.493	80.956.544	123.132.302	401.620.124
2010	235.482.190				235.482.190	97.853.640				97.853.640

TC. ve 3. Ülkelerin Toplam İthalat İçindeki Payları (%)

Yıllar	TC					3. Ülkeler				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	66,8	69,6	66,1	67,4	67,6	33,2	30,4	33,9	32,6	32,4
2009	66,6	64,8	71,5	68,5	67,8	33,4	35,2	28,5	31,5	32,2
2010	70,4				70,4	29,6				29,6

Dış Ticaret Verileri

İhracat

Yıllar	TL					ABD \$				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	27.645.374	36.355.083	16.695.812	13.787.176	94.483.445	22.996.975	28.689.184	13.840.210	8.980.702	74.507.071
2009	30.246.327	41.106.102	19.874.999	21.390.360	112.617.788	18.494.452	26.386.786	13.348.695	12.843.256	71.073.189
2010	36.978.387				36.978.387	24.433.291				24.433.291

TC. ve 3. Ülkelerden İhracat (ABD \$)

Yıllar	TC					3. Ülkeler				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	12.799.067	15.861.091	8.732.685	4.387.943	41.780.786	10.197.909	12.828.093	5.107.525	4.591.835	32.725.362
2009	8.672.343	14.103.733	6.786.978	8.922.407	38.485.461	9.822.109	12.283.053	6.561.717	3.920.849	32.587.728
2010	11.017.726				11.017.726	13.415.565				13.415.565

TC. ve 3. Ülkelerin Toplam İhracat İçindeki Payları (%)

Yıllar	TC					3. Ülkeler				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam	Q1	Q2	Q3	Q4	Toplam
2008	55,7	55,3	63,1	48,9	56,1	44,3	44,7	36,9	51,1	43,9
2009	46,9	53,4	50,8	69,5	54,1	53,1	46,6	49,2	30,5	45,9
2010	45,1				45,1	54,9				54,9

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo:37		
Asgari Ücret Gelişmeleri		
Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1977	1.820	6 Mayıs 1977
1978	2.780	30 Ağustos 1978
1979	4.333	18 Temmuz 1979
1980	8.660	04 Nisan 1980
1981	13.000	19 Haziran 1981
1982	22.000	10 Haziran 1982
1983	24.270	8 Temmuz 1983
1984	30.300	21 Şubat 1984
1985	46.000	1 Ocak 1985
1986	75.000	1 Ocak 1986
1987	90.000	1 Ocak 1987
1988	121.000	1 Ocak 1988
1989	205.001	1 Ocak 1989
1990	340.500	1 Ocak 1990
1991	520.000	1 Ocak 1991
1992	806.000	1 Ocak 1992
1993	1.373.000	1 Ocak 1993
1994	3.000.000	1 Ocak 1994
	5.000.000	1 Ağustos 1994
1995	9.420.000	1 Ocak 1995
	11.590.000	1 Eylül 1995
1996	14.800.000	1 Ocak 1996
1997	23.000.000	1 Ocak 1997
	33.800.000	1 Eylül 1997
1998	50.250.000	1 Ocak 1998
	67.000.000	1 Eylül 1998
1999	85.000.000	1 Ocak 1999
	103.000.000	1 Haziran 1999
2000	137.000.000	1 Ocak 2000
	160.000.000	1 Temmuz 2000
2001	200.000.000	1 Ocak 2001
	240.000.000	1 Ağustos 2001
2002	320.000.000	1 Ocak 2002
	380.000.000	1 Ekim 2002
2003	440.000.000	1 Ocak 2003
	500.000.000	1 Ağustos 2003
2004	550.000.000	1 Mart 2004
	627.000.000	1 Temmuz 2004
2005	720 (YTL)	1 Haziran 2005
2006	780 (YTL)	1 Ocak 2006
	860 (YTL)	1 Ağustos 2006
2007	950 (YTL)	1 Şubat 2007
2008	1.060 (YTL)	1 Ocak 2008
	1.190 (YTL)	1 Eylül 2008
2009	1.237	1 Ekim 2009

Kaynak: DPÖ

Tablo:38	Akaryakıt Satışı (Ton)																
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Benzin (Süper+Kurşunsuz)	36.467	41.116	42.122	43.490	44.499	49.338	51.742	51.995	48.492	45.385	44.214	46.537	51.187	55.714	59.877	67.049	71.538
2. Gazyağı	1.756	1.604	1.541	1.372	1.153	1.166	1.162	1.136	1.600	778	789	861	946	814	1.025	1.717	1.093
3. Motorin (Avro dizel dahil)	53.903	51.741	50.792	54.737	55.642	62.392	75.868	92.478	81.460	78.536	84.247	94.032	118.224	155.573	148.023	130.225	125.921
4. Fuel-Oil (1)	2.359	2.034	3.065	2.654	2.000	1.393	1.802	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Jet A-1	8.299	12.339	12.131	13.658	15.749	12.995	7.958	13.445	16.788	13.266	11.598	11.291	12.371	15.196	21.409	23.923	22.656
6. LPG	7.154	8.529	8.913	10.553	11.293	13.060	13.618	14.405	15.196	12.989	12.843	13.716	16.475	16.541	17.784	19.064	18.607
7. Madeni Yağ	516	426	440	204	271	324	488	476	286	370	562	693	916	1.068	1.269	895	599
Toplam	110.454	117.789	119.004	126.668	130.607	140.668	152.638	174.001	163.822	151.324	154.253	167.130	200.119	244.906	249.387	242.873	240.414

(1) Elektrik Kurumu'nun ihtiyacı için 2004 yılında 138,050 mton ve 2005 yılında 176,964 mton olarak ithal edilen miktar belirtilmemiştir

Kaynak: K.T.Petrolleri Ltd. Şti., Altınbaş Petrol Ltd. Şti., DPÖ

Sektörler	İstihdamda Olan Nüfusun Sektörel Dağılımı (Hanehalkı İşgücü Anketlerine göre)											
	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
1. Tarım, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık	7.278	8,4	4.681	5,5	4.378	4,8	3.170	3,5	3.171	3,5	4.432	4,8
2. Madencilik ve Taşocakçılığı	114	0,1	144	0,2	113	0,1	115	0,1	113	0,1	106	0,1
3. İmalat Sanayi	9.490	10,9	8.440	9,9	8.006	8,7	7.679	8,5	7.171	7,9	7.312	8,0
4. Elektrik, Gaz, Su	607	0,7	641	0,7	644	0,7	1.103	1,2	860	0,9	952	1,0
5. İnşaat ve Bayındırlık İşleri	8.079	9,3	8.375	9,8	9.590	10,4	9.664	10,8	10.491	11,5	9.204	10,1
6. Toptan ve Perakende Ticaret	14.130	16,3	14.563	17,0	16.757	18,3	17.340	19,3	16.123	17,7	15.609	17,0
7. Lokanta ve Oteller	5.039	5,8	4.942	5,8	5.755	6,3	5.493	6,1	5.941	6,5	7.316	8,0
8. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	5.289	6,1	5.378	6,3	5.250	5,7	5.017	5,6	6.082	6,7	4.872	5,3
9. Mali Aracı Kuruluşlar	3.403	3,9	3.044	3,5	3.541	3,9	3.142	3,5	3.638	4,0	3.777	4,1
10. Gayrimenkul Kiralama	3.595	4,1	4.261	5,0	3.319	3,6	4.120	4,6	3.004	3,3	4.180	4,6
11. Kamu Yönetimi	13.309	15,3	14.346	16,8	14.969	16,3	14.344	16,0	14.854	16,3	15.417	16,8
12. Eğitim Hizmetleri	8.576	9,9	9.120	10,6	9.743	10,6	9.479	10,6	9.715	10,6	10.182	11,1
13. Sağlık İşleri	2.545	2,9	2.470	2,9	2.931	3,2	3.013	3,4	2.907	3,2	2.533	2,8
14. Diğer Toplumsal Hizmetler	5.460	6,3	5.178	6,0	6.821	7,4	6.108	6,8	7.151	7,8	5.658	6,2
Toplam	86.914	100	85.583	100	91.815	100	89.787	100	91.223	100	91.550	100

Kaynak: DPÖ

Notlar

Para Arzı

En geniş anlamıyla ‘para arzı’; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye veya zaman içerisinde farklılık gösterse de ‘para arzı’ likidite derecelerine göre M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCMB’deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCMB’deki Diğer Mevduat

Mevduat

Yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında istendiğinde veya belli bir vadede iade edilmek üzere para alınması mevduat kabulü sayılır. Ancak bono ve tahvil piyasalarını düzenleyen mevzuat kuralları saklıdır. Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine, adi veya ticari senetler, makbuz veya sertifika verilmesi durumu değiştirmez.

Kredi

Belirli miktardaki satın alma gücünün (nakit), belirli bir süre için ve geri verilmek üzere bir bedel (faiz) karşılığı gerçek ya da tüzel kişilere verilmesidir.

39/2001 sayılı ‘KKTC Bankalar Yasası’ uygulamasında; bir bankanın vereceği nakdi krediler ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayri nakdi krediler, satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette vereceği ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler ve gayri nakdi kredilerin nakdi tahvil olan bedelleri, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler ve ortaklık payları izlendikleri hesaba bakılmaksızın kredi sayılır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı ‘KKTC Bankalar Yasası’ altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTC’de faaliyet gösteren toplam 24 tane mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 24 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler bankaların KKTC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'geçici' olarak kabul edilmektedir.

Dönüşüm Metodu

Bülten'de yabancı para miktarının Türk Lirası karşılıkları hesaplanırken Bankamızın gösterge niteliğinde belirlediği günlük döviz kurları kullanılmaktadır. Söz konusu dönüştürme, ilgili yabancı para birimine ait 'döviz alış kuru' kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Bültenin Kapsadığı Dönem

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler Ocak 2010 - Mart 2010 dönemini kapsamakta ve veri grubu da genellikle aylık ve üç aylık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.kktcmerkezbankasi.org) yayınlanmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Yukarıda da belirtildiği gibi, bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız bu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk kabul etmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bu Bülten, Araştırma ve Fon Yönetimi Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup, KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu onayı ile yayımlanmıştır.